

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський національний аграрний університет

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
Sumy National Agrarian University

*Матеріали I Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції*

**«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ
У МУЛЬТИКУЛЬТУРНОМУ АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ»**

**The First International Scientific and Practical
Internet Conference Proceedings**

**“MODERN TENDENCIES OF STUDENTS’ FOREIGN LANGUAGE
TRAINING IN THE MULTICULTURAL
ACADEMIC ENVIRONMENT”**

**Збірник тез доповідей [Електронний ресурс]
ONLINE BOOK OF ABSTRACTS**

*17 квітня 2021 року, м. Суми
April 17, 2021, Sumy – 2021*

УДК 378.147.34(082)

С89

*Друкується за рішенням наукової координаційної ради
Сумського національного аграрного університету
(протокол № 9 від 23 квітня 2021 року)*

РЕДКОЛЕГІЯ:

Клочкова Т.І. к.п.н., доцент, СНАУ (Суми, Україна);
Білоцерковець М.А., к.п.н., доцент, СНАУ (Суми, Україна);
Фоменко Т.М., к.п.н., доцент, СНАУ (Суми, Україна);
Губіна О.Ю., к.п.н., доцент, СНАУ (Суми, Україна).

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Клочкова Т.І. к.п.н., доц., СНАУ (Суми, Україна);
Білоцерковець М.А., к.п.н., доц., СНАУ (Суми, Україна);
Фоменко Т.М., к.п.н., доц. каф., СНАУ (Суми, Україна);
Губіна О.Ю., к.п.н., доц. каф., СНАУ (Суми, Україна);
Крекотень О.В., ст. викладач, СНАУ (Суми, Україна);
Жарікова Л.М., ст. викладач, Київський університет імені Бориса Грінченка,
відповідальний редактор наукового журналу «Іноземні мови
в школах України» (Київ, Україна);
Жерарден Домінік, професор, Академія Лілля (Лілля, Франція);
Чень Фулі, магістр педагогіки, ст. викладач, аспірант, Інститут науки і
техніки Хенань (Хенань, Китай);
Ву Лінг Лінг, магістр філософії науки і технологій, ст. викладач, аспірант,
Інститут науки і техніки Хенань (Хенань, Китай);
Мбелу Стенлі, викладач Університету Віттенборга та Амстердамського
університету (Віттенборг, Нідерланди)

С89 Збірник тез доповідей [Електронний ресурс] I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Сучасні тенденції навчання студентів іноземних мов у мультикультурному академічному середовищі». – Суми: ФОП Цьома С.П., 2021. – 144 с.

ISBN 978-617-7487-89-9

Online Book of abstracts of the First International Scientific and Practical Internet conference “Modern Tendencies of Students’ Foreign Language Training in the Multicultural Academic Environment”. – Sumy: PPE Tsoma S.P., 2021. – 144 p.

УДК 378.147.34(082)

© Колектив авторів, 2021

© СНАУ, 2021

©ФОП Цьома С.П., 2021

ISBN 978-617-7487-89-9

ЗМІСТ / Contents

СЕКЦІЯ 1 / section 1

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ТА ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ Academic mobility and internationalization of the educational process

Zhang Li <i>THE TREND OF INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION</i>	8
Yanan Wang <i>INTERNATIONALIZATION AND LOCALIZATION OF EDUCATION</i>	10
Wu Lingling, Zhang Fenghe <i>RESEARCH ON MARKETING STRATEGIES FOR THE INTERNATIONAL DEVELOPMENT OF CHINESE UNIVERSITIES</i>	12
Василь Білокопитов <i>ПРОЦЕС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ НА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРОСТОРИ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	15
Tetiana Klochkova <i>QUALITY ASSURANCE AS A PRE-REQUISITE FOR PROPER OPERATION OF HIGHER EDUCATIONAL SYSTEM</i>	18
Zhang Fenghe, Wu Lingling, Zhang Lei, Viktoriia Medvid <i>RESEARCH ON AGRICULTURAL PRODUCTS CIRCULATION SYSTEM BETWEEN CHINA AND COUNTRIES ALONG “ONE BELT AND ONE ROAD”</i>	20
Andrii Chyrva <i>MAIN FOCUSES OF HIGHER EDUCATION INTERNATIONALIZATION (HEI) AT GLOBAL AND LOCAL LEVELS</i>	25
Yanjun Fu, Wenxi Zhang, Heyenko Mykhaylo <i>RESEARCH ON THE REFORM OF UNIVERSITY MANAGEMENT SYSTEM UNDER THE BACKGROUND OF INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION</i>	28
Larysa Korzh-Usenko, Svitlana Grynenko <i>MANAGEMENT OF THE GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS IN UKRAINE IN MARKET CONDITIONS</i>	30
Oksana Berezniak <i>PRAXISERKUNDUNGSPROJEKTE (PEP) ALS ZENTRALER BESTANDTEIL VON DEUTSCH LEHREN LERNEN (DLL)</i>	32

Wenxi Zhang, Yanjun Fu, Inna Lozynska <i>MOVEMENTS ON IMPROVING THE INTERNATIONAL EDUCATION EXCHANGE OF HENAN PROVINCE UNDER THE “ONE BELT AND ONE ROAD” CONSTRUCTION</i>	36
---	----

Yuliia Samoilo <i>SOME ASPECTS OF INTERNATIONALIZATION IN THE TRAINING OF FUTURE LAW-ENFORCEMENT OFFICERS</i>	38
---	----

СЕКЦІЯ 2 / Section 2

ПОЛІКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ **Multicultural communication** in the academic environment

Юлія Косенко <i>КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИХ СЛУХАЧІВ ПІДГОТОВЧОГО ВІДДІЛЕННЯ</i>	41
--	----

Ольга Тамаркіна <i>ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ СЕРЕД СТУДЕНТІВ ЗВО</i>	44
---	----

Qiu Hongzhou <i>THE SOFT POWER OF MULTINATIONAL LOGISTICS ENTERPRISES IN INTERNATIONAL TRADE - BUSINESS ENGLISH</i>	46
---	----

Людмила Корнієнко <i>ЕТНІЧНІ СТЕРЕОТИПИ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СПІЛКУВАННІ</i>	49
---	----

Тетяна Черкасова <i>ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БЛІНГВІЗМУ І ЙОГО БАЧЕННЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ</i>	51
--	----

Олена Крекотень <i>ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ- АГРАРІЇВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ</i>	56
---	----

Tatiana Fomenko <i>INTERCULTURAL COMMUNICATION AS A REQUISITE COMPONENT OF INTERNATIONAL STUDENTS’ LANGUAGE TRAINING</i>	59
--	----

Marina Bilotserkovets <i>MULTI-CULTURAL APPROACH TO THE PROCESS OF UNIVERSITY STUDENTS’ PROFESSIONAL TRAINING</i>	62
---	----

Секція 3 / Section 3

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ Current issues of philology

Наталія Романенко <i>СТИЛІСТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ МІЖЛІТЕРАТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ НОВІТНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ РОМАНУ Е. ГЕМІНГВЕЯ «ФІЄСТА. І СОНЦЕ СХОДИТЬ»)</i>	65
Тетяна Марченко <i>ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СИСТЕМОГО ОПИСУ ЛЕКСИКИ В МОВОЗНАВСТВІ</i>	68
Ангеліна Антоненко <i>РУХ ЗА СПРОЩЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ</i>	71
Оксана Литвинко <i>ПРОБЛЕМА ПОЛІСЕМІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ ЮРИДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЧНІЙ ПІДСИСТЕМІ</i>	74
Стаценко Олена <i>LINGUISTIC FEATURES OF THE LEXEME SPOON IN TEXTUAL AND CONTEXTUAL ASPECTS OF DISCOURSE</i>	77
Ганна Циганок <i>ВИКОРИСТАННЯ ТЕРМІНІВ АРТИКУЛЯЦІЙНОЇ ФОНЕТИКИ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ</i>	79

Секція 4 / Section 4

ІНОЗЕМНІ МОВИ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ Foreign languages as a means for students' professional development

Юлія Главацька <i>ЯК УСПІШНО СКЛАСТИ ЄДИНИЙ ВСТУПНИЙ ІСПИТ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (ЧИТАННЯ): ПОДАЛЬШІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ</i>	82
Zhang Lianfeng, XinXiang <i>STUDY ON THE PROBLEMS AND COUNTERMEASURES IN ENGLISH LISTENING TEACHING FOR FOREIGN STUDENTS</i>	85
Шмаль Ольга, Ніна Христич <i>КОМПОЗИЦІЙНО-МОВЛЕННЄВІ ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ ЕМОТИВНОСТІ У ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ</i>	88

Вікторія Радчук, Ніна Христич <i>ТИПОЛОГІЧНІ ПРОЯВИ СИНТЕТИЗМУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....</i>	91
Людмила Пікулицька <i>ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК АУДІЮВАННЯ У СЛУХАЧІВ ПІДГОТОВЧОГО ВІДДІЛЕННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ</i>	93
Ольга Тамаркіна <i>ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНИХ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....</i>	96
Тетяна Рідель <i>КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ СПЕЦІАЛІСТІВ З ДОДАТКОВОЮ ПІДГОТОВКОЮ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ</i>	99
Юлія Лущик <i>РОЗВИТОК НАВИЧОК ЧИТАННЯ У КОНТЕКСТІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ</i>	101
Юлія Щербина <i>ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ.....</i>	104
Тетяна Кириченко <i>ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....</i>	107
Anton Hrebenuk <i>FOREIGN LANGUAGE AS A MEAN OF THE PROFESSIONAL COMPETENCE FORMATION OF FUTURE BACHELORS OF RAILWAY TRANSPORT</i>	110
Ольга Комар <i>ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЕКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ</i>	112
Ольга Ігнатська <i>НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНОГО ПРОФЕСІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА</i>	115
Yehor Turchenko <i>FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE AS AN IMPORTANT COMPONENT IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF LAW-ENFORCEMENT OFFICERS.....</i>	117

Секція 5 / Section 5

**ВПРОВАДЖЕННЯ ІКТ У ПРОЦЕС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
СТУДЕНТІВ ICT implementation in the process of students'
professional training**

Fuli CHEN

*THE STATUS QUO OF RESEARCH ON INFORMATIZATION OF
COLLEGE ENGLISH TEACHING IN CHINA..... 120*

Олена Козлова, Дмитро Козлов, Олександр Галус

*ДО ПИТАННЯ ПОШУКУ ЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ
СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ МАГІСТЕРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ..... 124*

Ольга Янишин, Юліанна Книгницька

*ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ПЕРЕКЛАДАЧІВ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ ЗАСОБАМИ
MOOC COURSERA..... 126*

Olha Berestok

*IMPLEMENTATION OF ICT IN ASYNCHRONOUS AND SYNCHRONOUS
E-LEARNING..... 129*

Оксана Губіна

*ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ 133*

Людмила Байдак

*ДИДАКТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ 136*

Олексій Курінний

*ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ MOODLE У ПРОЦЕСІ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ 138*

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS 142

СЕКЦІЯ 1 / SECTION 1
АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ
ТА ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ
Academic mobility and internationalization of the educational process

**THE TREND OF INTERNATIONALIZATION
OF HIGHER EDUCATION**

Zhang Li (Xinxiang, China)

In the past 10 years, people can hear some new vocabulary when discussing internationalization of higher education. This vocabulary is widely related to cross-border education. It is an influence of global society in higher education, such as unfounded education, cross-border education, global education, overseas education, education services.

Internationalization is changing world higher education; globalization has become more international [1]. Regarding the discussion of globalization and internationalization and the recent rapidly developing cross-border higher education activities, it has enhanced the trend of integrating motivation, purpose, etc. into higher education internationalization. In the past, “International Education” is more equivalent to the internationalization of education. Recently, globalization is more considered to be related to internationalization, and even equivalent to internationalization.

Some scholars have defined the internationalization of higher education in colleges and universities, and integrate internationalization and cultural dimensions into higher education institutions [4].

Since this definition, the internationalization of higher education has evolved. Internationalization is changing world higher education; globalization has become more international. Regarding the discussion of globalization and internationalization and the recent rapidly developing cross-border higher education activities, it has enhanced the trend of integrating motivation, purpose, etc. into higher education internationalization. In the past, “International Education” is more equivalent to the internationalization of education. Recently, globalization is more considered to be related to internationalization, and even equivalent to internationalization.

The internationalization of higher education as an important development trend in the 21st century has profoundly affecting higher education [1]. The constant integrated world economy, new information technology, international

knowledge network, English, academic institutions are uncontrollable and other factors are shaping globalization. Internationalization is a series of policies and projects implemented by universities and governments to respond to globalization.

The internationalization of higher education is defined in the process of integrating different cultures, global dimensional factors into secondary education [5]. Moreover, Knight points out the internationalization of higher education includes two parts. Some of them are local internationalization-activities to help students get international understanding and cross-cultural skills. Among them, many activities are course-oriented, which is designed to immerse students in the world of globalization. The activities of local dimensions include courses and projects, teaching processes, extracurricular activities, links with local cultural groups or races, and research academic activities. Another part is an internationalization, including the mobile, project, and service providers of students and scholars. These two parts are not mutually exclusive, but mixed in various policies and projects.

The internationalization of higher education includes four mothers of political, economic, social culture and academic [3]. Among them, political movements include foreign policies, national security, technical support, peace and mutual understanding, state and regional identity. During the Second World War and the Cold War, political motivation dominates in the internationalization of higher education. After the US “911 incident”, the importance of national security has been emphasized. Economic motivation includes economic development and competition, national education needs, labor market, financial incentives, etc. Economic motivation is at the most important position in today's globalization. Social and cultural motivation is very close to the college role relationship, university research and teaching play an important role in promoting teachers and students' cultural understanding and improving cross-cultural skills. In an international environment, individuals are no longer limited to a certain area. As mentioned above, the university under the influence of social and cultural movements suffer pressure. Academic motivations include international dimensions and multicultural dimensions in research, teaching and service, expand academic vision, strengthen institutional construction, improve image and status, and improve quality and academic level. In these factors, the importance of imagery and status in international rankings is increasingly high.

The internationalization of higher education is constantly changing under the comprehensive effect of social and economic globalization, which has been clearly displayed in many ways – the growing competition for international students and academic resources, the growth of cross-border projects, the

emergence of profits in higher education, such as India and China's change in the field of the world economy and higher education. These are reality, and their impact cannot be ignored.

References

1. Altbach, P. G. (2002). Perspectives on International Higher Education. *Change: The Magazine of Higher Learning*, 34(3), 29-31. <https://doi.org/10.1080/00091380209601852>
2. Altbach, P. G., & Knight, J. (2007). *The Internationalization of Higher Education: Motivations and Realities*. 11(3-4), 290-305. <https://doi.org/10.1177/1028315307303542>
3. De Wit, H. (2002). *Internationalization of higher education in the United States of America and Europe: A historical, comparative, and conceptual analysis*. Greenwood Publishing Group.
4. Knight, J. (2004). *Internationalization Remodeled: Definition, Approaches, and Rationales*. 8(1), 5-31. <https://doi.org/10.1177/1028315303260832>
5. Knight, J. (2013). The changing landscape of higher education internationalisation – for better or worse? *Perspectives: Policy and Practice in Higher Education*, 17(3), 84-90. <https://doi.org/10.1080/13603108.2012.753957>

INTERNATIONALIZATION AND LOCALIZATION OF EDUCATION

Yanan Wang (Henan, China)

The new technological revolution has brought humanity into a new era, the era of the knowledge economy. The characteristic of the knowledge economy era is that knowledge has become the central element of economic development and has brought about economic globalization and various social changes. The most significant change is the change of people's values [1]. The knowledge economy enables people to see the value of people and the value of knowledge. The knowledge economy makes people realize that man is not a machine that creates capital. Human creation and economic development are, in the final analysis, for the development of human beings.

The era of the knowledge economy also has a better understanding of education. The essence of education is to educate people and to improve their quality. Education is indeed inseparable from political and economic development, as well as social development. However, education is not to passively adapt to social, political, and economic development. Education must promote social progress and development, and the ultimate goal is to promote the development of human beings.

The development of science and technology has brought about economic globalization and the internationalization of culture and education. Nevertheless, do not misunderstand that cultural education's internationalization is not the

global integration of cultural education. It is different from economic globalization. It means that cultural education will inevitably be affected by globalization. It mainly refers to the international exchange and integration of cultural education. Of course, it is full of contradictions and conflicts.

Globalization has brought about the internationalization of cultural education. Cultural education has strong national and contemporary characteristics. Nationality has the characteristics of sticking to the national culture, but cultural development is dynamic. It is a process of absorbing other nations' excellent cultures and gradually creating a new culture based on inheriting and sticking to the national cultural tradition [2]. Some symbols, forms, and values used initially in specific places or groups of people are separated from the local area and spread to other places; some symbols and forms initially fixed in the local area are replaced by outsiders; at the same time, some new symbols and forms are produced on a global scale and popular [3].

The internationalization of culture has produced some new cultural systems worldwide, such as the Olympic Games, Oscar film awards, various film festivals, cultural festivals, the display and protection of human natural and cultural heritage. Some cultures that are popular in a particular nation or region are now the world's attention and protection. All cultural education that meets the times' requirements and can promote the development of productive forces will be absorbed and integrated by different nationalities. For example, various advanced technologies invented by humanity and art created by various nations will quickly spread to the world.

Globalization has brought the integration of culture and education but also conflict and anxiety. Conflict is manifested in the disharmony between foreign and local cultures and cannot integrate; anxiety manifested in the infiltration of foreign culture, and the local culture has the danger of being melted, changed, or even lost [4]. Education is a part of the culture. Culture plays a role in laying the foundation for education. At the same time, education is the primary way to inherit and develop culture. Education should play a role in inheriting culture, choosing culture, and innovating culture. Education should choose the excellent content of the traditional national culture to pass on to the next generation, and simultaneously, according to the spirit of the times, absorb the outstanding achievements of all civilizations in the world to enrich our national culture and create a new culture.

The internationalization of education is the trend of the times. However, the education of every country and every nation has a national character. The people trained by education are not abstract people but ethnic people. Therefore, the internationalization of education cannot exclude the nationality of education.

Education must absorb all the outstanding achievements of world civilization, but it must also integrate the country's reality. While learning the educational concepts and experiences of other countries, we must understand their historical background and cultural traditions to understand the essence of their educational concepts and experiences. Also, do not forget our excellent educational traditions when drawing lessons from other countries' ideas and experiences to learn from other countries' ideas and experiences conducive to developing our country's education and internalizing them into our conceptual form. It is localization.

References

1. Peters, M. A., & Humes, W. (Eds.). (2003). *Education in the knowledge economy*. <https://doi.org/10.2304/pfie.2003.1.1.1>
2. Wu, H. (2019). Three dimensions of China's "outward-oriented" higher education internationalization. *Higher Education*, 77(1), 81-96. <https://doi.org/10.1007/s10734-018-0262-1>
3. Kosheleva, E. Y., Samofalova, E. I., Holtman, C., & Kopotilova, Y. E. (2015). Chinese students in Russia: Causes of migration and basic educational behavioral tenets. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 215, 38-42. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.11.571>
4. Knight, J. (2015). Moving from soft power to knowledge diplomacy. *International higher education*, (80), 8-9.

RESEARCH ON MARKETING STRATEGIES FOR THE INTERNATIONAL DEVELOPMENT OF CHINESE UNIVERSITIES

Wu Lingling, Zhang Fenghe (Henan, China)

In order to better improve the internationalization level and international competitiveness of Chinese universities, this paper actively draws on the marketing strategy experience of foreign universities, combines the characteristics and actuality of Chinese universities, applies the marketing viewpoint and theoretical methods, and proposes seven marketing strategies for the internationalization of Chinese universities from the aspects of 4P combination of marketing and seven elements of 7P combination of service marketing.

With the deepening of economic globalization, the intercommunication and integration of cultural diversity and the rapid development of social information, the all-round, multi-disciplinary and multi-disciplinary global cooperation is also constantly achieving innovation and breakthrough [1]. Among them, the internationalization of higher education has become an important trend and hot topic in the fields of world economy, society and talent. In the development trend of internationalization of higher education,

developed countries can rely on their relatively advanced higher education concept and more systematic education system, develop the international market, digest the leftovers of education resources, and also obtain huge economic and social benefits, even achieve a certain political purpose [2, 3].

In order to develop rapidly under the trend of internationalization of higher education in the world, Chinese universities should also actively and confidently participate in the competition of the world higher education market, learn from the successful experience of developed countries, and formulate and optimize the strategy and implementation mechanism of internationalization of higher education. The author thinks that Chinese universities should actively learn from foreign experience in marketing strategy of colleges and universities, combining with the characteristics of China and the actual, will use the marketing point of view and theory method, through strengthening the consciousness of colleges and universities in the development of international marketing, it explores the marketing direction and strategy of internationalization development, in order to improve its level of internationalization and market competitiveness contribute [4]. The author attempts to combine the seven elements of the marketing 4P combination and the service marketing 7P combination to integrate the international development resources of Chinese universities and propose marketing strategies from the following seven aspects:

- First, product strategy: meet personalized needs, create brand education products, and return to the essence of Sino-foreign cooperation in running schools. In the ever-changing marketing environment, Chinese universities should constantly optimize their product portfolio, adjust curriculum and professional settings, and develop superior disciplines. Special language courses can be added to meet individual needs; Give full play to the advantages of key disciplines and build brand education products; Increase the proportion of international courses and return to the essence of Sino-foreign cooperation in running schools.

- Second, the price strategy: improve the product cost performance, enhance the price attraction. The tuition and living expenses of Chinese-foreign cooperative education programs are far lower than those of studying abroad, which can not only save costs, but also broaden the international horizon and provide high cost performance, which will be an important factor to attract students. At the same time, in order to compete for more excellent students, we should actively expand the funding channels, and grant scholarships to students with excellent academic performance by winning more financial support from governments, institutions, foreign cooperative colleges and enterprises.

- Third, channel strategy: improve the level of foreign cooperation institutions, adopt the multi-channel mode of running schools. In order to effectively improve the level of international education of Chinese colleges and universities, we should choose to cooperate with foreign famous universities to create a variety of long-term and short-term exchange channels for students. In order to broaden the channels of enrollment, the multi-channel school-running mode should complement each other and increase the flexibility of school-running.

- Fourth, promotion strategy: set up a professional publicity team to expand the scope of project publicity. Chinese colleges and universities should expand the scope of publicity and set up professional publicity teams; Cooperate with foreign universities to conduct marketing promotion among international students.

- Fifth, personnel strategy: improve staff service marketing awareness, improve staff incentive mechanism. Chinese universities should bring the awareness of service marketing into the international development and improve the service level of the staff through training and learning. In order to improve the enthusiasm and attention of the faculty and staff to the marketing work of the Sino-foreign cooperative education project, the assessment and scoring can be linked with the salary and welfare, title evaluation and appointment of the staff.

- Sixth, tangible display strategy: strengthen the construction of school infrastructure and enrich the form of project display. If Chinese universities want to carry out the promotion and marketing of Sino-foreign cooperation in running schools, they must pay attention to the construction of infrastructure, so that students can learn international skills and knowledge in an atmosphere with international conditions for running schools. At the same time, tangible display of software can be used to promote to students and parents, so as to enrich the form of publicity of the project, show the school from all levels, and highlight its school-running characteristics and brand marketing focus.

- Seventh, process strategy: pay attention to the whole process of project operation, establish a complete set of management and evaluation system. Chinese universities should pay special attention to establish a set of standardized, perfect and convenient humanized management and evaluation system for students in the process of marketing of Sino-foreign cooperative education projects.

To sum up, Chinese colleges and universities in the international marketing, from product strategy, price strategy, channel strategy, promotion strategy, personnel, tangible demonstration, process and other aspects to obtain, multi-pronged, set up an international education brand, high quality students,

humanized management and service of the market competitive power extremely the chinese-foreign cooperation in running schools project, to enhance competitiveness in the international market.

References

1. Bound John, Braga Breno, Khanna Gaurav & Turner Sarah (2021). The Globalization of Postsecondary Education: The Role of International Students in the US Higher Education System. *Journal of Economic Perspectives* (1). doi:10.1257/JEP.35.1.163
2. Nizar Mohammad Alsharari (2019). Internationalization market and higher education field: institutional perspectives. *International Journal of Educational Management* (2). doi:10.1108/IJEM-12-2018-0402
3. Tian Yuan (2015). Research on the current situation of inbound education and its brand promotion strategy (Master's thesis, Southeast University).
4. Wang Y. S. (2013). Exploring the ways of internationalization of Chinese higher education. *Journal of Jilin Provincial College of Education* (Mid) (06), 75-76. doi: 10.16083/j.cnki.jeijp.2013.06.055

ПРОЦЕС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ НА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРОСТОРИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Василь Білокопитов (Суми, Україна)

Забезпечення якості як окрема сфера діяльності, на яку була звернена с увага суспільства, з'явилося наприкінці XIX століття, коли в США виникла перша організація з акредитації. Довгий час вона залишалась особливим, незвичайним підходом до оцінки результатів вищої освіти; і навіть у США акредитація була спірним питанням із обмеженим поширенням. І тільки коли були зроблені рішучі кроки до переходу від елітарності до масовості, якість вищої освіти заявила про себе як про пріоритет.

Європейські країни запозичили досвід Сполучених штатів, і у 1984 році була започаткована перша схема забезпечення якості, оскільки розміри і кількість закладів вищої освіти і систем вищої освіти почали вимагати більш офіційного управління якістю.

Початком концентрації уваги європейської академічної спільноти на проблемах якості вищої освіти стало створення в Європейському Союзі Рекомендаційної ради, яка в 1998 році підтримала ідею розвитку системи забезпечення якості, що реалізовувала б такі цілі: 1) забезпечувати якість вищої освіти в економічному, соціальному та культурному контекстах кожної країни, у той же час враховувати особливості загально-європейського простору та світу; 2) підтримувати і допомагати закладам вищої освіти у розробці системи заходів, спрямованих на забезпечення якості; 3) стимулювати обмін інформацією щодо проблем якості та її

забезпечення як на державному, так і на європейському рівнях і підтримувати співпрацю закладів вищої освіти [2].

У сучасних умовах стейкхолдери погодились із тим, що з поширенням і поглибленням Болонського процесу увага до забезпечення якості почала зростати й це стало ключовим фактором у досягненні успіху тих перетворень, завдяки яким планувалось реформування європейської освіти.

Провідними наднаціональними суб'єктами забезпечення якості вищої освіти на європейському просторі стали Європейська асоціація із забезпечення якості вищої освіти (ЄМЗЯ), Європейська асоціація університетів (ЄАУ), Європейська асоціація вищих навчальних закладів (ЄАВНЗ), Європейський студентський союз (ЄСС), що отримали робочу назву «група Є-4».

Саме стабілізація перших зовнішніх процедур із забезпечення якості на національному рівні наприкінці 90-х років ХХ ст. і стала основною передумовою створення ЄМЗЯ, яка була заснована у 2000 році саме для того, щоб активізувати європейську співпрацю із забезпечення якості вищої освіти.

Вивчення та аналіз досвіду співпраці ЄМЗЯ з численними європейськими організаціями дає нам всі підстави для такого висновку: процес забезпечення якості вищої освіти став потужним об'єднальним фактором для більшості європейських мереж та організацій; ЄМЗЯ виступила надійним партнером у галузі забезпечення якості вищої освіти на європейському рівні, що дало їй змогу ЄМЗЯ бути задіяною в широкому спектрі процесів на ЄПВО.

Європейська асоціація університетів представляє та підтримує інтереси вищих навчальних закладів, є унікальним форумом для співпраці, що надає можливість слідкувати за останніми тенденціями в розвитку вищої освіти та науки. ЄАУ відіграє вагомий роль у формуванні майбутнього європейської вищої освіти та науки, що є результатом виняткового інформаційного забезпечення та різноманітності своїх членів.

Оскільки ЄАУ є центром поширення прогресивного досвіду в галузі вищої освіти, вона підтримує університети та допомагає їм у розробці власної політики для того, щоб вищі навчальні заклади могли відповідати зростаючому рівню вимог сучасного студентства; у розвитку партнерських відносин у галузі вищої освіти та наукових досліджень між Європою та іншими регіонами світу; у зміцненні позиції європейських університетів у глобальному контексті [4].

Вагому роль у процесі підвищення та забезпечення якості відіграють як провайдери освітніх послуг, так і їх споживачі, якими є студенти. Представником студентства на європейському освітньому просторі у

сучасних умовах виступає Європейський студентський союз. Шлях ЄСС до участі у Болонському процесі був складним, оскільки на початкових його етапах участь студентства не передбачалася.

У європейській освітній політиці студентство потужно заявило про себе у 1982 році у зв'язку зі створенням Західноєвропейського студентського інформаційного бюро, метою якого була координація потоку інформації між організаціями-учасниками Бюро та європейськими й іншими міжнародними організаціями (Рада Європи, ЄЕС та ЮНЕСКО).

Основними напрямками діяльності організації визначено: забезпечення освітніх, соціальних, економічних, політичних і культурних інтересів студентів; надання студентам із різними політичними та релігійними поглядами, етнічним чи культурним походженням, соціальним статусом рівного доступу до ВО; забезпечення всіх громадян рівним доступом до вищої освіти; заохочення європейської та світової співпраці й сприяння обміну інформацією між студентами і студентськими організаціями; забезпечення співпраці з іншими організаціями, діяльність яких стосується освіти та студентського життя; підтримка та надання допомоги європейським національним студентським союзам у їх діяльності щодо захисту студентських інтересів [3].

Ще один член групи Є-4 – Європейська асоціація вищих навчальних закладів, яка почала свою діяльність у 1990 році як неурядова міжнародна організація. Членами Асоціації виступили національні і професійні асоціації коледжів, політехнічних інститутів та окремі організації. У більшості випадків Асоціація представлена національними асоціаціями університетів (коледжів), університетами прикладних наук, окремими вищими навчальними закладами або іншими професійними асоціаціями, які діють у галузі вищої освіти.

Основною метою ЄАВНЗ є захист інтересів інституцій вищої професійної освіти та безперервне підвищення значимості й якості професійної вищої освіти в Європі. Крім того, пріоритетними цілями ЄАВНЗ визначено: сприяння створенню ЄПВО та простору наукових досліджень; сприяння транснаціональній співпраці між членами організації; забезпечення можливостей обміну інформацією, досягнення співпраці в галузі вищої освіти шляхом встановлення тісних зв'язків з іншими організаціями, які мають схожі цілі; забезпечення та підтримка співпраці між учасниками ЄАВНЗ та інституціями за межами ЄПВО [1].

Список літератури

1. European Association of Institutions in Higher Education. Statutes. <http://www.enqa.eu/files/Statutes>

2. European Network for Quality Assurance in Higher Education/Quality Procedures in European Higher Education. ENQA Occasional Paper 5. Helsinki. 2003.
3. European Students' Union. Documents. <http://www.esu-online.org/documents>
4. European University Association. Mission. <http://www.eua.be/about/what-we-do/mission.aspx>

QUALITY ASSURANCE AS A PRE-REQUISITE FOR PROPER OPERATION OF HIGHER EDUCATIONAL SYSTEM

Tetiana Klochkova (Sumy, Ukraine)

Diversified service providers in the higher education sector are currently being increased on an unprecedented scale. This makes a strong case for improving quality assurance since higher education institutions are expected to demonstrate their ability to understand the optimum way to render first-class customer services. This optimal way provides, inter alia, for the introduction of educational programs, which meet customers' aspirations and the needs for affecting labor market outcomes. It is hereby clarified that customers are understood as students in this regard.

It should be noted that since the early 1980s quality assurance has become a topic of major concern in many European higher education systems. This concern is triggered by some factors that include, inter alia, the transparency of higher educational sector. The above diversified service providers have been challenged to explain to the public at large what services they provide and the extent to which they ensure quality of these services. Furthermore, higher educational service providers are subject to accountability to stakeholders, those involved in fundraising, and other parties concerned. Any individuals or entities investing in higher educational sector have intention to be provided with evidence that their funds will not be splurged. A second factor is the diversity and multiformity of service providers. This is a challenge for Ukrainian higher educational establishments. They turn out to be noncompetitive, compared to foreign rival institutions, including but limited to, Polish ones, which have a competitive advantage over Ukrainian university within the higher education sector as they provide more qualitative services, accompanied by the number of fields of study, departments, faculties, etc. This factor is closely connected with the third one that involves the international mobility of students, academic staff and researchers, and the internationalization of the European employment market. The above current developments are due to a universal need to understand the equipollence of standards, credits and qualifications in

diversified higher education systems, and thus to more focus being put on quality assessment systems.

In view of the foregoing, to have quality assurance in place is required for the higher educational sector to operate in a proper manner. It is expedient to focus on the manners and ways of ensuring such quality. First and foremost, academic staff should be subject to quality controls (high school diploma requirements, professional qualifications, competitive selection or pre-qualification, etc.), on the one hand, as well as be provided with incentives and remuneration for quality and innovative work, on the other.

Since the higher educational sector is now characterized by a student-centered approach, both *ex ante* and *ex post* control should be exercised during the entire learning and training process. These measures may include competition for student places through entrance exams, introduction of procedures for approving the curriculum of new study programs or new higher education establishments (departments, faculties or whole universities); detailed description of the curriculum, etc. [2].

The approaches to quality assurance, determining the methods and type of quality assurance processes, deserve to be highlighted:

- The genuine qualities of higher education refer to the basic values and ideals, which form the very heart of higher education: the unfettered search for truth and the disinterested pursuit of knowledge. It focuses on the knowledge creating processes and student learning. Even though most academics today will agree that quality in higher education is more than this, intrinsic quality represents the core of academic quality. The academic community can be seen as guardians of intrinsic quality.

- The extrinsic qualities refer to the capacities of higher education institutions to respond to the changing needs of the society with whom they interact. Extrinsic quality concerns the demands that society directs towards higher education [1, p. 14].

Thus, quality assurance in higher education is a key aspect that encompasses the processes and procedures aimed at supporting ongoing development of universities, and teaching and learning.

References

1. European Student Handbook on Quality Assurance in Higher Education. ESIB. The National Unions of Students of Europe, 80 p.
2. Van Vught, F. A., & Westerheijden, D. F. (1993). Quality management and quality assurance in European higher education: Methods and mechanisms. (Studies; Vol. 1). Commission of the European Community, 50 p.

RESEARCH ON AGRICULTURAL PRODUCTS CIRCULATION SYSTEM BETWEEN CHINA AND COUNTRIES ALONG “ONE BELT AND ONE ROAD”

Zhang Fenghe, Wu Lingling, Zhang Lei (Henan, China)

Viktoriiia Medvid (Sumy, Ukraine)

China has close agricultural trade with countries along the “Belt and Road”. Improving the efficiency of agricultural product circulation can effectively reduce trade circulation costs and promote the rapid development of agricultural trade. Through the research on the trade and circulation of agricultural products between China and the countries along the “Belt and Road”, it is found that there are too many circulation links, the degree of agricultural organization is not high, and the circulation infrastructure is not perfect. In response to these problems, this article proposes to improve the network information Measures such as sharing, building and improving the circulation of agricultural products, and perfecting the circulation system, provide suggestions for promoting a win-win situation in multi-party agricultural trade.

"One Belt and One Road" is the abbreviation of "Silk Road Economic Belt" and "21st Century Maritime Silk Road". It aims to rely on the existing bilateral and multilateral mechanisms between China and related countries and the existing and proven regional cooperation platform. , With the goal of peaceful development, actively develop economic partnerships with countries along the route, and jointly build a community of interests, a community of shared destiny, and a community of responsibility for political mutual trust, economic integration, and cultural inclusiveness. The “Belt and Road” region spans a large area. At present, 66 countries including China have participated in it. These countries are mainly located in Southeast Asia, South Asia, Central Asia, West Asia, Eastern Europe, Africa and other regions.

General overview of agricultural trade between China and countries along the “Belt and Road” route. It can be seen from Table 1 that from 2013 to 2019, the agricultural trade between China and the countries along the “Belt and Road” showed an overall upward trend (including imports and exports). The average annual growth rate of agricultural exports from the countries along the “Belt and Road” to China was 8.12%. The average annual growth rate of imports of agricultural products from the countries along the Belt and Road to

China is 7.1%. Except for 2016 and 2017, the countries along the Belt and Road have maintained a surplus in exports of agricultural products to China in other years. It can be seen from this that China has maintained good agricultural trade relations with countries along the “One Belt and One Road”.

Table 1 Agricultural products trade between China and countries along “One Belt and One Road”

Unit: 100 million U.S. dollars

Years	Trade volume exported to China		Imported trade volume from China		Trade surplus with China
	Amount	Growth rate	Amount	Growth rate	
2013	2,252,629.5	--	1,889,603.1	--	363026.4
2014	2,283,927.8	1.4%	2,103,179.7	11.3%	180748.1
2015	2,254,772.7	-1.3%	2,181,259.0	3.7%	73513.7
2016	2,056,408.1	-8.8%	2,266,497.7	3.9%	-210089.6
2017	2,259,672.1	9.9%	2,343,826.9	3.4%	-84154.8
2018	2,701,798.3	19.6%	2,468,356.7	5.3%	233441.6
2019	3,350,271.7	24%	2,694,649.3	9.2%	655622.4

Note: The data in Table 1 are calculated based on the statistics of China's agricultural product import and export statistics report on the website of the Ministry of Commerce of the People's Republic of China

Because the countries along “One Belt and One Road” have a large geographical area, their geographical environment and resource endowments are different, and there are big differences in the production of agricultural products. Referring to Table 2, Southeast Asia once became the main target of China's agricultural trade. For example, China mainly exported cotton, vegetables, and aquatic products to Southeast Asia, and China imported fruits, vegetable oils, grains and other agricultural products from Southeast Asia. In South Asia, India, Pakistan and China have close cooperation in agricultural trade. Rice from India, cotton, sugar, and oilseeds from Pakistan are China's main imports.

Central Asia is also well-developed in planting and animal husbandry. Wool, cotton, fruits and vegetables are the main trade products; the trade products between West Asia and China include corn, fruits, vegetable oil, flowers and so on. Central and Eastern Europe, for example: Ukraine, Poland and other countries have good resource endowments, suitable for pasture and

fruit tree planting, and their agricultural products processing industries are relatively complete. Therefore, China imports dried fruits, dairy products, vegetable oil and other processed agricultural products from Central and Eastern Europe.

Table 2 Major agricultural products traded between China and some countries along “One Belt and One Road”

Country	Agricultural products trading varieties
Malaysia	Chicken, cotton, natural rubber, watermelon, durian, mango, banana and other tropical fruits
Thailand	Citrus, cuttlefish and squid, apple, corn, rice, natural rubber, cassava, etc.
Vietnam	Tea, garlic, citrus, cotton, mushrooms, paddy and rice, coffee, natural rubber, fruits, etc.
Russia	Sawn timber, aquatic products, fruits, vegetables, etc.
Indonesia	Garlic, tobacco, pig bristles, natural rubber, pulp, fruits, etc.
India	Wheat, corn, buffalo, dairy products, peanuts, onions, grains, etc.
Poland	Bristle, dried fruit, dairy products, frozen fruit
Ukraine	Corn, soybean oil, sunflower seeds, oilseeds, grains, etc.
Egypt	Rice, cotton, vegetables, fruits, spices, sugar, wheat, etc.
Saudi Arabia	Vegetables, fruits, nuts, vegetable oils, tea, sugar, etc.
Kazakhstan	Livestock products, vegetables, textile fibers, primary processed agricultural products, flowers, seedlings, etc.

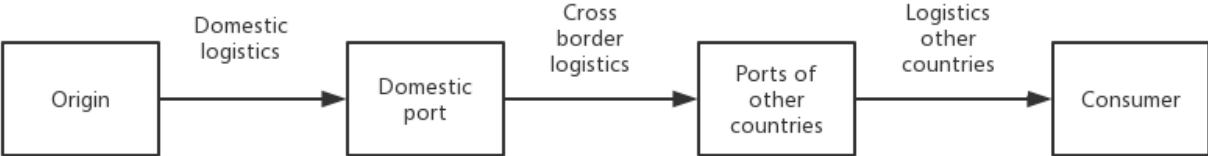
The main body of circulation. In agricultural product trade, agricultural product producers, intermediaries, import and export trading companies, rural brokers, and distributors are all important participants. These entities play different roles in agricultural product trade and circulation.

Circulation mode. There are three main types: (1) Farmer + rural broker + wholesaler + import and export trading company model. This model has a single channel. Farm products are sold directly to rural brokers by farmers, who then sell to wholesalers, and wholesalers then transfer to trading companies. (2) The model of farmers + leading enterprises + import and export trading companies. In this model, the leading enterprise directly signs a cooperation agreement with

the farmers, and the enterprise purchases and processes the agricultural products produced by the farmers, and then the enterprise can sell it on its own or resell it to a trading company (3) The model of farmers + farmers' cooperatives + import and export trading companies. This model is more similar to direct selling, with only farmer cooperatives from farmers to trading companies.

Logistics channel. In China's agricultural trade, the logistics process is shown in Figure 1. At present, China and the countries along the "Belt and Road" have established 6 trade logistics channels: (1) The Asia-Europe Continental Bridge logistics channel connects Russia, Belarus, Kazakhstan, Poland, Germany, the Netherlands and other countries; (2) The logistics channels of China, Mongolia, and Russia; (3) The logistics channels between China and Pakistan connect China with Iran, Iraq, Turkey, etc.; (4) The channels of Bangladesh, China, India, and Myanmar connect the South Asian region and Indian Ocean area; (5) Southeast Asia logistics channels, mainly connecting Southeast Asian countries; (6) Sea channels, starting from China's southeast coastal trade ports, via the Indian Ocean to Africa, Central and Eastern Europe and other countries.

Figure 1 Flow chart of agricultural exports

Means of transaction. Due to the uneven economic development levels of countries along the “Belt and Road”, most countries' information network construction is relatively backward and cannot fully realize the informatization of agricultural products transactions. Therefore, at present, the trading methods of agricultural products between China and other countries in the “Belt and Road” are mainly spot transactions.

Problems in the trade and circulation of agricultural products between China and countries along “One Belt and One Road”

(1) The degree of organization of the circulation subject is not high

China is based on the small-scale farming model. The farmers are scattered and the scale of planting is small. As the main body of China's agricultural product circulation, their degree of organization is not high.

(2) Too many circulation links and low efficiency

From producers to consumers, agricultural products usually go through five links: producers, brokers, intermediaries, exporters, importers, intermediaries, and consumers. There are too many circulation links, resulting in

high circulation costs.

(3) Imperfect circulation infrastructure

The agricultural product logistics infrastructure of the countries along the “Belt and Road” is not perfect. Some agricultural products spend a lot of time in the process of transporting them to the trading center, which increases the loss rate of products and makes the circulation efficiency low.

Suggestions:

(1) Strengthen network information sharing

Establish an agricultural information sharing platform, especially when the new crown pneumonia is raging around the world at this time, focus on the development of e-commerce and speed up the timeliness of information transmission, so that the rapid circulation of agricultural products in the markets of various countries can be realized.

(2) Improve the conditions of agricultural products circulation facilities

Improve the main infrastructure of agricultural production areas including rural roads, warehouses, transportation vehicles, etc., which can ensure that the agricultural products of the production area are transported to the distribution center in the first time, and the loss rate of agricultural products is the lowest. Accelerate the construction of agricultural product circulation centers in countries along the "Belt and Road", and promote the internationalization of agricultural product trade.

(3) Improve the circulation system of agricultural products

Continuously optimize the basic conditions of agricultural production, innovate and develop new models of characteristic agriculture, develop high-quality agricultural production, and provide merchants in the circulation of agricultural products with efficient agricultural product information. Establish an agricultural product trade association to provide farmers with deep processing and warehousing services of agricultural products.

References

1. Yang Yuwen, Dong Wanlu, Yang Jun. (2021). The evolution of characteristics of agricultural products trade between China and countries along the “Belt and Road”. *Yunnan Social Sciences*, 1. 67-73.
2. Chen Lingyan. (2020). Research on China's Agricultural Products Trade Issues. *Market Modernization*, 14. 66-68.
3. Wang Jianhua, Song Juan. (2018). Analysis of the construction of a modern supply chain of agricultural products for the “Belt and Road” area. *Business Economics Research*, 7. 120-124.
4. Xie Tao. (2017). Research on the Influencing Factors of Agricultural Products Export Trade between China and Countries Along the "One Belt and One Road". *World Agriculture*, 3. 132-138.
5. Cai Hongyi, Chen Jueying, Liu Huguang. (2016). Analysis on the Status Quo of Agricultural Products Trade between China and Countries along the “One Belt and One

- Road”. *Food and Nutrition in China*, 9. 46-50.
6. Sun Zhilu, Li Xiande. (2016). The status quo of agricultural products trade between countries along the “Belt and Road” and China and the prospects of agricultural economic and trade cooperation. *International Trade*, 11. 38-42.

MAIN FOCUSES OF HIGHER EDUCATION INTERNATIONALIZATION (HEI) AT GLOBAL AND LOCAL LEVELS

Andrii Chyrva (Sumy, Ukraine)

Universities’ vision of global tendencies supports the study of internationalization phenomenon at institutional level, although stakeholders are different but the goals are similar. At institutional level, there is a steady increase of interest in HEI. Most institutions continue to use strategic approaches to HEI. The most important forms are student mobility, strategic partnerships and international research cooperation. Assessment of internationalization is becoming common practice for universities, but only some of them use integrated approach.

Many universities around the world consider HEI as a goal. However, Dutch scientist Hans De Wit does not share this opinion. In his scientific work, he argues that internationalization is mistakenly taken as the goal itself, rather than means of education quality improvement. Internationalization should improve education and research for both students and lectors and make significant contribution to society development. The researcher highlighted such contradictory focuses as mass character on the one hand and knowledge economy on the other; contradiction of autonomy and academic freedom and reputation and ratings, as well as changes in economic and political climate [2].

Canadian scientist John Hudzik suggests taking a more centralized, holistic and systematic approach to HEI. The researcher introduces the concept of “comprehensive internationalization”, which provides intentional friendliness and actions aimed at incorporation and integration of international, global and comparative content, as well as prospects in learning, teaching and research. He emphasizes that this integrated approach is a comprehensive intention to integrate internationalization into the basis of institutional ethos, values and missions [3]. As we can see, understanding of higher education internationalization is changing from reactive to proactive. At present stage, for most universities, higher education internationalization is not just a declaration, concept or statement but action and reality. Initiatives vary from imitation to

attempts of acting and staying on the same line with successful universities, taking into account own characteristics.

However, there are contradictions between understanding, declarations and implementation. Thus, in one of her recent studies of global situation concerning HEI, German researcher Daniela Crăciun stated that only 11% of the world's countries have official internationalization strategies, and in addition, mostly well-developed countries. Leaders are European countries that promote strategic thinking about internationalization at the national level. Two thirds of all national strategies in the world belong to European countries, and their Erasmus + and Horizon 2020 programs which have led to further harmonization of higher education systems [1].

According to IAU data, the presence of international faculty at universities is considered to be an important dimension of higher education internationalization in the global knowledge economy. However, they take only a small percentage of the total staff. 20% of higher education institutions do not have international lecturers at all, and 34% of them have less than 5% of international lecturers out of total number of teaching staff. Regionally, the lowest rates are in Latin America and the Caribbean, while the highest in Asia, the Pacific and North America [4].

Another important dimension of the phenomenon is internationalization of research, as it requires international cooperation and competition. Long-term planning of research infrastructure, number increasing of research papers, developing new research platforms and better coordination between research units require more strategic approach to increasing the number of research and international research policies. Increasing funding, number of patents, publications and citations require the development of research groups of global origin. Therefore, it can be argued that main HEI rationales of universities are the ratings and indicators on which they are based: number of foreign students, lecturers and publications with international co-authors.

In Ukraine, universities do not have sufficient autonomy and depend on the Ministry of Education and Science of Ukraine concerning curricula, and therefore they can only internationalize the content of education through transformation of working academic programs and individual disciplines. The picture by regions of Ukraine has its differences. The object of our scientific interests is Sumy region, as a region of residence and work.

According to interviews with the heads of departments of foreign affairs from three universities of Sumy region, namely: Sumy State University (SSU), Sumy National Agrarian University (SNAU) and Sumy State Pedagogical University (SSPU), as well as to analysis of strategic documents on HEI, we can outline some internationalization focuses. These universities are involved in the

process of internationalization with different level of devotion. All have strategic documents of internationalization. (SSU - strategy 2019-2025, SDPU - plan of higher education, SNAU - statements on internationalization) and have departments dealing with internationalization. Among the main focuses are international cooperation, research and publications, as they have the greatest impact on international rankings of universities. Student mobility is also important for all three universities. Recruitment of international students remains one of the main tasks. The overall percentage (13.7%) of foreign students in the region suggests that all three universities are quite attractive to foreigners. It is also confirmed by the level of university attractiveness for foreigners, established on the basis of anonymous questionnaires fulfilled by foreign students.

At the same time, percentage of local students going to study abroad is quite low – 1-2%. It is explained by financial barriers and low incomes of most Ukrainian families who cannot afford studying abroad. The percentage of international lecturers in Sumy region is quite low, reaching 1.5%, and lecturers with intercultural experience compose about 4% of the total staff.

In the pandemic, development of international online learning is particularly relevant. We consider this focus to be the main one. It ensures the creation of multicultural educational environment for development of intercultural competence. Joint international online learning through innovative online pedagogy combines the basic dimensions of virtual mobility: joint practice for students and teachers, applied use of online technologies and interaction, international dimensions, integrity in the educational process.

Thus, the main focuses of HEI at modern stage are strengthening of global competition for foreign students; growing need for internationalization of curricula, teaching and learning outcomes, further development of international research cooperation. The issue of HEI evaluation requires in-depth and detailed study, as there is a need for development of highly effective methods for evaluating the results of internationalization for efficient resource allocation.

References

1. Crăciun D. (2018). National Policies for Higher Education Internationalization: A Global Comparative Perspective. In Curaj A., Deca L., Pricopie R. (eds) *European Higher Education Area: The Impact of Past and Future Policies* (pp. 95-106). Springer, Cham. http://doi.org/10.1007/978-3-319-77407-7_7
2. De Wit, H., (2018). Evolving Concepts, Trends, and Challenges in the Internationalization of Higher Education in the World. *Educational Studies, Higher School of Economics*, 2, 8-34. <https://doi.org/10.17323/1814-9545-2019-2-8-34>
3. Hudzik J. (2015). *Comprehensive Internationalization: Institutional Pathways to Success* (1st ed.). <https://doi.org/10.1007/s10734-015-9948-9>
4. IAU (2020). International Association of Universities. Retrieved from: <https://www.iau-aiu.net/>

RESEARCH ON THE REFORM OF UNIVERSITY MANAGEMENT SYSTEM UNDER THE BACKGROUND OF INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION

Yanjun Fu, Wenxi Zhang, Heyenko Mykhaylo (Sumy, Ukraine)

The internationalization of education is the result of education development adapting to the development and change of world history. It not only helps deepen students' knowledge and understanding of the cultures of different countries, promotes the development of friendly relations between different countries, but also plays a certain role in promoting the education and social development of all countries in the world. Based on the research of the significance and problems of the internationalization of teaching and scientific research in colleges and universities, this paper explores the basic ways of the internationalization of teaching and scientific research [1].

I. With the development of economic globalization, internationalization has become a global trend in the development of education. It is not only an educational idea, but also an educational practice that is being carried out on a global scale. "How to improve the internationalization level, expand the degree of opening to the outside world, enhance the international influence and competitiveness, and take the road of distinctive development in the process of globalization has become the reality and challenge for the development of universities" [2]. Through in-depth analysis of the connotation of education internationalization, this paper intends to analyze the current situation of the development of education internationalization in China and explore the universal model of the development of education internationalization in colleges and universities, so as to provide useful reference for colleges and universities to formulate their own internationalization development strategies [3].

II. Problems existing in the internationalization of university teaching and scientific research

While teaching and scientific research in colleges and universities internationalization through holding international academic conference, exhibition, international academic problems of workshop activities, joint research project or research in the field of cooperation projects have made some achievements, but still in the process of internationalization has be solved the problems, mainly manifested in the following aspects:

1. There is a disconnection between teaching and research, which hinders the internationalization of teaching and research.

2. In the process of their own development, colleges and universities pay little attention to the internationalization of teaching and research, which hinders the process of internationalization of teaching and research with little economic input.

3. Teachers' self-selection in the process of their own development leads to the slow internationalization of teaching and scientific research.

III. Countermeasures to carry out education internationalization in colleges and universities

Under the social background of the internationalization of higher education, colleges and universities should actively change their educational concepts, reasonably position the goal of internationalization, strengthen the construction of discipline system, highlight the construction of characteristics, and grasp the comparative advantages, which are the strategies of internationalization of colleges and universities [4].

Important basis of choice:

1. Strengthening the ideological attention, tightly grasp the international strategic development opportunities. In order to really improve their competitive strength and influence, universities need not only to have a global vision, but also to pay more attention to the internationalization of education.

2. Accelerating the construction of the discipline system. Colleges and universities should take the construction of discipline system as an important breakthrough of internationalization. In scientific research, strengthen the contact with regional enterprises and related industries, play its location advantage and conditions, through the construction of key discipline and a strong discipline with the similar international education institutions to establish a pragmatic cooperation relation, forge a strong discipline, have international influence on the construction of subject system to build a good platform, realize the extensive exchanges and cooperation [5].

3. Strengthen international exchanges and cooperation, and realize the internationalization of school-running methods.

The internationalization of higher education itself is a system, complex and difficult task, one is to realize the internationalization of teachers in colleges and universities, the second is to realize way of running a school and the internationalization of curriculum implementation, promoting the internationalization of student exchanges, the internationalization of education in colleges and universities in all kinds of measures to effectively carry out and implement, to provide an integrated global consciousness of teachers and students in the environment of education experience.

References

1. Jane Knight (2011). *Higher education in the torrent: international change and development*. Beijing: Peking University Press.
2. Meiru Wang (2015). Research on university management system in Higher Education under the background of internationalization. *Times education*, 15.
3. Yamei Zhu (2014). Exploration and analysis of university management system under the internationalization of Higher Education. *Examination weekly*, 23.
4. Xingde Zhu (2014). Internationalization of education and its latest development. *China's higher education*, 11.
5. Yan Liu (2008). Challenges and strategies brought by internationalization of Higher Education. *Science educator*, 4.

MANAGEMENT OF THE GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS IN UKRAINE IN MARKET CONDITIONS

Larysa Korzh-Usenko, Svitlana Grynenko (Sumy, Ukraine)

Education is a unique social phenomenon that has a significant impact on all aspects of life and activity of the country, society, human civilization in general. In the modern scientific, technological and information revolution, education functions as a complex socio-economic organism that plays a major role in the social progress of mankind. It is one of the most important areas of work and cognitive life. The current stage of the educational system development of Ukraine is characterized by its reform, the search for ways to bring the content in line with the personal students' needs, world standards. The crisis phenomena in education that are observed today are related to the formation of Ukraine as an independent state, the social relations nature, the political and economic systems reform on a fundamentally new basis. Adapted in recent years to the rigidly regulated environment, education today has come into conflict with the new, more flexible and constantly transforming requirements of Ukrainian society with a market economy.

Management of the general secondary educational institutions is based on the management theory provisions. Its main components are certain trends, corresponding laws and related principles of management of the general secondary educational institutions. Trends in the management development of the general secondary educational institutions are determined by the development and functioning of public administration, social and economic processes in society. But the main factor influencing the management processes in educational institutions is the education system of Ukraine, which reflects all

the phenomena occurring in the country and abroad. The category “trend” is a form of laws manifestation that have no other reality at all, but are reflected in an approximate form, in the trend. Trend is a generalizing concept that embodies significant constant contradictions, conditions, factors, etc., which are systematically manifested and have a significant impact on the system quality as a whole and its structural components.

Trends inherent in modern education in Ukraine can be identified only by processes analyzing taking place in the country as a complex socio-economic system, as well as in unity with the international educational sphere development. Trends in the education system development affect all subsystems, including management, which in turn affects its patterns. Considering the determining factors in the management development of the general secondary educational institutions can be systematized as follows: economic, social, political, market, technological, international.

The main trends in the functioning and development of the education system in Ukraine, which affect the management patterns of the general secondary educational institutions, regardless of their type and form of ownership, are: the priority of universal values and humanistic orientation; intensification of public and state efforts to bring education to the international standards level and achievements in this field; formation of national-patriotic morality; education development on the basis of the newest psychological and pedagogical technologies; departure from the principles of authoritarian, ideological pedagogy, leveling the students’ natural individual characteristic; radical restructuring of education management through its democratization, decentralization, creation of regional management systems of educational institutions; development of non-state forms of ownership of the general secondary educational institutions. These most general tendencies in education of Ukraine give rise to the corresponding derivative tendencies in all its subsystems: organizational-administrative, scientific, educational, upbringing, special-pedagogical, professional-technical, etc. They, reflecting the general educational problems in Ukraine, at the same time are specific due to the peculiarities and conditions of their activities.

The most significant trends that characterize the functioning of the general secondary educational institutions in modern conditions are: the desire to expand the content variability of educational programs, a certain profiling if necessary to comply with educational state standard; efforts of the management of the general secondary educational institutions creating complexes: preschool, secondary and higher educational institutions, united by a common strategic educational goal and traditional ties, in accordance with the general goal of

building the organization and methodology of the learning process; competition of the general secondary educational institutions of different types and forms of ownership on the basis of improvement of educational services; penetration and implementation in the educational process of foreign pedagogical technologies (especially in the field of teaching subjects of the humanities); expansion of bilateral contacts between groups of students, educational institutions of different countries; implementation of the distance education system at all its levels; computer technology dissemination in the learning process. The general trends in education in Ukraine can also include: inconsistency of budget funding to society's requirements for the quality of education and upbringing; a certain orientation on the part of education authorities to self-financing, entrepreneurial activity of educational institutions. Trends such as the "aging" of teachers, the lack of high motivation to improve professional skills and truly creative work cannot be ignored. At the same time, the management of educational institutions has a tendency to master the technologies of professional management and their implementation in the general secondary educational institutions; reducing the level of real governance democracy and the spread of their own authoritarianism. According to the provisions of the systemic approach, the above-mentioned trends with their corresponding transformation by educational institutions of the state have an impact on school management as a component of the integrity of the general level.

Thus, mastering the basics of management will help increase the efficiency of teaching and management. Methods and techniques of self-management will allow to successfully solve various problems of personal plan, learn to control, define and formulate clear personal goals and values, engage in self-development, use time appropriately. The introduction of management elements will contribute to the process of democratization and humanization of the general secondary educational institutions, effective management of educational institutions, teaching and student teams.

PRAXISERKUNDUNGSPROJEKTE (PEP) ALS ZENTRALER BESTANDTEIL VON DEUTSCH LEHREN LERNEN (DLL)

Oksana Berezniak (Sumy, Ukraine)

Bereits vor 100 Jahren hat sich der amerikanische Pädagoge und Philosoph John Dewey sehr intensiv mit der forschenden Haltung von

Lehrenden beschäftigt. Er kann als Begründer dessen gelten, was wir heute als Handlungsforschung bzw. Lehrerforschung bezeichnen [1, S. 134]. Darunter versteht man eine Forschungsform, in der LehrerInnen ihre Praxis mit dem Ziel untersuchen, diese besser zu verstehen und zu optimieren. Lehrerforschung kann man sich am besten als Spirale vorstellen: Alltagsproblem, Untersuchungsfrage, Ermittlung des Ist-Zustandes, Plan für Erprobung und Untersuchung, Vermutungen über Wirkungen, Durchführen des Plans und Sammeln von Daten, Auswertung und Reflexion, Diskussion mit Kolleginnen und Kollegen, neuer Versuch. Handlung und Reflexion lösen einander ab und durchdringen sich [2, S. 158].

Veränderte Anforderungen an Deutschlehrkraft in der ganzen Welt haben zur Entwicklung des DLL-Programms des Goethe-Instituts geführt - Deutsch Lehren Lernen, das auf den modernen methodisch-didaktischen Grundsätzen der Deutschvermittlung basiert und darauf gezielt, Fortbildung der Deutschlehrkraft zu verbessern und einen innovativen Ansatz für die Weiterbildung - Forschung durch Aktivität zu integrieren. Deutsch Lehren Lernen (DLL) ist ein Weiterbildungsprogramm für Lehrer des Deutschen als Fremdsprache, das vom Goethe-Institut in München sowie von seinen regionalen Instituten weltweit angeboten wird. Es wird gemäß seiner Zielsetzung primär in der Fortbildung eingesetzt, aber auch von Universitäten für die Ausbildung von Lehrkräften für Deutsch als Fremdsprache genutzt [3].

DLL wurde 2010 durch eine Expertise im Auftrag des Goethe-Instituts initiiert, die Fortbildungsangebote der letzten 20 Jahre einer kritischen Prüfung zu unterziehen und dabei dem Stand der fachdidaktischen Forschung, der Professionsforschung und dem Potential der digitalen Wende Rechnung zu tragen. Im Herbst 2012 begann die weltweite Pilotierung der ersten Einheiten. Die ersten beiden Einheiten thematisieren die Hauptakteure des Unterrichts, die Lehrenden (1) und die Lernenden (2), Einheit 3 fokussiert die deutsche Sprache als Medium und Ziel des Unterrichts. Die Interaktion als Bedingung sprachlichen Handelns (4), Materialien und Medien (5) sowie Curriculare Vorgaben und Unterrichtsplanung (6) komplettieren das Basisprogramm. 2018 umfasste DLL 12 thematische Einheiten. Jetzt kann man schon DDL 17 „Sprachbildung in der Grundschule,“ erlernen. DLL rückt die Lehrenden, ihre Vorstellungen über Unterricht, ins Zentrum der Arbeit. Es gilt, einen konsequenten Unterrichtsbezug herzustellen, der es Lehrkräften unterschiedlicher Kontexte ermöglicht, ihre Perspektive auf das Lehren und Lernen zu artikulieren. Unterstützt wird der Unterrichtsbezug durch eine breite Palette von kurzen Unterrichtsdokumentationen (Video), die zum Dialog über den fremden und den eigenen Unterricht einladen. Dazu dienen auch entsprechende

Aufgabenstellungen. Die Lernarrangements zielen ferner auf die Unterstützung dialogischen und kooperativen Lernens durch den Einsatz von Partner- und Kleingruppenarbeit, ebenfalls gestützt durch entsprechende Aufgaben.

Zentrale Fortbildungsinstrumente sind Praxiserkundungsprojekte (PEP). Sie wurden in Anlehnung an das Konzept der Aktionsforschung entwickelt und sollen reflektiertes Erfahrungslernen fördern: Ziel ist, Teilnehmende nicht nur motivieren, eine forschende Perspektive auf den eigenen und dokumentierten Unterricht einzunehmen, sondern auch zu ermutigen, Neues zu erproben (siehe auch forschendes Lernen). Die personen- und erfahrungsbezogene Fokussierung auf Unterricht erfolgt in DLL immer auch unter Bezugnahme auf und Berücksichtigung von didaktischen Theorien und fachdidaktischer Forschung. Klassische Themen wie die Rolle der Fertigkeiten oder die Grammatik sind in die jeweiligen Einheiten integriert. Der Ansatz ist einem handlungsorientierten und kommunikativen Fremdsprachenunterricht verpflichtet [4, S. 291]. Um ein PEP erfolgreich zu entwickeln, sind 10 Regeln – 10 Schritte in Rücksicht zu nehmen, und zwar:

- 1) Vereinbaren Sie die Zusammenarbeit für das PEP mit Ihren Kolleginnen und Kollegen
- 2) Finden Sie heraus, was Sie in Ihrem PEP erkunden /erforschen wollen.
- 3) Tauschen Sie sich in Ihrer Projektarbeitsgruppe aus.
- 4) Analysieren Sie Ihren Kontext.
- 5) Planen Sie Ihr Projekt und denken Sie daran: „Klein aber fein“ soll es sein.
- 6) Führen Sie Ihr Projekt durch und sammeln Sie die Daten.
- 7) Werten Sie das Projekt aus.
- 8) Bereiten Sie die Präsentation Ihres PEPs vor.
- 9) Präsentieren Sie Ihr Projekt gemeinsam und reagieren Sie auf die Präsentationen der anderen Gruppen.
- 10) Dokumentieren Sie Ihr PEP und relevante Reaktionen von anderen. Sie brauchen es später für Ihre schriftliche Hausarbeit für das Zertifikat von DLL.

In meinem letzten PEP wurde das kollaborative Schreiben online geforscht. Ideen und Impulse für unser PEP kamen aus den Inhalten von DDL 4: „Aufgaben, Übungen und Interaktion“. Alle wissen, dass die schriftliche Fähigkeit meistens in EA und als Hausaufgabe geübt wird, weil es eigentlich viel Zeit im Präsenzunterricht in Anspruch nimmt. Das Hauptziel vom kollaborativen Schreiben besteht darin, die Schreibblockaden zu lösen und die Motivation zum Schreiben bei den Lernenden zu steigern. Dabei wollten wir so vorgehen: um das Ziel von unserem PEP in einem Online-Unterricht zu erreichen, waren wir einig, dass die

Lernenden zum Schluss einen relativ kurzen Text produzieren sollen. Nach der langen Suche habe ich die letzte Übung aus der Lektion 14, Lehrbuch: Menschen B1 ausgewählt. Nachdem die Lernenden einen langen Text zum Thema „Kursangebote in der deutschen Volkshochschule“ gelesen und besprochen hatten, sollten sie zuerst ein Raster mit Notizen zu zweit ergänzen und dabei die Ideen für ihren eigenen Kursangebot sammeln. Danach besprechen sie auch in PA die Redemitteln, die ihnen für das Schreiben zur Verfügung stehen. Der nächste Schritt wäre die Produktion eines Kursangebotes, die die Lernenden zusammen in PA machen würden. Beim Schreiben würden sie mit einander deutsch über die Ideen diskutieren, einander korrigieren und Verwendung von passenden Redemitteln besprechen.

Meine Ergebnisse sammelte ich folgenderweise, und zwar: Am Ende des Online-Unterricht könnten die Lernenden ihre Kursangebote im Plenum präsentieren und andere Lernenden aus der Gruppe fragen, wer und warum ihren Kurs besuchen möchte. Zum Schluss würde es den Lernenden vorgeschlagen, einen Fragebogen zu beantworten. Die Ergebnisse der Erkundung stellte ich so dar: Die Ergebnisse vom Fragebogen werden analysiert und als Datei in die Präsentation eingetragen.

Aus der Auswertung des Praxiserkundungsprojekts und aus den Reaktionen meiner Studenten lässt sich folgende Schlussfolgerungen machen, dass der Unterricht nicht nur im realen, sondern auch im virtuellen Raum stattfinden kann und sogar das Schreiben mit Spaß geübt werden kann.

Literatur

1. Legutke, Michael, Rotberg, Sabine. (2018). Deutsch Lehren Lernen (DLL) – das weltweite Fort- und Weiterbildungsangebot des Goethe-Instituts. In: *InfoDaF*. Band 45, 5, 605–634 (degruyter.com [PDF]).
2. Funk, H., Kuhn, Ch., Skiba, D., Spaniel-Weise, D., Wicke R. E. (2014). *Deutsch Lehren Lernen 4 (DLL): Aufgaben, Übungen, Interaktion*. München: Klett-Langenscheidt. – 176 s.
3. Goethe Institut. <https://www.goethe.de/de/spr/unt/for/dll.html>
4. Mohr, Imke, Schart, Michael (2016). *Praxiserkundungsprojekte und ihre Wirksamkeit in der Lehrerfort- und Weiterbildung*. In: Fremdsprachendidaktische Professionsforschung: Brennpunkt Lehrerbildung. Narr, Tübingen, 291–321.

MOVEMENTS ON IMPROVING THE INTERNATIONAL EDUCATION EXCHANGE OF HENAN PROVINCE UNDER THE “ONE BELT AND ONE ROAD” CONSTRUCTION

Wenxi Zhang, Yanjun Fu (Henan, China)

Inna Lozynska (Sumy, Ukraine)

Under the “One Belt and One Road” construction, education in Henan Province must actively integrate into international educational exchanges in order to support the initiative of “people-to-people connectivity”, and improve the ability and level of education in Henan Province to participate in international exchanges by building an educational exchange platform, creating classic exchange projects, and carrying out dialogue and exchange visits.

International educational exchange has become an important part of educational development strategies of various countries. The Ministry of Education of China, such as the eight departments to accelerate and expand the new era of education opening to the outside of the opinions of the said: “the thought of socialism with Chinese characteristics to Xi Jinping, new era as a guide, adhere to the education opening to the outside, with all countries in the world take the initiative to strengthen the exchange and mutual learning, mutual capacitance, forming a more comprehensive, more wide, more levels, more active in the field of education opening to the outside world” [1]. In the context of “area” construction, education career in Henan province to help out the hearts and minds “initiative”, we must actively into the international education communication, through the construction of education communication platform, create classic exchanges, dialogue visits activities, promote education career in Henan province to participate in international communication ability and level.

1. Actively Promote International Education Cooperation of Higher Education

In November 2016, Henan University of Chinese Medicine signed an agreement with Portugal to set up “Portugal Zhongjing College of Henan University of Chinese Medicine” in Portugal.

In February 2017, our province Zhongyuan institute of technology cooperation with Russia’s St. Petersburg national aerospace instrument manufacturing university held Petersburg institute of aviation engineering school of the central plains central plains formal approval by the Ministry of Education, this is our province with the cooperation of countries along the way

“area” s first by chinese-foreign cooperatively-run schools, undergraduate level is set up for the service in zhengzhou airport construction in our province a high level of a chinese-foreign cooperatively-run school.

At the same time, the Department of Education of Henan Province also actively coordinated with the Ministry of Education to promote the examination and approval of undergraduate institutions of Ural College of North China University of Water Resources and Electric Power, which was jointly held by North China University of Water Resources and Electric Power and Ural Federal University of Russia.

In April 2017, Henan University of Traditional Chinese Medicine and Linden University College of Malaysia signed an agreement to jointly establish “Henan University of Traditional Chinese Medicine Malaysia Linden Chung King College”.

With the continuous advancement of the “One Belt and One Road” initiative, the number of overseas students in Henan Province has been increasing, mainly from India, Pakistan, Nepal, Kyrgyzstan, Mongolia and other countries. And study abroad, exchange programs are also increasing year by year.

2. Future Plans for Higher Education In Henan Province.

According to the plan, by 2020, Henan will cooperate with universities and colleges in countries along the Belt and Road to build two or three demonstrative high-level non-independent Chinese-foreign cooperative schools, support characteristic colleges and universities to "go out" to set up overseas branch schools in countries along the Road, and give full play to Henan’s distinctive advantages in Shaolin martial arts, Taijiquan, traditional Chinese medicine and agriculture.

Actively promote the reform and development of Confucius Institutes, and strive to build 2~3 Confucius Institutes (Classrooms); The number of students from countries along the Belt and Road will reach 5,000, and a number of high-level young leaders will be trained.

3. Actively participate in the construction of education information resource sharing platform of “One Belt and One Road” countries.

To promote international exchanges and cooperation in education under the background of “One Belt and One Road”, it is necessary to explore the construction of education information sharing platforms in countries along the Belt and Road. As far as we can retrieve the relevant literatures on “One Belt And One Road”, in addition to the common databases we use, such as CNKI, and the foreign language databases include the One Belt and One Road Reference Source database set by EBSCO. It covers more than 70 subject topics, more than 5,300 featured full-text journals dating back to 1957, and more than 120

newspapers and telecommunications news articles mention.

Provides full text journals from all over the world, including China, Turkey, Romania, Iran, Russia, Czech Republic, Pakistan, Lithuania, United Arab Emirates, etc., including many rare journals and related academic resources published by countries along the “One Belt and One Road”. The effective use of these databases will greatly promote the international exchange and cooperation of education under the background of “One Belt and One Road”. Gansu Province should actively participate in the maintenance and construction of such databases, popularize the learning and application of such databases, which is not only conducive to strengthening exchanges between countries, but also conducive to educational institutions in the province to share educational information of different countries, and provide valuable information support for Henan Province to carry out "One Belt and One Road" educational exchanges and cooperation.

References

1. The Ministry of Education and other eight departments are fully deployed to accelerate and expand the opening up of education in the new era.
[EB/OL]http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/gzdt_gzdt/s5987/202006/t20200617_466544.html

SOME ASPECTS OF INTERNATIONALIZATION IN THE TRAINING OF FUTURE LAW-ENFORCEMENT OFFICERS

Yuliia Samoiloa (Sumy, Ukraine)

The globalization processes taking place today in the world, and in higher education in particular, have led to the fact that the integration of universities into the global educational environment is a necessary condition for the development of the domestic higher education system. Therefore, the issue of internationalization is extremely important for every institution of higher education. Internationalization is “a response to the challenges of today’s global problems, which can be solved only through the joint efforts of the world community on the basis of productive international cooperation, which requires the formation of modern generation of global thinking, global responsibility, ability to live together, the system of global and intercultural competence” [2, p. 3].

According to the researcher Kateryna Simak, “raising the level of Ukrainian education to the standards of developed countries and Ukraine’s integration into the international educational space require the study and

understanding of leading pedagogical practices in the internationalization of higher education” [1].

The internationalization of education pursues various goals, including diversification and growth of financial revenues through the involvement of foreign students in tuition fees; improving the quality of education and research through the participation of students and teachers in the international process of knowledge exchange, etc. There are 4 main forms of international cooperation, through which the process of internationalization of education is conducted: academic mobility of students and professional mobility of teachers for educational and scientific purposes; mobility of educational programs, formation of new international standards of educational programs; integration of international educational standards into educational curricula; institutional partnership aimed at creating strategic educational alliances and international educational corporations.

The use of the experience of foreign countries in the field of police training is necessary in the context of reforming the bodies of internal affairs of Ukraine, and the establishment of the National Police of Ukraine. However, effective reform of education in the field of police training cannot be carried out without proper training of scientific and pedagogical staff in accordance with the needs of practice, creating the necessary conditions for participants in the educational process to carry out effective scientific and teaching work.

An important condition for the training of research and teaching staff is the further development of cooperation of higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs with leading higher educational institutions of Ukraine, foreign educational institutions and law enforcement agencies, international educational organizations, institutions and foundations; introduction of programs of cooperation with higher educational establishments, scientific establishments of other departmental subordination concerning training of experts on unique and uncharacteristic for the Ministry of Internal Affairs specialties.

Participation in international cooperation programs provides an opportunity for research and teaching staff to get acquainted with modern training programs for foreign police, new technologies in the field of training at various levels of education and take into account the positive international experience.

One of such programs, in which the research and pedagogical staff of the Kharkiv National University of Internal Affairs takes part, is the educational online platform LEEd CEPOL. CEPOL is the European Union Agency for Law Enforcement Training, whose activities are dedicated to the development,

implementation and coordination of law enforcement training. CEPOL is headquartered in Budapest, Hungary. CEPOL brings together a network of training institutes for law enforcement officers in EU Member States. Offering innovative learning activities, CEPOL integrates relevant developments in a variety of research areas. The agency has a base for events, online training (webinars, online modules, online courses, etc.), implements exchange programs and general training programs. The LEEd platform contains CEPOL trainings on various topics and research resources in the form of a repository of documents with the ability to search and filter by category. The LEEd platform has a user forum that allows the participants to communicate and publish or modify content, connect to the EBSCO Discovery Service, which allows them to view e-books and magazines, and space for conferences. Most trainings are accompanied by the issuance of certificates of completion. By participating in online training on this platform, teachers have the opportunity to learn about the latest developments and trends in law enforcement training, get new experiences from experts, find best practices that can be used in the educational process during the training of future police officers in Ukraine, and improve their foreign language skills.

References

1. Simak, K.V. (2015) Normative and legal basics of academic mobility of students in the context of internationalization of higher education of Ukraine. *Mizhnarodni Chelpanivski psyholoho-pedahohichni chytannia*, 14. Retrieved from: <http://chelpanov.eeipsy.org/index.php/eeip/article/view/630/637> 419-426
2. Stepanenko, I., Debych, M. (2017). *Internationalization as a tool of development of leadership potential of the university*. Kyiv: "Priorityty".

СЕКЦІЯ 2 / SECTION 2
ПОЛІКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ
В АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ
Multicultural communication in the academic environment

**КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД
ДО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ІНОЗЕМНИХ СЛУХАЧІВ ПІДГОТОВЧОГО ВІДДІЛЕННЯ**

Юлія Косенко (Суми, Україна)

На сучасному етапі розвитку лінгводидактики більшість науковців (Л. Біденко, В. Борисова, О. Іванців, Т. Кудіна, І. Кушнір, Л. Паламар та ін.) вважають комунікативний підхід у вивченні української мови як іноземної провідним, оскільки саме вміння розуміти та говорити є показником знання мови. На сьогодні проблема комунікативної спрямованості навчання не нова для лінгводидактики: комунікативно-діяльнісний підхід розроблявся спочатку в методиці навчання другої мови: іноземної (О. Крсек, Ю. Пассов, О. Попова, Г. Швець, Л. Щерба), російської мови як іноземної (В. Костомаров, О. Митрофанова, А. Щукін).

М. Пентилюк, аналізуючи нові освітні технології, стверджує, що «когнітивна та комунікативна методики спрямовані на виконання головного завдання мовної освіти в сучасних умовах – формування комунікативної компетенції того, хто вивчає мову, і цілком відповідає загальноєвропейським орієнтирам із питань мовної освіти. Кожна з цих методик має свої завдання, але, інтегруючись, вони виконують головну функцію – формування й подальший розвиток мовної особистості на засадах неперервної мовної освіти» [2, с. 126].

Соловйова В., долучившись до сучасних вчених-методистів, виділяє такі основні положення комунікативної методики навчання української мови: лінгвістична наука про мову і мовлення та їх функції в спілкуванні; теорія мовленнєвої діяльності; мовленнєве спілкування та його різновиди; інтерактивне навчання й текстова основа занять; комунікативна, мовленнєва, мовна, предметна, соціокультурна й діяльнісна (стратегічна) компетентності студентів [3, с. 165].

Проблема комунікативного підходу до навчання мови тісно пов'язана з практичною спрямованістю, яка базується на формуванні

комунікативно компетентної особистості, здатної вільно й легко висловлюватися з будь-яких питань, виявляючи високий рівень мовної культури, дбаючи про якість власного мовлення. Комунікативна методика зорієнтована на удосконалення в іноземних студентів умінь і навичок спілкуватися в різних сферах соціального життя. Своєрідність комунікативної методики полягає в подальшому оволодінні інокомунікантами всіма формами і видами мовленнєвої діяльності з метою здійснення потрібної комунікації.

Як свідчить практика і показує досвід, що перевагами комунікативної методики є: швидке подолання мовного бар'єру, формування базової комунікативної компетенції, створення мовного середовища, використання мови в життєвих ситуаціях тощо. У зв'язку з цим, комунікативна методика зорієнтована на посилення практичної спрямованості змісту навчання мови, надання пріоритету удосконалення у студентів умінь і навичок спілкуватися в різних сферах соціального життя. У свою чергу, комунікативна лінгвістика – розділ і водночас новий напрям сучасної науки про мову, предметом якого є процеси спілкування людей з використанням живої природної мови, а також з урахуванням усіх наявних складових комунікації (фізичних, фізіологічних, психологічних, соціальних, контекстних, ситуативних та ін.), підкреслює Ф. Бацевич [1, с. 8].

Комунікативна методика навчання української мови як іноземної прийшла на зміну традиційному підходу, у якому перевага надавалася граматичній компетенції. Можемо констатувати, що останнім часом під час мовної підготовки на підготовчому відділенні постає потреба поєднати навчання вмінню спілкуватися українською мовою та робити це граматично правильно. Як правило, комунікативний підхід орієнтований на розвиток комунікативної компетенції, зважаючи на це більшість часу на заняттях приділяється різноманітним розмовним практикам, які залучають іноземних слухачів до спілкування, тоді як на традиційних заняттях надається перевага розвитку граматичної компетенції, тому багато часу приділяється саме письмовим вправам.

На підготовчому відділенні здійснюється мовна підготовка іноземних громадян, яка передбачає наявність не лише вміння писати, а насамперед вміння говорити й розуміти мову навчання. Звідси випливає, що у царині освіти більш актуальним і дієвим з погляду результативності навчання мов стає використання комунікативного методу навчання, який передбачає розвиток творчої особистості як безпосереднього суб'єкта навчального процесу та формування комунікативних умінь і навичок у процесі навчальної діяльності.

Євроінтеграційні процеси, відкритість кордонів, гуманізація всіх сторін життя, зміщення акцентів на цінність особистості як активного суб'єкта суспільних процесів спричинили зміни у суспільному житті. У зв'язку з цим, у сучасній Україні, на передній план висувається проблема формування особистості нового типу – суб'єкта полікультурного суспільства. Реалізація особистісно-орієнтованого підходу в навчанні відбувається за умови суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин викладача та студента. Такі взаємовідносини передбачають партнерство викладача та інокомуніканта.

У межах когнітивного підходу іноземний слухач підготовчого відділення вважається активним і свідомим учасником процесу навчання, а не об'єктом навчальної діяльності викладача. Іншими словами, між студентами і викладачем-словесником реалізуються суб'єкт-суб'єктні відносини. У такому навчанні викладач повинен уміти викликати в студентів справжній інтерес до предмета спілкування і до себе – як до співрозмовника.

Проблема впровадження когнітивно-комунікативного навчання мови є недостатньо розробленою в сучасній методиці. Когнітивно-комунікативний підхід знайшов своє трактування й розвиток у працях сучасних лінгводидактів (Л. Бойкарової, О. Горошкіної, І. Дроздової, О. Любашенко, Л. Мамчур, Н. Мушировської, А. Нікітіної, О. Пентилюк, Т. Симоненко та ін.). На нашу думку, когнітивно-комунікативний підхід у процесі навчання української мови як іноземної сприяє вирішенню комунікативно- й професійно-пізнавальних і когнітивних завдань завдяки комунікативній спрямованості, свідомості й активності інокомунікантів. Реалізація когнітивно-комунікативного підходу є наслідком взаємозв'язку комунікативної, номінативної, етнокультурологічної, інтегративної та ідентифікуючої функцій.

Отже, когнітивно-комунікативний підхід є провідним у навчанні іноземних слухачів підготовчого відділення. Комунікація інокомунікантів відбувається у процесі розв'язання комунікативних завдань, спрямованих на формування вмінь визначати потреби спілкування, вступати у ролі мовця і співрозмовника, слухати, читати та сприймати почуте і прочитане, будувати своє висловлення відповідно до потреб спілкування.

Список літератури

1. Бацевич Ф. С. (2004). Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: Академія, 344 с.
2. Пентилюк М. (2010). Розвиток української лінгводидактики в контексті державного стандарту базової і повної освіти в Україні. *Вісник Львівського університету*. Серія філол., 50, 123-130.

3. Соловійова В. (2019). Когнітивно-комунікативний підхід у системі лінгводидактичної підготовки студента-словесника. *Філологічна освіта: компетентнісна парадигма: матеріали Міжнародної науково-практичної заочної інтернет-конференції* (15 листопада 2019 р.). Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 164-166.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ СЕРЕД СТУДЕНТІВ ЗВО

Ольга Тамаркіна (Суми, Україна)

У сучасному глобалізованому світі майже не існує націй, які б не зазнали культурного впливу інших націй і культур. У культурно різноманітних суспільствах люди будь-якого віку живуть, навчаються, працюють у расово та етнічно різноманітних колективах.

Полікультурне освітнє середовище сприяє успішній інтеграції особистості у національну та світову культуру, формує як власне етнічну, так і загальнонаціональну самосвідомість індивіда. Багатокультурне середовище формує багатокультурну особистість, зовсім іншу, більш гармонійну форму існування сучасної людини; допомагає їй знайти своє місце в системі взаємозв'язків на соціальному, культурному, економічному та інших рівнях.

Наразі є всі умови для створення сучасного полікультурного освітнього середовища як просторово-часової організації об'єктивного світу, яке будучи зовнішнім відносно суб'єкта, суттєво впливає на його стан і розвиток, а також забезпечує різноманітні можливості для всебічного особистісного вдосконалення [1]. Саме такі підходи припускають розуміння змісту й значення унікального поєднання різних культур, несхожості людей і значення спільних для всіх чеснот. Це надзвичайно важливо в процесі виховання особистості, здатної виявити готовність до розуміння та співробітництва, терпимість до інакомислення, критичного осмислення судження, заснованого на моральних цінностях.

Полікультурне навчально-виховне студентське середовище є «духовно насиченою атмосферою ділових і міжособистісних контактів, що зумовлює світогляд, стиль мислення й поведінки включених у неї суб'єктів і стимулює в них потребу долучення до загальнонаціональних і загальнолюдських духовних цінностей; установа з багатокультурним контингентом, що включає різновіковий, багатонаціональний і різноконфесіональний професорсько-викладацький і студентський склад, покликана задовольнити освітні, соціокультурні й адаптивні потреби

студентів» [2]. Полікультурне освітнє середовище покликано зберегти в собі дві тенденції, важливі для повноцінного розвитку особистості: усвідомлення національної культури свого народу й прагнення увійти із цією культурою у світовий цивілізаційний процес.

Полікультурна освіта – це складний прогресивний процес реорганізації та реформування освіти. Сутність полікультурної освіти базується на: 1) соціокультурній ідентифікації особистості; 2) освоєнні системи понять і уявлень про полікультурне середовище; 3) вихованні позитивного відношення до багатогранного культурного оточення; 4) розвитку навичок соціального спілкування.

Ознайомлення студентів з особливостями культури свого й іншого народів на заняттях і поза ними, у вільному спілкуванні, у тому числі зі студентами різних культур, сприяє формуванню в молодого покоління об'єктивного бачення світу. Мова йде про виховання культурних, освічених громадян країни, які ознайомлені з традиціями, звичаями, віруваннями, соціально-побутовим укладом життя, уявленнями про світ інших народів. Знання багатства міжнаціональних культур забезпечує розвиток культури національних взаємодій, взаєморозуміння, взаємоповаги, гармонізації інтересів і прагнень молодих людей. Сьогодні відбувається становлення нового типу взаємин поколінь – діалогу культур, що потребує здатності молоді до конструктивної співпраці. Діалог культур, таким чином, не ідеологічна вимога сучасних ліберальних держав, а життєва потреба кожної культури. Будь-яка національна самоізоляція означає смерть: швидко або затягне, але вмирання [3].

Складовими полікультурної освіти є особливості етнопедагогічного середовища конкретної місцевості; етнотолерантність у відносинах; культура міжнаціональної взаємодії; специфіка культур етносів, що населяють дану територію; основні психологічні особливості етносів, що проживають на ній.

Видається доцільним звертати увагу студентів не тільки на загальні елементи етнічних культур: чим більше вони довідаються про особливості різних культур, тим зрозумілішими будуть для них чужі вчинки, погляди. Розуміння – перша сходинка до миру й злагоди.

Полікультурна освіта пов'язана з формуванням у студентів демократичного світогляду, для чого необхідним є ознайомлення з демократичними цінностями. Традиції добросусідства як важливий соціальний механізм, що підтримує цілісність народу, виконують також багато інших важливих функцій, серед яких: регуляція стосунків людей, які живуть поруч; взаємодопомога; виховання доброзичливості й

товариськості у молодих людей, які включені в повсякденну систему відносин з іншими людьми [3].

Зважаючи на зазначене вище, найважливішою закономірністю розвитку сучасного суспільства вважаємо зближення країн і народів та посилення їхньої взаємодії. Тому перед освітою гостро постає завдання підготовки молоді до життя в умовах багатонаціонального, полікультурного середовища, формування умінь спілкуватися й працювати з людьми різних національностей, рас, віросповідань.

Список літератури

1. Болгаріна В., Лощенова І. Культура і полікультурна освіта. *Шлях освіти*. 2002. № 1. С. 2-6.
2. Грива О.А. Соціально-педагогічна модель формування толерантності у дітей та молоді в полікультурному суспільстві. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць*. Київ-Житомир: вид-во ЖДУ, 2004. Кн. 1. С. 46-52.
3. Палаткина Г.В. Мультикультурное образование: современный подход к воспитанию на народных традициях. *Педагогика*. 2002. №5. С. 41-47.
4. Солодка А. Полікультурне виховання та освіта - крок до інтеграції освіти України в єдиний загальнокультурний простір. *Науковий вісник Миколаївського державного університету: зб. праць*. Миколаїв: МДУ, 2005. С. 212-217.

THE SOFT POWER OF MULTINATIONAL LOGISTICS ENTERPRISES IN INTERNATIONAL TRADE - BUSINESS ENGLISH

Qiu Hongzhou (Henan, China)

With the deepening of economic development, China's import and export trade has ushered in a new opportunity. Logistics industry has begun to internationalization, as an important part of import and export trade, logistics industry plays an irreplaceable role in China's economic development. The development of foreign trade requires China's logistics industry to be in line with the international development trend. The cooperation between multinational logistics companies in the new era has become the mainstream of the development of logistics industry. As an intermediary in international trade communication, business English is of self-evident importance. Business English can enhance the international supply chain system in the logistics economy, ensure that Chinese enterprises can actively participate in the international market competition, and quickly share the international advanced technological achievements, which is of special significance for the development of China's economy.

Into the 21st century, especially in the first 20 years, the development of economic globalization has combined the international market in the whole world. As a link of international trade, international logistics will be directly involved in international trade and directly promote the global operation of international trade in the future economic operation. With the rise of international trade, the importance of international logistics is becoming more and more prominent. In the operation of international logistics, the participation of business English has become a matter of universal significance. As a world language, English has become the main tool of trade communication, and its position in international trade is irreplaceable. Business English is characterized by strong professionalism and plays an increasingly prominent role in the development of international logistics industry [1, p.151]. As a medium, it has realized the standardization and unification of the development of logistics economy, improved the efficiency of the logistics industry, and enhanced the international competitiveness of Chinese logistics enterprises. Business English as an indispensable language tool in international trade, how to make it better into the development of international logistics, better promote the sustainable stability of international logistics, it is worth thinking.

1. Business English contributes to the enhancement of international competitiveness of Chinese enterprises.

2. The emergence of Business English helps domestic logistics enterprises to cooperate with multinational logistics companies to build a global commodity supply chain, and many links in the supply chain need the support of Business English. Business English can improve and enhance the international supply chain system [2, p. 220].

3. Business English talents and scientific and technological strength play an important role in improving international logistics.

4. Business English provides an important language medium for international logistics. As a normative international economic language, business English can combine language and trade organically, which is conducive to the development of international logistics industry and the improvement of logistics management, and plays a great role in China's logistics participation in international economic affairs and international logistics industry exchanges.

5. Business English is the basis of advertising and communication among multinational logistics companies [3, p. 61; 4, p. 68].

Business English plays an extremely important role in the cooperation between multinational logistics companies. At present, the domestic economic development is facing the impact of globalization. To pay attention to the development of business English is a powerful guarantee for the

internationalization of domestic commodity transactions. Therefore, business English has a good development prospect in the cooperation between multinational logistics companies. Business English is the medium of communication in business negotiation, contract negotiation and correspondence. In the near future, it is believed that the service quality of the domestic logistics industry will be improved, the management system will be more scientific, and the commodity supply chain will be gradually improved [5, p. 23]. All these are inseparable from the support of business English. Therefore, in order to cooperate well with multinational logistics companies and popularize business English, it is imperative to reserve a large number of business English talents. The application of business English in the cooperation of multinational logistics companies will be more extensive, and the development potential is unlimited.

To sum up, business communication, the acquisition of business information and the introduction of new technologies play an important role in the development of a country's logistics. In this process, business English plays a vital role. With the continuous development of economic globalization, the process of political and economic integration is accelerating, and the connection between the world economy is getting closer and closer. Business English plays a pivotal role in promoting the development of international logistics economy. While speeding up the development of logistics industry in China, we should continue to train specialized talents in business English. The use of these professionals, the introduction of foreign advanced experience and technology to China, so that China's logistics industry and international logistics industry, gradually promote the continuous development of China's logistics industry economy.

References

1. Duojie Zhou (2014). The Characteristics of Business English and Its Role in the Process of Economic Globalization. *Business required Reading*, 4, 151-152.
2. Zhenghua Xue (2010). On the Application of Business English in International Business Negotiation. *China Business and Commerce*, 16, 220-221.
3. Yaqi Zhu. (2006). Discussion on Training Mode of Logistics Specialty Talents. *Qinghai Communications Science and Technology*, 6, 61-63.
4. Hutchinson T. Waters (1987). *English for Specific Purposes*. Cambridge: Cambridge universityPress, P. 68.
5. Tianhu Lin (2009). *The Study of International Business English in China*. Xiamen: Xiamen University Press, 23-24.

ЕТНІЧНІ СТЕРЕОТИПИ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СПІЛКУВАННІ

Людмила Корнієнко (Суми, Україна)

Актуальність дослідження впливу етнічних стереотипів на структурування комунікативного поля є особливо значущою в сучасних умовах поліетнічного академічного середовища, який формується внаслідок широкого обміну університетами різних країн своїми студентами, що проводиться в рамках міжнародних освітніх програм, учасником яких є також і Сумський НАУ.

Етнічний стереотип – один із видів соціальних стереотипів, що репрезентує колективне, стійке, емоційно забарвлене, узагальнене і спрощене уявлення однієї етнічної групи щодо іншої етнічної групи і щодо самої себе, яке склалося головним чином на рівні буденної свідомості і нерідко передавалося наступним поколінням у вигляді однозначних сутностей. Наведемо визначення етнічного стереотипу, яке дане А. Г. Байбуріним: «Під стереотипами поведінки розуміються стійкі, регулярно повторювані форми поведінки. Це свого роду штампи, шаблони» [2, с. 3].

Іншими словами, етнічні стереотипи – це схематизовані і надзвичайно стійкі образи будь-якої етнічної групи, які легко поширюються на всіх її представників. Вони часто бувають неточними і/або спотвореними, хоча і містять зерно істини. Етнічні стереотипи поведінки в явній або прихованій формі існують у всіх галузях життєдіяльності етносів і у кожному конкретну епоху сприймаються етносом як єдино можливий спосіб співіснування з іншими етносами.

У змісті етнічних стереотипів, як правило, зафіксовані пріоритетні оціночні судження про психологічні особливості і поведінку людей іншої етнічної групи, про її моральні, розумові, фізичні якості, але у них також можуть бути і настанови щодо дії по відношенню до людей даної національності. Етнічний стереотип є не узагальненням реальних характеристик того чи іншого етносу, а продуктом відповідної соціальної ситуації, в якій індивідуальні якості особистості губляться за загальним і свідомо одностороннім стереотипом. У його основі часто лежать упередження, сформовані на базі обмеженої інформації про окремих представників будь-якої нації чи народу, що зазвичай породжує упереджені висновки до представників даної спільноти.

Традиційно вважається, що етнічні стереотипи несуть спотворену інформацію, але в наш час набула поширення гіпотеза, згідно якої обсяг

істинних знань у стереотипах перевищує обсяг помилкових – це так звана гіпотеза «зерна істини». У даний час не викликає сумнівів те, що етнічні стереотипи не зводяться до сукупності міфічних уявлень, а являють собою образи етносів. Вони відображають, хоча і в спотвореному або трансформованому вигляді, об'єктивну реальність: властивості двох взаємодіючих груп і відносини між ними.

Однак стійкість етнічних стереотипів не є абсолютною. Вони здатні з часом поступово трансформуватися, переломлюючи у своєму змісті істотні зміни в образі об'єкта стереотипізації. Етнічні стереотипи також можуть змінюватися залежно від зміни характеру міжетнічних відносин або з збільшенням міжетнічних контактів.

Одна із цілей міжнародного обміну студентами якраз полягає в тому, щоб через живе спілкування руйнувати ті стереотипи, які заважають народам краще розуміти один одного. Міжетнічне спілкування студентів не повинне обмежуватися лише аудиторією, а й продовжуватися поза нею. Саме поза академічним полем, у середовищі неформальному, побутовому, з його психологічною розкутістю, більш швидше відбувається руйнація етнічних перепон для взаєморозуміння. До числа таких відноситься і мовне середовище; тому мова країни перебування, зокрема українська, буде краще засвоюватися через неформальне спілкування українських та іноземних студентів. Тому сферу дії цієї мови треба розширити.

Але й сама мова є носієм стереотипних утворень. Кожен народ – носій певної мови, має свою мовну картину світу – вироблені віками, в процесі практичного освоєння дійсності, уявлення людини про світ, її досвід, фіксовані, на відміну від теоретичного знання, не в яких-небудь систематично викладених і впорядкованих джерелах, а безпосередньо в живій мові етносу, у вигляді усталених словесних форм: ідіом, зворотів, образів фольклору, символів тощо. Мовні картини світу різних народів відрізняються через відмінності в ієрархії цінностей, які в них зафіксовані. “Мова є своєрідна загальна теорія, що описує і пояснює оточуючу дійсність. За допомогою неї людині задається початкова класифікація і осмислення явищ природи і суспільства, причому все це здійснюється в значній мірі без суб'єктивно-особистісних переваг і обумовлюється загальною для неї з іншими людьми умовою – бути носієм певної мови” [2, с. 215].

Поняття мовної картини світу або мовна модель світу пов'язане з тим, що кожна мова нав'язує носіям мови деякі уявлення про оточуючу дійсність. У багатьох випадках ці уявлення можуть бути однаковими для різних мов, але в той же час є випадки, коли вони відрізняються, що детерміновано культурою того чи іншого народу – носія мови. Тобто культура і мова

взаємопов'язані один з одним. Складовою частиною культури є культура використання мови. Міжнаціональне непорозуміння може виникнути у випадку буквального перекладу з однієї мови на іншу, не враховуючи особливості відповідної культури. Знання того, як облаштована модель світу є важливим як для перекладу так і для усвідомлення можливості існування непорозуміння між носіями різних мов.

Тому вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах варто було б доповнити вивченням історії культури країн носіїв даних мов у вигляді додаткових спецкурсів або окремих модулів в межах самої дисципліни.

Список літератури

1. Бромлей Ю. В. (1983). Очерки теории этноса. Москва: Наука.
2. В. Шинкарук, Є. Бистрицький (1996). Феномен української культури: методологічні засади осмислення. НАН України, Ін-т філософії. Київ: Фенікс.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БІЛІНГВІЗМУ І ЙОГО БАЧЕННЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Тетяна Черкасова (Суми Україна)

Зараз людство переживає початок нової ери, ери нової культури. Це ера формування єдиного інформаційного простору, що покликаний об'єднати все найцікавіше і найкраще в науці, філософії, мистецтві, об'єднати і зберегти багатовіковий духовний досвід, накопичений людством. Нині, коли міграційні процеси і змішування народів, мов і культур досягли небаченого розмаху, як ніколи гостро постає проблема виховання толерантності до чужих культур, пробудження інтересу та поваги до них. Отже, особливої актуальності набувають і проблеми білінгвізму в міжкультурному спілкуванні.

В сучасному мовознавстві існує безліч трактувань поняття «білінгвізм». Як загальноприйняте визначення двомовності, (від *лат.* *bi* «два» і *lingva* «мова») його трактує американський лінгвіст У. Вайнрайх. Він визначає двомовність як практику поперемінного використання двох мов [1]. У Вікіпедії білінгвізм визначається як явище володіння двома мовами як рідними, характерне для певних осіб, груп, країн тощо.

В. Ю. Розенцвейг дає дуже схоже визначення білінгвізму. Він розуміє під двомовністю володіння двома мовами і регулярне переключення з однієї на іншу в залежності від ситуації спілкування [5].

З точки зору психолінгвістики, білінгвізм – це здатність застосовувати для спілкування дві мовні системи.

Всі наведені вище визначення білінгвізму різних шкіл і напрямків сходяться в головному: білінгвізм (двомовність) – це вільне володіння двома мовами одночасно. Однак в жодному з цих визначень не йдеться про ступінь володіння цими мовами: просто мається на увазі, що практика використання мов по черзі вже передбачає можливість їх використання для комунікації.

При вивченні феномену білінгвізму, слід враховувати ступінь володіння новою мовою, оскільки поняття “білінгвізм” є досить неоднорідним.

Є. Верещагін виділив три рівні білінгвізму: *рецептивний* (розуміння мовних творів, що належать до вторинної мовної системи), *репродуктивний* (вміння відтворювати прочитане і почуте) і *продуктивний* (вміння не лише розуміти і відтворювати, але й «будувати цільні продумані висловлювання» [3]).

Таким чином, білінгвізм – це «психічний механізм..., що дозволяє... відтворювати і породжувати мовні твори, що послідовно належать до двох мовних систем», а «лінгвістичні типи білінгвізму ... відповідають певним типам «аккультурації», при цьому «повній аккультурації відповідає координативний білінгвізм..., що забезпечує продукування правильної мови, і послідовно відноситься до двох мовних систем»[3].

Але окрім *координативного* білінгвізму, (однакового володіння двома неперетинаючимися мовними системами) виділяють також *змішаний* тип, коли друга мова засвоюється в умовах вже сформованої системи рідної (першої) мови. При змішаній двомовності мова, якою оволодівають, завжди потерпає від впливу першої мови, і тому необхідна постійна боротьба з рідною мовою, лише тоді можна сподіватись на усвідомлення всієї своєрідності мови, що вивчається. Таку думку висловив Л. Щерба в своїх працях із мовознавства та фонетики [3]. Аналогічну точку зору має Е. Кассирер, який вважає, що реальні труднощі полягають не стільки в вивченні нової мови, як в забуванні старої, оскільки наші сприйняття, інтуїція і поняття зрощені з термінами та формами рідної мови. Щоб звільнитись від зв'язків між словами і речами, потрібні величезні зусилля, котрі при вивченні нової мови просто необхідні [4]. Говорячи про такий тип двомовності, Л. Щерба уточнює, що білінгви знають не дві мови, а лише одну, але мають два способи вираження [3]. Існує і більш категорична думка про те, що не існує людини, яка гарно знаючи свою рідну мову, була б здатна оволодіти іншою мовою [7].

Зупинимось на визначенні поняття “мови”. В. Даль трактує поняття мови як сукупність всіх слів народу і правильне їх поєднання для передачі своїх думок. Ж. Марузо в словнику лінгвістичних термінів пише про те, що мова – це будь-яка система знаків, придатна для того, щоб слугувати засобом спілкування між індивідами. За думкою О. Ахманової, мова – це одна з самобутніх семіологічних систем, що є основним і найважливішим засобом спілкування членів даного людського колективу, для котрих ця система є також засобом розвитку мислення, передачі від покоління до покоління культурно-історичних традицій [3]. Н. Арутюнова визначає мову як таку, що виникла в суспільстві і являє собою систему дискретних (членороздільних) звукових знаків, що постійно розвивається, слугує для цілей комунікації і здатна висловити всю сукупність знань і уявлень людини про світ [5].

В науці існує безліч визначень мови, але всі вони сходяться в головному: мова є засобом спілкування, засобом вираження думок. Зрозуміло, що вона має також і інші функції, але ці дві – найважливіші. Мова слугує комунікації, і це є найголовнішим з усіх видів комунікативної поведінки. Мова є комунікативним процесом в чистому вигляді в будь-якому суспільстві.

Розглядаючи тему взаємовідношення і взаємодії мови з реальним світом, слід зазначити, що за кожним словом стоїть предмет або явище реального світу. Однак між мовою і реальним світом стоїть людина. Саме людина сприймає і усвідомлює світ за допомогою органів чуття і таким чином, створює систему уявлень в світі. Пропустивши їх через свою свідомість, усвідомивши результати свого сприйняття, вона передає їх іншим членам колективу за допомогою мови. Одже, між реальністю і мовою стоїть мислення. Недарма в народі використовується метафора: мова – це дзеркало оточуючого світу.

Слово відображає не сам предмет реальності, а те його бачення, що нав'язане носію мови наявними в його свідомості уявленнями, поняттями про той чи інший предмет [7].

Мова, мислення і культура взаємопов'язані так тісно, що практично є єдиним цілим, що складається з трьох компонентів, жоден з яких не може функціонувати, а одже, і існувати окремо від інших. Разом вони співвідносяться з реальним світом, протистоять йому, залежать від нього, відображають і одночасно формують його. Шлях від реальності до слова (через поняття) є складним і багатоплановим. В процесі оволодіння чужою, новою мовою, людина одночасно засвоює чужий, новий світ щоб оволодіти всім його багатством, аби не лише зрозуміти, але й відчути

значення і зміст, часто прихований, десятків і навіть сотень тисяч слів, прислів'їв тощо. Це той зміст, який відкривається лише людині, яка з самого дитинства заглиблена в культуру народу, яка добре знайома з його історією, літературою, етнографією, фольклором і багато чим іншим, включаючи кліматичні умови та конфесійні особливості.

В цьому плані можна умовно говорити про два рівні оволодіння мовою та її використанням: *низький* рівень (передача змісту інформації), або схематичний, і *високий* – передача інформації як об'ємного і кольорового зображення. Але варто зазначити, що часом, навіть бездоганно правильна мова (наявність великого словарного запасу, бездоганна граматика) може бути *стерильною*, не мати ніякого смаку, в той час коли включення «неправильних» слів або виразів, свідомих помилок (псевдопомилки, псевдообмовки) часто робить мову літературного твору, чи просто усну мову більш колоритною, насиченою, гумористичною тощо, іншими словами, більш *живою* [8]. Це далеко не завжди доступно навіть носіям мови, не говорячи вже про білінгвів.

Поняття мовної і культурної картин світу відіграє важливу роль в вивченні іноземних мов. Дійсно, інтерференція рідної культури ускладнює комунікацію аж нітрохи не менше рідної мови. При оволодінні іноземною мовою відбувається проникнення людини в культуру носіїв цієї мови і одночасно вона підлягає впливу вже закладеної в ній культури. На первинну картину світу рідної мови і рідної культури накладається вторинна картина світу мови, що вивчається.

Коли дві мови починають контактувати в одному індивіді, це означає, що в контакт і в конфлікт вступають два бачення світу. Перехід від однієї мови до іншої може викликати в мисленні потрясіння. Головні причини цього пов'язані з розбіжностями комунікативного плану. В результаті міжкультурних контактів, на думку С. Бочнера, формуються чотири типи білінгвів:

- «перебіжчик» (відмова від власної культури заради чужої);
- «шовініст» (протилежний варіант);
- «маргінал» (коливання між двома культурами);
- «посередник» (синтезує дві культури, будучи їх зв'язуючим звеном) [7].

Білінгвізм живе і розвивається за рахунок взаємопроникнення культур і мов в процесі довготривалого та безпосереднього контакту. Відомий афоризм психолога Б.Г. Ананьєва про те, що особистість є продуктом культури, набуває особливого змісту, коли йдеться про білінгва [8]. Чи можна його вважати продуктом двох культур, чи культурний контакт в даному випадку призводить лише до засвоєння

особистістю іншої культури, під час якого відбувається взаємопроникнення і змішування культур, а білінгв стає особистістю «на рубежі двох культур»? Якщо особистість білінгва розглядати лише в цьому контексті, вона є, начебто, застиглою і незмінною, хоча процес її формування ніколи не припиняється, одже, особистість постійно піддається впливу різного роду, зокрема, впливу з боку нової, іншомовної культури. В цьому випадку, маємо говорити про формування білінгвістичної (полілінгвістичної) особистості, що не застигла на рубежі кількох культур, але активно засвоює плоди, цих культур, і при цьому виробляє власну культуру, так званий конгломерат культур в собі – культуру світу, культуру толерантності, культуру особистості, як відкритої системи для всього нового. В цьому баченні цілей освіти досить виразно проглядаються культурологічний і соціокультурний підходи. В повній мірі це стосується цілей та змісту багатомовної підготовки жителя ХХІ століття, його лінгвістичної освіти, яка має забезпечити умови для ведення рівноправного діалогу з наявним полікультурним оточенням, і створити умови для його вступу до світової культури [9].

Виходячи з вищезазначеного, можна зробити висновок про те, що білінгвізм сприяє досягненню адекватної картини світу в свідомості особистості. Справедливо буде зазначити, що двомовність, не лише допомагає спілкуванню, співпраці, зближенню і взаємодопомозі в суспільно-політичному житті, але й сприяє розповсюдженню широкого культурного обміну між народами; вона здатна звести до мінімуму мовні бар'єри в спілкуванні людей різних національностей, будучи засобом, що виключає можливість взаємоізоляції народів. Крім того, білінгвізм сприяє широкому розповсюдженню мови міжнаціонального спілкування; сприяє взаємозбагаченню, поповненню і розширенню лексичного запасу кожної з мов, що беруть участь в спільному і єдиному процесі.

Список літератури

1. Вайнрайх У. Языковые контакты. Киев, 1979.
2. Власов В.А. Многоязычие как лингводидактический фактор в методике обучения иностранным языкам и культурам // Сб. статей под. ред. Н.В. Барышникова. Пятигорск: ПГЛУ, 2003.
3. Залевская А.А., Медведева И.А. Психолингвистические проблемы учебного двуязычия. Тверь, 2002.
4. Кассирер Э. Избранное. Опыт о человеке. Москва, 1998.
5. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. Київ: Академія, 2010.
6. Мартине А. Распространение языка и структурная лингвистика. *Зарубежная лингвистика*. 1999. Вып. III.
7. Совтис Н.М. Білінгвізм як результат міжмовних контактів: причини виникнення та наслідки функціонування. <https://naub.oa.edu.ua>
8. Стефаненко Т. Г. Этнопсихология. Москва, 1999.
9. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация. Москва: Слово, 2000.

ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Олена Крекотень (Суми, Україна)

Усвідомлення власного культурного набуття та прийняття культурних традицій інших країн, особливо тих, мову яких студенти вивчають, є однією з обов'язкових умов міжкультурної комунікації. Полікультурна компетентність базується на мовних відмінностях, що впливають із культурних особливостей.

Підвищення вимог до спеціаліста вищої освіти та участь у міжуніверситетських програмах обумовлює актуальність даної теми. Сучасність та актуальність дослідження знаходить відгук у такому нормативному акті, як «Стратегії комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018-2021 роки» (<https://minjust.gov.ua/m/strategiya-komunikatsii-u-sferi-evropeyskoi-integratsii-na-2018-2021-roki>) Курс на «інтернаціоналізацію сучасної вищої освіти в умовах глобалізаційних процесів неминуче призводить до посилення взаємодії мов і культур, що обумовлює необхідність розвитку у студентів здатності ефективно реалізувати себе в професійних контекстах на рівні міжкультурної комунікативної компетентності» [1, с. 121].

Наукові дослідження даної проблеми мають певну історію, ще Л. Данилова, аналізуючи структуру полікультурної компетентності особистості, представляє такі критерії: *мотиваційно-ціннісний*, який передбачає цілі, мотиви, ціннісні установки студента як щодо ставлення до своєї майбутньої професійної діяльності, так і до потреби формування своєї полікультурної компетентності; *когнітивний*, який характеризується сукупністю знань про культуру, здатністю до систематизації та узагальнення знань та способів; *діяльнісний*, який передбачає наявність умінь вступати в інтеркультурну комунікацію з носіями іншомовної культури та передавати інструментарій самопізнання і саморозвитку іншому; *емоційний*, що обумовлює позитивне оцінювання педагогічних явищ з опорою на соціальні та особистісні значимі цінності, здатність сприймати внутрішній світ іншого та ототожнювати себе з ним [2, с.10]. Серед сучасних дослідників Т.І. Чаркіна діяльнісний компонент заміняє терміном операційний, коли «суб'єкт навчання може проникати в сутність чужої культури виконавчого рівня, наявність емпатії, здібність до участі і організації полікультурної діяльності» [3, с. 142]. Л.Ф. Мелько виділяє

чотири компоненти: знаннєво-інформаційний, комунікативний, мовленнєвий та етико-мотиваційний [4, с. 287].

Щодо визначення терміну «полікультурна компетентність», то їх безліч, більшість науковців визначає, що це єдність вищесказаних компонентів. Ми ж виділимо визначення Л.Ф. Мелько, яка представляє полікультурну компетентність студента як «здатність особистості гармонійно реалізовувати полікультурні компетенції, володіючи сумою полікультурних знань та мовленнєвими навичками, адекватно і дипломатично налагоджувати процес міжкультурної взаємодії, толерантно ставитись до людей різних національностей з метою кваліфікованого вирішення завдань...» [4, с. 286].

Дослідники І. Забіяка та С. Лобанова називають процес навчання іноземних мов «моделлю міжкультурної комунікації, де... майбутні фахівці... знайомляться з світовою культурною спадщиною, з традиціями і особливостями «чужих» культур, культурою міжособистісних стосунків» [1, с. 123].

Студенти Сумського національного аграрного університету мають особливу можливість гармонійно реалізовувати полікультурні компетенції та отримувати знання про культурні особливості інших народів, бо університет з 2010 року практикує змішані групи, де поряд з українськими студентами навчаються представники молоді з багатьох країн. Іноземні та українські студенти мають змогу налагоджувати процес міжкультурної комунікації щодня і це позитивно впливає не лише на володіння іноземною мовою, але й на полікультурну взаємодію.

Ще однією з складових формування полікультурної компетентності студентів аграрного університету є виробнича практика за кордоном. Загальновідомо, що більше 500 студентів щорічно проходять стажування на фермах і сільськогосподарських підприємствах Європи, Сполучених Штатів Америки та Австралії. Для викладача іноземних мов студентська практика є можливістю за допомогою сучасних соціальних мереж знайомити з культурними особливостями країн, де один із студентів проходить сільськогосподарську практику через фото, у прямому ефірі або онлайн, вчитися толерантності та вивчати особливості гумору чи жестикуляції представників інших культур.

На жаль, полікультурна компетентність не генетично сформована риса, вона соціально детермінована і формується систематично протягом усього життя людини. Заняття з іноземної мови мають сприяти цьому у першу чергу. Наприклад, пропонуємо модуль зі спеціальності «французька мова» за назвою «Міжкультурні відкриття» присвятити темі «Екскурсії» та скульптурному ансамблю відомого французького скульптора Аристида

Крузі другої половини ХІХ століття, який в свій час вважався найкращим надгробним пам'ятником у світі, а у Луврі зберігаються лише копії. П.І. Харитоненко заплатив непомірну в ті часи суму – 2 млн. золотих, але Суми отримали пам'ятку культури світового значення [5]. Модуль планується з наступних складових: 1) вивчення лексики з теми «Життя видатних людей Сумщини (Харитоненко П.І.)» та «Скульптурні ансамблі» 2) автентичний відеоурок «Début du visite guidé» на платформі CLAPI-FLE, де представлений початок французької екскурсії, 3) екскурсія з обговоренням 4) висновки у вигляді фото звітів з коментарями французькою мовою.

Формування полікультурної компетенції студентів-аграріїв, як однієї з ключових професійних компетентностей відбувається протягом навчання у вищому навчальному закладі, особливу роль при цьому відіграють заняття з іноземних мов, які забезпечують майбутньому фахівцеві комплекс необхідних умінь та навичок: уміння розробляти ефективну стратегію комунікативної рольової поведінки в ситуаціях міжособистісного, міжкультурного і професійного спілкування, уміння знаходити компроміс в конфліктних ситуаціях, знімати міжкультурні комунікативні бар'єри. уміння розрізняти мовні та культурні стереотипи, знати особливості вербальної і невербальної комунікації, появляти толерантність до чужої культури [1, с. 124].

Список літератури

1. Забіяка І., Лобанова С. (2020). Міжкультурна комунікативна компетентність майбутніх фахівців технічного та гуманітарного профілю у контексті глобалізації освітнього простору. *Інноватика у вихованні*, 11(2), 120-127.
2. Данилова Д.Ю. (2007). Формирование поликультурной компетентности студентов. *Учитель*, 3, 12-15.
3. Чаркіна Т.І. (2017). Теоретичні аспекти формування полікультурних компетенцій в сучасному освітньому просторі. *Науковий вісник. Серія «Філософія»*. Харків, 47(2), 138-146.
4. Мелько Л.Ф. (2014). Полікультурна компетентність студентів як фактор інтеграції. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», спеціальний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору*. Київ, 5. Т. 4 (55), 282-290.
5. Пам'ятник на родинному похованні Харитоненків. Retrieved from: <https://smr.gov.ua/uk/misto/pam-yatki-mista/220-pam-yatnik-na-rodinnomu-pokhovanni-kharitonenkiv-ta-pam-yatnik-na-mogili-donki-kharitonenka-p-i-zinajidi.html>

INTERCULTURAL COMMUNICATION AS A REQUISITE COMPONENT OF INTERNATIONAL STUDENTS' LANGUAGE TRAINING

Tatiana Fomenko (Sumy, Ukraine)

In the conditions of integration and globalization there is a constant expansion of the spheres of international and interethnic communication, which influences the further development of the dialogue of the representatives of different cultures. Increasing the number of international students in Ukrainian universities increases the urgency of the problem of intercultural communication as a result of interaction between representatives of different cultures. Studying at the university, international students may face some challenges, which demonstrates a need to form a special approach to intercultural communication of the students in the learning process. Preparing international students for intercultural communication involves several complex aspects: the formation of a culture of communication in a different socio-cultural and linguistic environment; psychological features of cognitive communicative activity of international students in the natural language environment; education of the culture of interethnic communication in a group, at the faculty, in a university, ie in another socio-cultural environment; formation of skills and abilities of conducting “dialogue of cultures”; formation and development of theoretical and practical readiness for intercultural communication [1].

Communication is one of the most important components of human behavior, which is formed in a particular socio-cultural environment. It is the language mechanisms that allow to avoid language barriers in communication with representatives of different cultures, if the communicant is fluent not only in a foreign language, but also knowledge of the cultural characteristics of a particular country.

The basis of intercultural communication is a language in which the features of both the human personality and the national-cultural community are known. However, communication with people from other cultures can be difficult not only because of the language barrier. Misunderstandings occur due to violations of norms and rules adopted in a particular society. Differences in traditions and culture often complicate the process of communication of international students in educational and everyday situations.

Intercultural communication is a process of interaction between representatives of different cultures. As a rule, this is accompanied by a number of problems associated with differences in norms, values, interpretation of non-

verbal behavior. At the same time, the barriers to intercultural communication are not only the sources of difficulties and conflicts. They become a stimulus to cognition of the culture, traditions, norms, values of the interlocutors, activate the development of communication skills and empathic abilities in relation to representatives of other cultures.

Taking into account the socio-cultural differences of another nation is necessary in intercultural communication. Therefore, “the priority task is to teach the Ukrainian language to international students through the involvement of cultural material and the formation of skills that would allow them to easily adapt to the new socio-cultural environment, to function successfully in the personal and professional spheres” [2].

The study of the Ukrainian language should take place in connection with the study of the culture of the native speaker, as national differences in communication are due not so much to the linguistic aspect, but mainly social and cultural. Cultural awareness contributes to the correct interpretation of events, as well as the prevention of misunderstandings in the process of intercultural communication.

Thus, international students need to master not only speech skills, but socio-cultural information about Ukraine as well; norms and way of life, system of concepts, code of conduct, generally accepted forms of activity, rules, laws, principles and values of the society in which the language operates.

The main task of the process of preparing international students for intercultural communication is to form a willingness to learn the features of national and cultural specifics of speech behavior of native speakers, the system of cultural values, patterns of speech and non-speech behavior adopted in a foreign language environment. Knowledge and observance of the rules and norms of speech behavior contributes to the achievement of mutual understanding in the process of communication with the representatives of foreign culture.

In order to include international students successfully into a new socio-cultural environment, it is necessary to organize educational activities that would ensure their socialization, contribute to the formation of readiness for intercultural communication. That is why foreigners study not in separate groups, but in groups together with Ukrainian students. Staying in mixed students groups are becoming quite effective tools for expanding vocabulary, understanding of language, culture, and traditions.

The educators single out the following pedagogical conditions for the formation of the readiness of international students for intercultural communication in the process of studying Ukrainian language, namely:

- psychological and pedagogical training of teachers for the development of international students' skills and abilities of intercultural communication;
- certain qualities of the teacher's personality in a foreign audience;
- extensive use of extracurricular forms of work;
- multicultural orientation of education with priority of world cultural and scientific values.
- selection of educational local language material;
- the use of social role-playing games in the classroom and in extracurricular activities [3].

We consider it necessary to increase the share of collective and group work of international students during Ukrainian language study; to give preference to non-traditional forms of organization of classes; to improve various forms, methods, techniques and teaching aids; to use effective teaching methods that promote knowledge of a foreign language culture, the formation of intercultural skills, such as: role-playing and business games, the method of cultural capsules, the method of projects, etc.

The involvement of international students in conferences, round tables, thematic evenings, webinars, open lectures, discussions, sports competitions, literary competitions and quizzes also gives great results in the study of Ukrainian as a foreign language.

So, successful studying Ukrainian as a foreign language is impossible without learning intercultural communication and learning a foreign language culture, which establishes for each international student the context of emotional behavior, projects his own and social existence.

References

1. Булава Н.Ю. Формування міжкультурної комунікації як необхідної складової мовної підготовки студентів-іноземців. *Науковий вісник ХДУ Серія: Перекладознавство та міжкультурна комунікація*. 2016. № 6. С. 54-58.
2. Вдовіна О. Викладання іноземної мови як засобу міжкультурної комунікації у зво (на прикладі дисципліни «Українська мова як іноземна»). *Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика: колективна монографія*. Київ: Вид-во Ліра-К, 2020. С. 190-197.
3. Чуприна К.С., Ніколаєва Н.М. Міжкультурне спілкування як частина педагогічної взаємодії з іноземними студентами ВНЗ України. *Матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю «Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах» (22 березня 2018 р., м. Полтава)*. Полтава, 2018. С. 245-246.

MULTI-CULTURAL APPROACH TO THE PROCESS OF UNIVERSITY STUDENTS' PROFESSIONAL TRAINING

Marina Bilotserkovets (Sumy, Ukraine)

Higher educational institutions are featured as the most international establishments. Knowledge is universal in many areas, and the academic progress in most scientific spheres is intended to be spread worldwide. Academia is seeking for obtaining international reputation, increasing border-crossing knowledge transfer and providing to certain extent the similarity of higher education standards across countries. A part of numerous benefits, these activities cause quite a challenge [7, p. 7].

People of culturally diverse backgrounds are involved into common learning and researching processes amid a multicultural academic environment that enables setting contacts and collaboration between different cultural and social groups, comprising individuals with distinct religious, social, ethnic and educational backgrounds and taking into account various cultural and behavioral modes, ways of communication and interaction [2]. However, communicating with people, who belong to different cultural-ethnic groups, one may face more complications than harmony provoked by the constant mixing and intersection of different cultural patterns.

Certain complications in intercultural interaction may happen if the people, who are involved in it, lack cultural awareness of divergent values and beliefs. Numerous studies proved that the reasons of failures in interaction between culturally diverse group-mates or those who had different linguistic backgrounds were in most cases the striking differences in their worldviews, as well as stereotyping of other peoples [2, p. 160].

The emergence of stereotypes and alienation reduction is considered to be possible due to studying cultural, racial or ethnic differences. This issue is especially important for educators, because the learning process is a reflection of the processes taking place in society, and can model and embody new cultural patterns that will promote tolerance, mutual understanding, empathy and create a friendly atmosphere amid the multicultural academic environment [4].

Multicultural approach to education depends also on the organization of the learning process. Traditional teaching methods, represented mainly by the authoritarian style of academic interaction and dogmatic-ideological way of the cognition process, do not satisfy demands of the real life, that is increasingly in need for reorientation to multiculturalism, promoting such values as equality, justice, anti-discrimination, dialogue, openness and freedom [3].

Multicultural approach to education is regarded as a process of purposeful socialization of students, which provides their mastery of communicative and empathic content of diverse cultures and their national one at the cognitive, acmeological-motivational and activity-behavioral levels.

Multicultural approach to education should be supported at the cognitive level, as the assimilation of conceptual values of ethnically and culturally diverse groups. Such phenomena as interdisciplinarity, lifestyle mobility, polyglotism, dynamism are pointed out as the main characteristics of the modern process of cognition [1]. Numerous and diverse positions, roles and identities are complexly and inextricably embedded in the process of education and its outcomes nowadays. Therefore, positionality, as suggested by modern multiculturalists, contributes to the decentralization of government positions, thereby stimulating the involvement of all participants in cognitive activity, creating a dynamic multivariate knowledge by incorporating multiple reflections of different identities – racial, ethnic, class, sex, gender, gender [6].

Implementation of multicultural approach to education at the acmeological-motivational level enables the formation of students' intercultural communication skills, as well as the development of their tolerance and empathy for other countries, peoples, cultural and social groups. A multicultural approach to education confirms ideas of identity and diversity among peoples as a positive tendency; it also provokes questioning and confronting both historical and current issues of authority and discrimination of the marginal strata in the society [5]. Multicultural approach to education enables instructors' comprehension of the ways in which culturally and linguistically diverse students learn and collaborate amid a unified learning process. It proclaims not only recognizing and accepting cultural differences, but also equality and fairness. It is pivotal to admit acknowledging and emphasizing the importance of differences, in particular in language as it reflects the culture of its bearers. This approach will help ethnically and culturally students to 'become confident and well-adjusted learners, engaging them in an additive approach to teaching as opposed to a deficiency model of teaching' [6, p. 28].

Multiculturalism at the activity-behavioral level influences students' active social interaction with representatives of different cultures while preserving their own cultural identity. The more students know about their own genesis and cultural background, the more they can perceive and comprehend other cultures and social strata that exist around them. This 'may, and hopefully will, cause students to question their rank in the scheme of things and challenge preconceived societal ideals in hopes of achieving equality' [5, p. 34]. Such multiculturalism in education characterizes the co-existence of many cultures,

none of which is dominant. It teaches students to perceive complex cultural processes as a natural evolution of many inextricably linked communities [1]. Students become both bearers of cultural traditions in which they are studied, and participants in constant socio-cultural interaction, which develops their tolerance, friendliness, perception of others, comprehension of cultural diversity worldwide.

References

1. Braidotti R. (2011). *Nomadic subjects: embodiment and sexual difference in contemporary feminist theory*. New York: Columbia University Press, 352 p.
2. Fomenko T., Bilotserkovets M., Klochkova T., Statsenko O., Sbruieva A., Kozlova O., & Kozlov D. (2020). Overcoming Barriers in Intercultural Communication: A Case Study on Agricultural Idioms in English, Ukrainian and Chinese. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 9(6), 157-166. <https://doi.org/10.36941/ajis-2020-0120>
3. Gritsenko T. (2011). Multicultural Practices in US Higher Education. *Philosophy of Education*, 1-2(10), 210-219.
4. Kovalinska I. (2016). The concept of “multiculturalism” and “polyculturalism” in scientific discourse. *Educational Discourse*, 1(13), 65-78.
5. Ortiz, M. (2012). *Culturally Responsive Multicultural Education*. Education Masters. Paper 289. https://fisherpub.sjfc.edu/education_ETD_masters/
6. Spender D. (1981). *Men's studies modified: the impact of feminism on the academic disciplines*. Oxford: Pergamon Press, 248 p.
7. Teicher U. (2015). Academic Mobility and Migration: What We Know and What We Do Not Know. *European Review*, 23, 1, 6–37. doi:10.1017/S1062798714000787

**СТИЛІСТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЯК ЗАСІБ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ МІЖЛІТЕРАТУРНОЇ
КОМУНІКАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ НОВІТНЬОГО
ПЕРЕКЛАДУ РОМАНУ Е. ГЕМІНГВЕЯ
«ФІЄСТА. І СОНЦЕ СХОДИТЬ»)**

Наталія Романенко (Івано-Франківськ, Україна)

Міжлітературна взаємодія – це комплексне явище, яке проявляється у типологічних збігах і розбіжностях тематики, проблематики, поетики творів різних літератур, а також цілих напрямів і жанрів; у міжлітературних і контактено-генетичних зв'язках (запозичення, наслідування, стилізація, варіації, цитати, алюзії, ремінісценції; спілкування митців різних країн; а також рецепція творчості письменника, включно з перекладами та критикою) [1].

Взаємодія національних літератур часто перебуває під впливом не лише літературних чинників, але й соціальних чи політичних. Доказом цього може слугувати рецепція українською національною літературою творчості Е. Гемінгвея, яка під впливом ідеологічних і політичних чинників мала періоди утисків, заангажованого сприйняття, заборон, а згодом величезної популярності. Від 90-х років ХХ століття до 2017 року рецепція творчості Е. Гемінгвея українською літературою була досить млявою, оскільки 1990-м рокам передував період дуже активного засвоєння доробку прозаїка – Гемінгвеєвого буму. Пізніше суспільно-економічні кризи України спричинили зниження інтересу до творчості письменника. Однак у 2017 році Видавництво Старого Лева (м. Львів) придбало права на перевидання творів Е. Гемінгвея, що сприяло пошавленню перекладної рецепції доробку письменника. Поряд із українськими радянськими перекладами активно публікуються переклади, виконані сучасними перекладачами. Ці переклади потребують аналізу з позиції перекладознавства та міжлітературної комунікації, тому метою дослідження є виявлення тих перекладацьких

особливостей перекладу роману «Фієста. І сонце встає», які сприяють процесу міжлітературної комунікації.

Для компаративістики, яка вивчає міжлітературну взаємодію, важливо з'ясувати першопричини комунікації. Основним постулатом цієї галузі є «принцип вирішальної ролі сприймаючої літератури і ... її вибіркового ставлення до іонаціональних літературних цінностей» [3, с. 117]. Тобто рецепція твору (зокрема і перекладна) можлива у тому випадку, якщо література-реципієнт має потребу у запозиченні досягнень іншої літератури. На думку, Сергія Жадана, висловлену у передмові до новітнього перекладу роману «Фієста. І сонце сходить», одним із поштовхів активізації перекладної рецепції стало розв'язання гібридної війни на Сході України: «...війна відтепер є словом із нашого повсякденного слововжитку, що вона тепер так само весь час присутня десь поруч, десь за кадром» [2, с. 13]. Ситуація, змальована у романі, суголосна реаліям сучасної України, тому в українській національній літературі виникає власна потреба знову повернутися до засвоєних раніше тематики та проблематики творчості Е. Гемінгвея.

Ще одна важлива причина поживавлення міжлітературної взаємодії щодо творчості Е. Гемінгвея, і зокрема роману «Фієста. І сонце сходить», є свідомо популяризаторська робота Видавництва Старого Лева та перекладачів з метою посилення інтересу молодшого покоління українців до спадщини американського письменника.

Необхідність привернути цікавість до роману спричинила появу стилістичних трансформацій, привнесених перекладачем В. Морозовим. Найчастіше перекладач вдається до заміни стилістично нейтральної лексики фразеологізмами: *He was so good that Spider promptly overmatched him and got his nose permanently flattened* [4, с. 11] – *Він так добре рухався, що Спайдер швидко вирішив показати йому, де раки зимують, й добряче розплющив йому носа.* [2, с. 17]; *But I felt sorry for him. He had it badly* [4, с. 17] – *Але мені було його шкода. Він цілком занепав духом.* [2, с. 24].

Оскільки фразеологізми є стилістично забарвленими одиницями, вони змінюють загальну тональність викладу: емоційно стриманий стиль оригіналу набуває у перекладі більшої художньої образності або, навпаки, мова цільового тексту стає знижено-розмовною, згрубілою чи просторічною, приміром: *He got the first idea out of a book...* [4, с. 19] – *Перша ідея стрілила йому в голову з книжки....*[2, с. 26]; *When this lady saw that the magazine was not going to rise ...* [4, с. 13] – *Коли ж ця дама побачила, що журналу нічого не світить ...*[2, с. 19].

Тенденція до використання просторічної, знижено-розмовної та згрубілої лексики у перекладі замість емоційно нейтральної лексики оригіналу загалом типове для української версії. *Edna started to laugh and could not stop.* [4, с. 177] – *Една так розреготалася, що не годна була зупинитися.* [2, с. 215].

Особливо часто така стилістична трансформація має місце під час відтворення українською мовою власного мовлення героїв: *If you went there the way you feel now it would be exactly the same.* [4, с. 19] – *Якщо ти припнешся туди з таким настроєм, як оце зараз, там буде все те ж саме.* [2, с. 26]; *"I don't care for Paris."* [4, с. 19] – *Мені на Париж начхати.* [2, с. 26] Слід зазначити, що стилістична трансформація заміни нейтральної лексики вихідного тексту на стилістично марковану лексику цільового тексту здійснюється перекладачем з урахуванням ситуативного контексту, глибоким розумінням авторського підтексту, тому не спотворює змісту твору в українській версії роману.

Третьою стилістичною трансформацією у перекладі роману є тенденція уникати повторів: *«During these three years, the first spent in travel, the last two in Paris, Robert Cohn had two friends, Braddocks and myself. Braddocks was his literary friend. I was his tennis friend.* [4, с. 13] – *Упродовж цих трьох років, перший з яких вони подорожували, а два останні провели в Парижі, Роберт Кон заприятелював з двома чоловіками – з Бреддоксом і зі мною. Бреддокс був його літературним колегою, а я – партнером у грі в теніс».* [2, с. 19] Навмисні (нерідко нав'язливі) повтори є особливістю лапідарного стилю письма Е. Гемінгвея, оскільки вони допомагали проникнути у підтекст його творів. Повтори як стилістичний прийом особливо часто спостерігаються у період «втраченого покоління», до якого належить роман «Фієта. І сонце сходить». Тому така стилістична трансформація допустима з метою урізноманітнення викладу, однак за умови, що повтор не несе додаткового імпліцитного змістового навантаження.

Типовою для перекладу є трансформація додавання адміністративних, географічних та контекстуальних уточнень: *«... put the stuff in a couple of big manila envelopes and rang for a boy to take them to the Gare St. Lazare.* [4, с. 19] – *... поклав кореспонденцію у великі конверти з манільського паперу і подзвонив хлопчику-кур'єру, щоб той заніс їх на вокзал Сен-Лазар».* [2, с. 27] З позиції стилістики така трансформація додавання знижує ступінь лапідарності манери письма Е. Гемінгвея, однак привнесені уточнення забезпечують повноту розуміння тексту українським читачем та полегшують рецепцію роману.

Таким чином, з метою популяризації роману Е. Гемінгвея «Фієста. І сонце сходить» та полегшення його сприйняття українським перекладачем твору активно застосовувалися чотири види стилістичних трансформацій. Кожен вид трансформацій, безумовно, спричиняв стилістичні мікрозміни, однак концептуально манера письма Е. Гемінгвея була витримана. Всі види застосованих стилістичних трансформацій обґрунтовані необхідністю адекватно відтворити сюжетні лінії та ідейний зміст твору, а також створити українську версію, максимально сприятливу для рецепції українською читацькою аудиторією. В такий спосіб, стилістичні трансформації забезпечують ефективну міжлітературну комунікацію.

Список літератури

1. Будний, В., Ільницький, М. (2008). *Порівняльне літературознавство*. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія».
2. Гемінгвей Е. (2017). *Фієста. І сонце сходить*. Львів: Видавництво Старого Лева.
3. Дюришин Д. (1979). *Теория сравнительного изучения литературы*. Москва: Прогресс.
4. Hemingway E. (1981). *Fiesta. The Sun Also Rises*. Москва: Международные отношения».

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СИСТЕМНОГО ОПИСУ ЛЕКСИКИ В МОВОЗНАВСТВІ

Тетяна Марченко (Суми, Україна)

Оскільки основним у слові, тим, що визначає його суть і місце у загальній системі мови, є значення, то всі його елементи повинні передавати певне значення, тобто слово – це, насамперед, семантичний центр. В основі системності лексики лежать внутрішні, семантичні зв'язки слів, а сама лексична *система мови* є семантичною і виступає об'єктом дослідження лексикології та семасіології як система взаємозв'язаних, переплетених класів слів різних за обсягом і показниками. Цим зумовлюється особливий характер лексичної системи, її своєрідність і складність. Значення у мові утворюють внутрішні зв'язані ряди, основою яких є спільний елемент чи ознака і співвіднесеність цих рядів. Ці ряди, в свою чергу, за тим же принципом виступають членами рядів вищого рівня.

Значний обсяг і різноманітність словникового складу, його відкритість, динамізм, складність внутрішньої організації, зумовлена особливостями компонентів, давали певні підстави для сумнівів у правомірності системного тлумачення лексики і навіть повного його заперечення.

Скептицизм у тлумаченні питання про можливість представлення всієї лексики як єдиної системи пояснюється численністю лексичних угруповань, їх складним переплетінням між собою, «розмитістю» внутрішніх меж. А будь-яка система, як відомо, існує за наявності між складовими частинами певних відношень, що зв'язують ці частини в єдине ціле. Аргументом, що заперечує системність лексики, висуваються такі факти, як довільність виділення тих чи інших тематичних груп, полів, об'єднань слів, нечіткість їх складу і меж, розходження у характеристиці однієї і тієї ж групи слів різними дослідниками. Фактично всі ці особливості опису лексики зумовлені будовою самої лексичної системи та її складових компонентів (підсистем). Однак, по-перше, більшість лексичних підсистем має відкритий характер: одні елементи виходять із неї, інші - поповнюють її. Цей процес відбувається постійно, і тому межі підсистем дифузні, нестійкі. По-друге, крім основних, ядерних лексем підсистеми, в ній завжди є значна периферія, на якій перебувають лексеми з інших лексико-семантичних груп (вони тільки за окремими семами входять до складу вихідної групи). Це створює нестійкість кожної підсистеми, але саме ця нестійкість є основою для зв'язку підсистем (лексико-семантичних груп) у єдину систему в цілому. Переважна більшість вчених все ж таки визнає системний характер лексичного складу мови, вказуючи на необхідність вивчення лексики в системних зв'язках та відношеннях, незважаючи на всі складності, зумовлені специфікою об'єкта дослідження. «Значення слова визначається перш за все його відношенням до інших слів, тобто його місцем в лексичній системі», хоч «лексичні системи набагато складніші і ширші, ніж системи морфологічні, так що лінгвістам навряд чи вдасться коли-небудь представити їх з такою ж ясністю і точністю» [1, 2].

На сучасному етапі ідею системності лексики можна вважати загальноприйнятою (О. Ахманова, В. Виноградов, В. Гак, В. Горпинич, А. Д'яков, Я. Закревська, Т. Кияк, М. Кочерган, Л. Лисиченко, Л. Москаленко, В. Русанівський, Л. Симоненко, О. Тараненко, Г. Уфимцева, Ф. Філін, Л. Щерба та ін.).

Специфіка лексики як системи виявляється в її відкритості, і це ніяк не порушує сам принцип системності, тому що кожне слово, входячи до лексичної системи мови, набуває всіх системних ознак, а якщо мова визнається системою, то послідовно із цього випливає визнання лексики як системи, бо неможливо уявити собі систему, одні елементи якої були б системними, а інші - асистемними. Головним аргументом підтвердження цієї думки можна вважати той факт, що у сфері лексики чітко

визначаються всі ті види відношень і зв'язків, які є основними для мовної системи в цілому, а саме: 1) відношення «засоби-функції» (одиниці нижчого рівня виступають засобом оформлення одиниць вищого рівня, а в одиницях вищого рівня будь-яка одиниця реалізує свої функції, виступаючи як складова частина); 2) відношення маніфестації (зв'язують форму слова – лексему з його значенням – семемою); 3) парадигматичні відношення, в основі яких лежить формальна чи семантична схожість слів і які виявляються у наявності у межах словникового складу різноманітних груп слів; 4) синтагматичні відношення, які проявляються у закономірності сполучуваності слів у лінійному ряду; 5) відношення репрезентації (варіантності). Аналізові цих зв'язків та відношень присвячені численні роботи лінгвістів, у результаті чого на сучасному етапі сформувались основні поняття і терміни, які розкривають науковий погляд на лексику як систему, визначились принципи, склались різні методики дослідження елементів цієї системи. Подальше вивчення лексики як системи потребує не тільки охоплення всіх частин (сфер) словника, а й поглиблення досліджень, що пов'язано, зокрема, з виявленням для окремих елементів системи вищезгаданих зв'язків та відношень.

Одним із найактуальніших завдань сучасної лексикології є вивчення системних відношень в лексиці. Системність лексики виявляється перш за все в існуванні *лексико-семантичних груп* (ЛСГ), характерною ознакою яких, крім приналежності до однієї частини мови, є наявність спільних семантичних і, як наслідок, граматичних ознак. Сучасний етап розвитку української лексикології характерний, з одного боку, плідним розвитком загальної теорії семантичного аналізу лексики, а з іншого – продовженням роботи з опису конкретних лексико-семантичних груп слів.

Сьогодні в українській мові залишається багато таких груп лексики, які ще недостатньо досліджені. Між тим, максимально повний опис ЛСГ слів має велике значення не тільки для семасіології, але й для теорії та практики лексикографії, лінгводидактики та деяких інших суто практичних потреб.

Список літератури

1. Виноградов В.В. (1967). *Проблеми літературних мов і закономірностей їх формування і розвитку*. Москва: Наука.
2. Горпинич В.О. (1998). *Українська словотвірна дериватологія*. Дніпропетровськ: Знання.

РУХ ЗА СПРОЩЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Ангеліна Антоненко (Суми, Україна)

Формат юридичних документів, складених англійською мовою, зазвичай носить формальний та нормативний характер. При складанні державних, юридичних, фінансових, ділових паперів необхідно враховувати, що ці документи безпосередньо впливають на повсякденне життя пересічних людей, необізнаних у юриспруденції. Тому для ефективної комунікації між людьми та державними органами або фінансовими установами, при складанні юридичних документів, необхідно зосереджувати увагу перш за все на своїй цільовій аудиторії.

Люди часто скаржаться на те, що не розуміють документи, складені для надання їм необхідної інформації. Традиційна юридична англійська мова зустрічається в таких документах як договір іпотеки, оренди, державних нормативних актах, статутах, споживчих контрактах, інструкціях для присяжних тощо, та робить їх незрозумілими для непрофесіоналів. Складною для розуміння англійську юридичну мову роблять специфічні слова та терміни, наприклад “domicile,” “abutting,” or “mitigating” або занадто довгі складнопідрядні речення. Тож, існує потреба в тому, щоб юридичні документи були зрозумілі саме тим людям, яким вони служать – непрофесіоналам, тобто людям, які не знайомі з законом та обов'язками, які закон на них покладає.

Візьмемо, як приклад, розгляд кримінального провадження судом присяжних. Люди, що входять до складу суду присяжних, не є професіоналами у жодній з галузей права. Та все ж вони повинні винести своє рішення по справі, застосувавши не тільки факти, отримані з доказів та наданих їм під час судового розгляду справи, але й закони та норми, що регулюють діяльність суду присяжних. Членам журі зачитують надзвичайно складні інструкції, які вони повинні зрозуміти та на які вони будуть опиратись при винесенні свого рішення. Те, як присяжні інтерпретують закони у кримінальному провадженні, безпосередньо вплине на життя обвинуваченого, адже вони можуть винести йому смертний вирок. Через подібні ситуації виникає суттєва потреба у спрощенні мови юридичних документів, розрахованих на непрофесіоналів.

Є декілька визначень для терміну «звичайна англійська мова» («plain English»). Martin Cutts, автор підручника «The Plain English Guide» вважає, що звичайна англійська це та мова, яка дає змогу зацікавленій особі зрозуміти

текст написаного одразу після читання та в тому ж сенсі, що його мав на увазі автор. Веб-сайт plainlanguage.gov говорить, що звичайна англійська мова представляє інформацію в тому вигляді, що робить її якомога зрозумілішою для людей. *Mcmillan dictionary* дає наступне визначення: «Звичайна англійська мова – це мова, яку легко зрозуміти, оскільки в ній не використовуються складні та спеціалізовані слова чи терміни».

Розуміння англомовних юридичних текстів та документів є проблемою вже не перше століття. Саме тому виник рух за спрощення юридичної англійської мови «The Plain English Movement», який набув особливої популярності у 1970-х роках минулого століття та започаткував запровадження зрозумілої та лаконічної англійської мови для офіційної та ділової комунікації. Основна мета цього руху – зробити зрозумілими для звичайних людей державні, фінансові, ділові, юридичні та інші документи та публікації. Рух за спрощення юридичної англійської мови підтримали навіть президенти США. Так Річард Ніксон у 1972 заявив, що Федеральний Реєстр має бути написаний загальнодоступною мовою. У 1987 році президент Джиммі Картер видав два розпорядження, які вимагали, щоб федеральні норми та правила були максимально простими та зрозумілими. І хоча президент Рональд Рейган скасував ці накази у 1981, спроби спростити юридичні документи продовжувались. Президент Білл Клінтон продовжив боротьбу за спрощення юридичної англійської мови та у 1998 році підписав Президентський Меморандум, який зобов'язав федеральних службовців використовувати просту та доступну мову, а з 1 січня 1999 року всі нові регулятивні документи мали бути написані чітко та зрозуміло для всіх.

Звичайна юридична англійська мова повинна застосовуватись до всього документу, роблячи його зрозумілим широкому загалу. У цьому випадку люди не матимуть потреби перечитувати документ декілька разів чи розмірковувати над його змістом. Веб-сайт plainlanguage.gov надає перелік федеральних рекомендацій щодо застосування зрозумілої англійської при розробці юридичних документів. Розглянемо основні з них.

1. Використання простих речень. Веб-сайт plainlanguage.gov стверджує, що головним ворогом ефективної комунікації є складність. Саме тому, рекомендовано виражати тільки одну думку в одному реченні та уникати вживання складнопідрядних речень з кількома підрядними. Такі складні структури можуть легко відволікти увагу читача та завадять йому зосередитися на головному. Замість цього слід використовувати прості речення, які полегшать сприйняття інформації.

2. Використовувати активний стан. В документі, де речення переважно вживаються в активному стані, чітко зрозуміло, хто несе відповідальність за виконання чи невиконання дії, оскільки діюча особа чи предмет є суб'єктом дії. Натомість, у пасивному стані, діюча особа чи предмет становиться об'єктом дії. Веб-сайт стверджує, що вживання пасивних конструкцій є найбільшою проблемою при складанні урядових документів, оскільки приховується відповідальність діючої особи. Тим не менш, вживання пасивних конструкцій може бути доречним, якщо необхідно усунути незручну конструкцію речення або не потрібно вказувати, хто виконує дію.

3. Заголовки. Інформативні заголовки надають читачеві коротку інформацію, що міститься у кожному розділі, та допоможуть швидко знайти конкретну інформацію. Рекомендовано надавати заголовки у вигляді запитань, адже саме у такому вигляді вони ніби передбачають запитання читача та здаються йому менш абстрактними. Заголовки-твердження, що складаються з іменника та дієслова, також є корисними. А от заголовки тем, у яких використовується тільки одне слово або коротка фраза, вважаються найбільш формальними.

4. Зайві слова. Багатослівність є однією з основних проблем державних документів. Авторам рекомендується продумати кожне слово, що вживається у документі. Його обсяг можна значно скоротити, виключивши прийменникові фрази, зайві слова та визначення. Використання займенників та речень в активному стані також позбавить документ зайвих слів.

5. Вигляд документа. При розробці документів слід звернути увагу на його оформлення та загальний вигляд. Короткі речення та абзаци допоможуть розбити його на чіткі секції. Заголовки, таблиці та списки можуть замінити великі, невиразні блоки тексту та допоможуть зробити документ більш зручним для читання.

Юридична англійська мова є досить важкою для розуміння, оскільки юристи вживають безліч юридичної термінології, занадто довгі складнопідрядні речення, архаїзми та слова іншомовного походження. Так чи інакше кожен стикається з юридичними документами, такими як договір купівлі-продажу, оренди чи різноманітними нормативно-правовими актами. Завдяки руху за спрощення, юридична англійська мова стала доступною та зрозумілою людям, чия діяльність не пов'язана з юриспруденцією і, таким чином, стала засобом ефективної комунікації.

Список літератури

1. Cutts, Martin. Oxford Guide to Plain English. New York: Oxford UP, 2020.

2. Macmillan Dictionary: веб-сайт. <https://www.macmillandictionary.com/> 3. Plain language makes it easier for the public to read, understand, and use government communications: веб-сайт. <https://www.plainlanguage.gov/>

ПРОБЛЕМА ПОЛІСЕМІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ ЮРИДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЧНІЙ ПІДСИСТЕМІ

Оксана Литвинко (Суми, Україна)

У більшості сучасних мов найчисленнішою і найрухливішою частиною словникового складу є термінологічна лексика, постійний розвиток і збагачування якої є необхідною умовою і прямим наслідком прогресу в тих галузях діяльності людини, з якими ця термінологія пов'язана. Професійна термінологія посідає важливе місце завдяки швидкому розвитку нових промислових та соціальних реалій. Швидке зростання спеціальної інформації в різних галузях науки і техніки пов'язане з кількісним зростанням та якісним вдосконаленням термінології. Актуальність цієї роботи зумовлена відсутністю спеціальних ґрунтовних досліджень англійської юридичної термінологічної підсистеми.

Питання сутності терміна і термінології належить до актуальних проблем лінгвістики. На сучасному етапі науковці приділяють особливу увагу систематизації термінологічних підсистем спеціальних галузей. Вони досліджують різні аспекти їх функціонування та формування в мовній системі. Вивчаються окремі питання галузевої термінології: юридичної та економічної термінології [2, 7], комп'ютерної термінології [5], термінології автомобільної промисловості [1], медичної термінології [4]. Ці роботи уточнюють лінгвістичні критерії ідентифікації термінів для їх відокремлення від нетермінологічних мовних одиниць. Також вивчаються лексико-структурні аспекти відповідної термінологічної лексики.

Полісемія – семантичний феномен, який вважається в лексиці однією з найважливіших системотвірних категорій. У сучасній лінгвістиці удосконалюються наукові підходи до вивчення полісемії на матеріалі різних термінологічних підсистем, виявляються диференційні ознаки багатозначних лексичних одиниць. Проте, незважаючи на значні досягнення у дослідженні проблеми полісемії у сучасній лінгвістиці (М. Кочерган [3, с. 202], О. Суперанська, Н. Подольська, Н. Васильєва [6, с. 49] та ін.), немає єдиного загальноприйнятого визначення і розуміння цього явища, чим і зумовлюється актуальність пропонованого дослідження.

Метою роботи є вивчення проблеми полісемії в англійській юридичній термінологічній підсистемі. Основне завдання полягає у розкритті та висвітленні основних типів полісемантичних термінів, а також у визначенні ролі полісемії в зазначеній професійній галузі.

Матеріалом дослідження слугував корпус професійної лексики обсягом 3000 лексичних одиниць, відібраних методом суцільної вибірки з лексикографічних джерел (тлумачних юридичних словників; перекладних словників юридичних термінів) та з періодичних видань у галузі юриспруденції. Загальний обсяг опрацьованого матеріалу – близько 5000 сторінок тексту.

Багатозначні лексичні одиниці складають значну частину англійського словника. Феномен полісемії реалізується за наявності декількох взаємопов'язаних значень однієї і тієї ж лексичної одиниці. Зазвичай вони виникають в результаті модифікації та розвитку початкового значення даної лексичної одиниці [6, с. 48].

Незважаючи на очевидні переваги однозначних термінів, полісемія наявна майже у всіх сучасних термінологічних підсистемах. Юридична термінологічна підсистема не є виключенням. Полісемантичні лексичні одиниці переважають серед ключових термінів зазначеної галузі. Багатозначні терміни складають 65,8% термінів у нашій вибірці.

Наприклад:

- controversy – 1) „суперечки”; 2) „розбіжності”; 3) „предмет спору”;
- refer 1) „передавати на розгляд”; 2) „передавати справу до іншої інстанції”.

Головною причиною виникнення полісемії вважають асиметричність знака і значення. Довільність зв'язку між планом вираження і планом змісту передбачає вільне варіювання одного з них. У своєму дослідженні ми виходимо із положення про асиметрію мовного знака, тобто визнаємо, що форма знака переважно консервативна, а зміст знака, навпаки, динамічний.

Джерелом полісемії термінів може виступати феномен метонімії [3, с. 196]. Метонімічне перенесення у юридичній термінологічній підсистемі відбувається наступними шляхами:

1. Перенесенням назви юридичного процесу на працівника.

Наприклад:

- justice – „правосуддя” – justice „суддя Верховного суду”.
2. Перенесенням назви цілого на частину. Наприклад:
 - body „сукупність” – body „(окремий) зміст”.

3. Перенесенням назви частини на ціле. Наприклад:

- file „справа” – file „підшивка документів”.

4. Перенесенням загальної назви юридичного процесу на його складові. Наприклад:

- attribution „визначення функцій” – attribution „визначення об’єкта функції”.

Доцільно зазначити, що полісемантичність терміноодиниць найбільш розвинута у кореневих слів і менш розповсюджена у складних лексичних утвореннях. Така тенденція простежується і у юридичній термінологічній підсистемі. Зі збільшенням компонентів, що входять до складу терміноодиниці, вірогідність виникнення полісемії зменшується.

Проведений аналіз полісемічних одиниць англійської юридичної термінологічної підсистеми свідчить про їх поширеність у зазначеній підсистемі, незважаючи на те, що полісемія є небажаною для термінологічних підсистем. Нами було виявлено, що при наявності полісемії термінів у дослідженій термінологічній підсистемі правильному їх розумінню може допомогти контекст.

У перспективі убачається вивчення феномена метафори в англійській юридичній термінологічній підсистемі.

Список літератури

1. Бондаренко О.М., Медведєва Є.Ю. Структурно-семантичні характеристики терміноодиниць техніки та особливості їх перекладу (на матеріалі текстів автомобільної галузі). *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. 2016. Вип.1. С. 93-98.
2. Гумовська І.М. Аспекти взаємодії юридичної та економічної термінолексики. *Наукові записки національного університету “Острозька академія”*. 2017. Вип. 67. С. 96-99.
3. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. Київ: *Академія*, 2010. 367с.
4. Лисанець Ю.В. Метонімія в англійській медичній термінології. *Актуальні проблеми сучасної медицини*. 2015. Вип.1. С. 218-222.
5. Мирошниченко В.М., Шишкова І.С. Англійські лексичні новоутворення у сфері комп’ютерних технологій. *Вісник національного технічного університету*. 2019. Вип. 1. С. 87-92.
6. Суперанская А.В., Подольская Н.В., Васильева Н.В. Общая терминология. Вопросы теории. Москва: *Librokom*. 2012, 243 с.
7. Яцишин Н.П. Юридична термінологія як спеціалізована система правових понять. *Термінологічний вісник*. Луцьк. 2013. Вип. 2. С.99-103.

LINGUISTIC FEATURES OF THE LEXEME *SPOON* IN TEXTUAL AND CONTEXTUAL ASPECTS OF DISCOURSE

Стаценко Олена (Суми, Україна)

Undoubtedly, for a person in extreme life circumstances, everything related to the nomination of food and the process of its consumption is relevant. Therefore, ordinary cutlery such as a spoon acquires additional value, becoming an indispensable tool for eating food in liquid form and a symbol, a kind of talisman, which they always carried with. “SHuhov vytyanul iz valenka lozhku. Lozhka ta byla emu doroga, proshla s nim ves' sever, on sam otlival ee v peske iz alyuminievogo provoda, na nej i nakolka stoyala: «Ust'-Izhma, 1944” [4, p. 11]. It should be noted that the urgent need for this cutlery has been felt by humankind since ancient times. Having done a retrospective analysis of the lexeme *ложка* (*lozhka*) – *spoon*, it is easy to notice, that the Old Russian version has not undergone modifications: *лъжька*, in the Old Slavonic *лъжица* [1, p. 225]. There are mentions of the spoon as a familiar device in the earliest surviving ancient Russian annals of the early XII century “Tales of Bygone Years” (1110-1118), where the chronicler tells about the order “to forge” silver spoons instead of wooden for the princely squad, as the cutlery device made of precious metal signified the high status in society.

It is known that the spoons were often carried in special cases by people of affluent classes, or simply placed in the shin of the boot. The following paroemia illustrates this statement with a counter-vector connotation: *Со своей ложкой по чужим обедам* (*So svoej lozhkoj po chuzhim obedam*) – To attend other people's dinners with its own spoon; *Запасливый гость без ложки не ходит* (*Zapaslivyj gost' bez lozhki ne hodit*) – A thrifty guest does not walk without a spoon. Moreover, in the stories of A. Solzhenitsyn the same tendency follows: the main character takes the spoon from the felt boot. This fact eloquently illustrates that in extraordinary circumstances the human awareness of the world around is different from the standard; deprivation obliges him to forget about certain comforts and the civilized world achievements. Instead, his views vividly express the dependence on the external conditions of existence, instinctive closeness to ancient cultural values and traditions, parceling out the surrounding objects purposefully marked as important for everyday life from a practical point of view.

It is important for the research that the widely used lexeme *spoon* has no multiple-valued variants and connotations in Russian literary language. “ 1. An item for the scooping of liquid, crumbly food. Tablespoon (for soup). Teaspoon.

Dessert spoon. Take a teaspoon in one hour (very slow, with great breaks; colloquial). 2. pl. Russian percussion musical instrument consisting of two wooden spoons with elongated handles (in the old times – with tied bells)” [3, p. 54]. On the contrary, there is an abundance of proverbs and sayings of various connotations comprising lexeme *spoon*: “Глаза по ложке, а не видят ни крошки (Glaza po lozhke, a ne vidyat ni kroszki) – Eyes are of the spoon size but don't see a crumb – in a joke or a phrase with the condemnation meaning when one does not notice something important, essential; Ложка дегтю (в бочке меда) (Lozhka degtyu (v bochke meda)) – A spoonful of tar (in a barrel of honey) – about something negative that spoils good things or acts; Один с сошкой, (а) семеро с ложкой (Odin s soshkoj, (a) semero s lozhkoj) – One with a plow and seven with a spoon – to work and maintain the family alone; Сладок мед, да не по ложке в рот (Sladok med, da ne po lozhke v rot) – Honey is sweet, but not for a tablespoon in a mouth – about giving something by force, against your will; Сухая ложка рот дерет (Suhaya lozhka rot deret) – A dry spoon makes its throat sore – if you don't give a present, you won't get anything in your favor; Утопить в ложке воды (Utopit' v lozhke vody) – To drown a man in a spoonful of water - to cause a great trouble to someone for any minor reason, for the matter of indifference” [2, p. 266]. And finally, the most common, Дорога ложка к обеду (Doroga lozhka k obedu) – a spoon is valuable at lunchtime [3, p. 754] about the importance of getting things done on time. A. Solzhenitsyn uses the same short form of the adjective *дорога* (doroga) – valuable to describe the cutlery: the spoon that was dear to him, but in a slightly different figurative meaning, namely, the hero of the storytelling made the spoon by his own hands casting it in the sand from an aluminum wire; he always carries the spoon with him, wherever difficult fate throws. This cutlery not only keeps a memory of the hardships suffered, but she was also a guarantee that a person would be able to eat if such an opportunity is given. The following quote complements the abovementioned: “Sejchas SHuhov tak dogadalsya: provorno vylez iz valenok, sostavil ih v ugol, skinul tuda portyanki (lozhka zvyaknula na pol; kak bystro ni snaryazhalsya v karcer, a lozhku ne zaby1)” [4, p. 9]. The contradistinction quote *как быстро ни снаряжался в карцер, а ложку не забыл* (kak bystro ni snaryazhalsya v karcer, a lozhku ne zaby1) – no matter how quickly he got ready for the punishment cell. However, he did not forget the spoon, and the author emphasizes the value of this food-consuming item, the need for its constant availability, even where the food is least likely to be received. Accordingly, the value and availability of cutlery, such as a spoon, are important to the individual in extreme food consumption conditions.

References

1. Fassmer, M., 2004. Etimologicheskij slovar' russkogo yazyka. [The etymological dictionary of the Russian language]. T. 1. Moscow: Progress. [In Russian]
2. Fedosov, I. V., Lapickij, A. N., 2003. Frazеologicheskij slovar' russkogo yazyka. [The phraseological dictionary of the Russian language]. Moscow: YUNVES, 608 p. [In Russian]
3. Ozhegov, S. I., SHvedova, N. YU., 2006. Tolkovyj slovar' russkogo yazyka. [The Explanatory Dictionary of the Russian Language]. Moscow: Russkij yazyk, 2153 p. [In Russian]
4. Solzhenitsyn, A. I., 1989. Rasskazy. [Stories]. Moscow: Sovremennik, 301 p. [In Russian]

ВИКОРИСТАННЯ ТЕРМІНІВ АРТИКУЛЯЦІЙНОЇ ФОНЕТИКИ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Ганна Циганок (Суми, Україна)

Традиційно на початковому етапі вивчення Української мови як іноземної, викладачами-мовниками приділяється велика увага розвитку артикуляційних навичок студентів іноземців. Питаннями вивчення артикуляційної займається експериментальна фонетика. Саме завдяки дослідженням фонетистів-експериментаторів з'явилось пояснення правильності звучання звуків мови та роз'яснення складності вимови.

Експериментальна фонетика формувалась досить довгий час. Цьому послугував розвиток новітніх технологій. Термінологічна група, яка застосовується при вивченні артикуляції складається з напрямку дослідження, назв притаманних йому дій, процесів і назв результатів дії.

Викладання Української мови як іноземної включає багато етапів: початковий або вступний, довідмінковий та основний. На початковому етапі вивчення іноземної (української) мови необхідно приділяти достатню кількість практичних занять на вивчення фонетики. Це дасть змогу іноземним студентам виробити правильність вимови. Саме тому, викладачі-філологи мають досконально розбиратися у питаннях артикуляції звуків і використовувати спеціальну термінологію під час пояснення нового матеріалу.

Відомо, що науковці, які досліджували артикуляційні прийоми, використовували наступні методи:

1) рентгенографія (статичне та динамічне рентгенографування; рентген, кінорентген; рентгенограма, (зіставна) схема рентгенограми, рентгенознімок) з даною низкою термінів на предмет дослідження

артикуляції корелює і термінологічна група термінів «мовний апарат», зокрема й модифіковані терміни: фасове положення губ, профільне положення губ;

2) палатографія, пряме палатографування, палатограма. З цією термінологічною групою термінів також корелює термінологічна група «мовний апарат», зокрема й модифіковані терміни: природне піднебіння, штучне піднебіння, мокра спинка язика, змазаний язик, місце контакту спинки язика з піднебінням, віддаль між губами, ширина контакту, площа контакту, корінь язика відсунений назад, м'язова активність язика, м'язова активність губ тощо;

3) кінорентгенографія (кінорентгенограма);

4) фотографування, фотозйомка, кінозйомка, фотознімок;

5) пневмографія;

6) тензометрування, з цим терміном пов'язане за змістом термінологічне словосполучення м'язовий тиск язика;

7) міографування, з цим терміном пов'язані за змістом термінологічні словосполучення м'язове напруження губ і спинки язика, біопотенціал м'язів артикуляційних органів (прийом міографування дозволив узагальнити ознаки зростання м'язової напруженості при вимовлянні голосних і встановити таку градацію за кількістю біопотенціалів, що дає можливість виявити найменш напружені фонemi та найбільш напружені наприклад, а, е, и, і, о, у (а – найменша, у – найбільша).

8) ларингографування (ларингофонна осцилограма), з цим терміном пов'язане за змістом термінологічне словосполучення вібрації голосових зв'язок і рухів гортані;

9) томографія;

10) метод тензопалатоосцилографування.

Використання науковцями артикуляційних прийомів дослідження долучають до мовознавчої термінології також назви технічних пристроїв, що забезпечують реалізацію тих чи інших методів і прийомів експериментальних фонетичних досліджень, а саме: палатограф, рентгенограф, фотоапарат, кіноапарат, томограф, магнітна плівка, комп'ютер, електронний аналізатор звука, артикулограф, електропалатограф. Послугуються для пояснення способів артикуляції, встановлюваних експериментально, і назвами речовин (тальк, емульсія карболену).

Система термінологічної групи артикуляційних прийомів дослідження звуків мови охоплює загальнонаукові терміни, що засвідчують динаміку артикуляційних процесів і мовних органів, зміни їхньої форми, розмірів тощо: підняття, опущення, відстань, віддаль, розкриття, спрямування,

розширення, просування, широта, звуження, (спадний, висхідний) рух, спокій, млявість (мовного органу), напруженість, розслабленість, положення / уклад (мовного органу), спад частоти, фаза роботи (початкова, серединна, кінцева, перехідна), сегмент (перехідний) і под.

Функцію міри вираження артикуляторної ознаки, встановленої шляхом експерименту, виконують терміни: ступінь – підняття, палаталізації, чотириступеневе протиставлення голосних за ознакою «компактний – дифузний», одзвінчення приголосного; ранг, ранговий – ранговий розподіл величин; коефіцієнт – коефіцієнт зчепленості приголосних з голосними, а також термінологізовані прикметники на позначення повноти ознаки: повне / неповне одзвінчення.

Викладання Української мови як іноземної – це складний процес. Філологи, які пов'язують свій професійний шлях із цією дисципліною, мають усвідомлювати, що свої лінгвістичні знання треба адаптувати та правильно використати у навчальному процесі.

СЕКЦІЯ 4 / SECTION 4
ІНОЗЕМНІ МОВИ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОГО
РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ
Foreign languages as a means for students' professional development

ЯК УСПІШНО СКЛАСТИ ЄДИНИЙ ВСТУПНИЙ ІСПИТ З
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (ЧИТАННЯ): ПОДАЛЬШІ
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Юлія Главацька (Херсон, Україна)

Здобувачі вищої освіти всіх закладів вищої освіти нашої країни після успішного виконання освітньо-професійної програми відповідної спеціальності та галузі знань отримують диплом бакалавра. Більшість здобувачів планують продовжити навчання на рівні вищої освіти «магістр» задля можливості отримати освітній ступінь магістра, й, відповідно, отримати документ про вищу освіту державного зразка. Херсонський державний аграрно-економічний університет реалізує освітньо-професійні програми підготовки магістрів за дев'ятнадцятьма спеціальностями (п'ять факультетів) IV рівня акредитації.

Навчальні плани з дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» поступово вирівнюються і ця дисципліна повертається до викладання на всіх курсах рівня вищої освіти «бакалавр». Викладачі кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу й іноземних мов під час підготовки здобувачів вищої освіти до ЄВІ з англійської мови користуються не лише сучасними виданнями англійською мовою, а й власними доробками.

Ми вже зробили першу спробу надання методичних порад щодо виконання завдань у форматі використання мови (Use of English) [1]. Наразі спробуємо надати подальші методичні поради для виконання завдання у форматі читання (Reading). На цей раз також скористаємося текстом із матеріалів ЗНО 2010 року [2].

You're Amazing, So Make Sure People Know It

When it comes to telling the world how wonderful you are, there's a fine line between having other people think, "Wow! She's got so much more about

her than I thought” and “Blimey! I wish she’d shut up about herself”. It’s easy enough to let everyone around you know you’re something special – the trick is doing it without trying too hard or looking like an attention seeker. So here’s how to get the attention you deserve without screaming, “Look at me!”

(1) Being loud isn’t a good way to get noticed. Quietness and a smile can be more interesting than someone who blurts everything out constantly. Be cool instead, and show people what you’re really about, rather than shouting it in their faces.

(2) It may be tempting to try to bluff your way through a conversation. But if you don’t know much about the subject being discussed, you’ll get more kudos if you shut up and listen. You can’t lose – get your facts right and people will respect your wisdom, or stay quiet if you’re unsure and people will appreciate your honesty.

(3) Toning down your gossip factor will show there’s much more to you than people may think. Your mates will trust you and your reputation will skyrocket. Gossiping gives negative vibes to other people.

(4) Choose things to do that you love doing and not because everyone else is doing them. If you are passionate about something, and enjoying it, you’ll have more energy and people will be attracted to you – and you might even be the person who starts a new trend.

(5) We may not be superhuman beings, but remember, each and every one of us has something going on that’s worth shouting about. It’s a fact – everyone is an individual and that’s what makes you who you are. Be proud of why you’re different. If you love who you are, people are more likely to love you too.

- A We are talented!
- B Accept yourself for what you are.
- C Don’t pretend you know everything.
- D Idle talk is a bad habit.
- E Try to act in good faith.
- F Don’t talk behind people’s back.
- G Keep your voice down.
- H Be original.

КРОК 1. Здобувач вищої освіти повинен ознайомитися з тезисами, які стоять за літерами (від А до Н). Задля цього потрібен їхній переклад й, на нашу думку, виокремлення (для себе) ключових лексем, які зможуть допомогти при виконанні цього завдання, а саме співвіднести літеру з одним з п’яти абзаців. Для зручності ми пронумерували кожен абзац, й, таким чином, стає очевидним, що абзаців п’ять, а літер – вісім, тобто 3

літери, а точніше, та інформація, яка за ними стоїть, не знадобляться для успішного опанування цього завдання.

КРОК 2. Здобувачу треба розуміти, що його вибір літери (висловлювання, що стоїть за нею), потрібно зробити так, щоб, зайнявши ініціальну позицію, тезис нібито озаглавлював абзац. Так, до прикладу, вибравши літеру Н з її змістом («*Будь оригінальним*»), подальша інформація, що міститься в абзаці, повинна віддзеркалювати так-звану оригінальність. Літера Н («*Be original*») відповідає четвертому абзацові, а сенс тезису «*Будь оригінальним*» розкривається за допомогою таких висловлювань: «*choose things to do that you love doing*», «*you might even be the person who starts a new trend*».

КРОК 3. Здобувачу також треба навчитися знаходити смислові зв'язки між тезисом, «захованим» за певною літерою, та лексичними одиницями певного абзацу. Так, наприклад, тезис літери F («*Don't talk behind people's back*») без зусиль перекладається буквально – «*Не балакай за спинами людей*». На нашу думку, здобувач може узагальнити цей тезис й надати йому форму окремої лексеми – «*пліткувати*». А у третьому абзаці ми двічі зустрічаємо загальноживане слово «*gossip*», яке, по-перше, входить до складу прикметниково-іменникової моделі «*gossip factor*», а, по-друге, «*gossiping*» – герундій, який вживається у синтаксичній функції підмета у цілому реченні «*Gossiping gives negative vibes to other people*».

Наведений механізм може вдало спрацювати, якщо бути уважними щодо складників тезисів, що стоять за певними літерами, та майже повторюваними складниками у контексті того чи того абзацу. Для ілюстрації відкоментуємо висловлювання літери В («*Accept yourself for what you are*» – «*Приймай себе таким, яким ти є*»). Тут також, на нашу думку й виходячи з нашої практики на заняттях із дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)», здобувач легко наводить переклад, хоча, подекуди, доводиться наводити словосполучення з дієсловом «*accept*» задля того, щоб «освіжити» пам'ять, як-то: «*to accept a present*», «*to accept an offer*», «*to accept the situation*» (взагалі-то вважаємо, що іноземні слова краще запам'ятовуються у фразі, аніж окремо – як поодинокі лексеми). Останній абзац містить два речення, де смисл другого витікає з першого, й, таким чином, орієнтує здобувача на вибір саме цієї літери: «*It's a fact – everyone is an individual and that's what makes you who you are. Be proud of why you're different*». Крім того, бачимо відповідний складник, який входить й до структури тезису, й до речення цього абзацу.

Отже, з метою успішного складання ЄВІ з іноземної мови (у форматі читання) рекомендуємо поповнювати свій словниковий запас

(запам'ятовувати не окремі слова, а фрази з ними); виокремлювати ключові слова і у структурі тексту, і у тезисах, які відповідають певній літері; відрізнати важливу інформацію від другорядної.

References

1. Hlavatsla, Yu. L. (2020). Yak uspishno sklady YeVI z anhliiskoi movy: metodychni porady [How to compile a Single Entrance Exam in English successfully: methodical tips], *Suchasni metodyky navchannia inozemnykh mov i perekladu v Ukraini ta za yii mezhamy, materialy druhoi Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii* [Modern methods of teaching foreign languages and translation in Ukraine and abroad, Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference]. Pereyaslav [in Ukrainian].
2. ZNO-onlain 2010 roku z anhliiskoi movy. (2010). <https://zno.osvita.ua/english/66/> [in English].

STUDY ON THE PROBLEMS AND COUNTERMEASURES IN ENGLISH LISTENING TEACHING FOR FOREIGN STUDENTS

Zhang Lianfeng, XinXiang (China)

“Listening” is an important way of language input. Listening is an important part of English curriculum, which is a basic language skill that students should master. As a key and difficult point in English teaching, English listening has attracted great attention from scholars. However, the current situation is that students' English listening level is generally not high, especially overseas students. With the in-depth study of English listening teaching, the traditional "teacher-centered" listening teaching mode has been questioned. Based on the theory of constructivism and through the questionnaire survey of students in our school, this paper finds out the factors that affect the listening course teaching, and puts forward reasonable suggestions and countermeasures.

Linguists believe that listening comprehension is a basic and important skill in language learning. Some experts believe that it is the first skill in the four basic skills. Rost induced the teaching elements of listening into four kinds of dynamic listening activities, Nunan put forward four aspects that should be paid attention to in listening teaching activities. English listening is the emphasis and difficulty in College English teaching, with the deepening reform of College English teaching, the traditional theory can not adapt to the current development of teaching. In order to improve the quality of English listening teaching, reasonable suggestions and countermeasures were put forward by analyzing the

factors influencing the College Students' listening comprehension, hoping to be helpful to improve the situation.

For most college students, listening has always been one of the weakest links. In all kinds of English tests, listening comprehension is the most losing for most of the students. Many students can read English after many years of English learning, but can not hear sound and speak English, formed a "dumb English". It is not only a waste of time and energy, but with little success.

There are many reasons for the low English listening ability of college students, including the following aspects.

Listening, as an important part of the comprehensive skills in English, plays a vital role. However, some students ignore the English listening learning because of weak foundation and less interest.

For teachers, the training of students' English listening ability is very difficult, while the majority models of College English teaching basically are large class operation. In this case, it is very difficult for the teachers to pay attention to and guide every student.

Students' improper method, poor autonomous learning ability. Many students receive very little listening training during the middle school, and the teaching time of College English listening is very limited. Students need to work hard to improve their listening skills after class. But few of the students study autonomously and perfect their learning method, so they have not formed good habits to adjust and assess themselves.

Language knowledge is the footstone of learning English. English listening comprehension is very likely to be affected if there are problems with pronunciation, grammar and vocabulary. Many English learners believe that it is difficult to improve their listening comprehension because the basic knowledge is not solid and firm. The four basic skills are mutually promoting and influencing each other in English learning, any weak link will eventually result in the lagging of other parts. The basic knowledge is weak in the learning of English listening. We can see it from the following respect:

Sounds, vocabulary and grammar are the elementary elements of a language. Speech is the foundation of listening comprehension. The number of vocabulary impact on the level of listening comprehension directly. Grammar is the organization of the language; it determines whether or not the understanding is correct.

Language and culture are interdependent and mutually influenced. Language is an important carrier of culture and culture has a restrictive effect on language. Therefore, in addition to the linguistic factors, cultural factors play an

important role in the process of listening comprehension. The poor cultural background knowledge also has a certain influence on listening comprehension.

Listening skills and strategies are important factors to determine the effectiveness of English listening. A lot of students is very good in English language foundation, but listening level is difficult to improve due to the lack of necessary listening skills.

Listening, speaking, reading, writing are the four basic skills of English language, listening and reading are the input language skills while speaking and writing are the output of language skills. The four skills are indispensable. Listening comprehension plays an important role in promoting students' comprehensive ability. English listening plays a more and more important role Whether it is from the college English test reform or the trend of modern English teaching reform.

Teachers should stimulate students' interest in learning. There are many problems in the teaching of traditional listening teaching mode. For example, the attitude of students is not active; student's mind can not focus on the class and so on. J.S.Brown put forward the concept of "situated learning". (Brown, J.S. Collins, A. & Duguid, P., 1989) Multimedia assisted means should be introduced into the listening teaching and give full play to the diversification of teaching effect so that students are interested in learning English.

Constructivism learning theory holds the view that learning is not to transfer knowledge briefly from teachers to students, but the process of the students constructing their own knowledge. Students are not accept news negatively but construct the meaning of knowledge actively. So students should learn independently with the help of teachers and improve English listening ability under the guidance of teachers.

The teaching of English listening, speaking, reading, writing and translation is a unified whole. Listening is not isolated from other parts, so the five parts should be learned together.

Teachers should attach importance to the introduction of cultural background knowledge and cultivate students' cultural awareness. The lack of cultural differences and cultural background can hinder the understanding of listening materials. Therefore, teachers should attach importance to the introduction of relevant background knowledge in the teaching process and enhance their understanding of culture and sensitivity of cultural differences.

Teachers should enrich the teaching methods of English listening and improve the teaching content. Teaching methods should be enriched in listening class. It should not be simply to play records and check answers, but introduce interactive teaching to make sure the students can take the initiative to

participate in the process of language learning and ability training. At the same time, for some kind of situational listening materials, students can also play a role of classroom activities to deepen students' understanding. Besides, the students can also take full advantage of multimedia courseware, not only to use pure listening materials, but also explain some video materials appropriately. It is found that the use of video materials in class can mobilize student's enthusiasm greatly and receive better teaching effect.

English listening is a very important skill in English learning. Only achieve all the following can solve the problems existing in the current college English listening teaching and improve the students' ability to use English listening: attach importance to "listening"; improve the teaching content in daily teaching; improve teaching method; open and independent learning; do after-school listening exercises normalization, diversification; form the combination of formative assessment and final assessment. It will be able to make English listening to a new level through students' long-term, hard practice and accumulation. This requires the joint efforts of teachers and students.

References

1. Brown, J.S. Collins, A. & Duguid, P. (2019). Situated cognition and the culture of learning Educational researcher, 18(1), 32-48.
2. Manzura Shamsitdinova(2020).Difficulties In Teaching Law Students Listening Comprehension In English Language Teaching.*The American Journal of Political Science*, 8(6), 1-8.
3. Dmitry O. Zhdanov (2020). Training English Listening using E-learning Resources. International Forum on Teacher Education, 5(2), 2895-2908.

КОМПОЗИЦІЙНО-МОВЛЕННЄВІ ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ ЕМОТИВНОСТІ У ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ

Шмаль Ольга, Ніна Христич (Переяслав, Україна)

Художній текст характеризується тісною взаємодією когнітивної та емоційної сфер. Композиційно-мовленнєві засоби створення емотивності у художніх текстах зумовлені авторським задумом, жанром, ключовими концептами та змістом літературного твору. Вони втілюють систему поєднання усіх перерахованих елементів і надають оригінальності твору. Ці факти переконують нас у тому, що специфіка художнього твору передбачає певні особливості вживання в тексті лексичних засобів і засобів синтаксичного рівня. В одному творі можна спостерігати надмірне вживання лексико-стилістичних засобів, серед яких найуживанішими є

епітет, метафора, порівняння. В інших творах, наприклад, сатиричних, частіше вживаються мовні засоби гумору, іронії та сатири; у психологічних – вживається емотивна лексика та застосовується техніка особливої подачі слів у реченнях, як то курсив, чи великі літери.

Структуру тропіки можна уявити у вигляді трьох функціональних полів: фігури кількості – гіпербола, літота, мейози, фігури якості – метонімія, синекдоха, перифраза, евфемізм; метафора, епітет, антономазія, персоніфікація, іронія та фігури комбінації фігури тотожності – порівняння, синонімію; фігури протилежності – оксюморон, антитеза та фігури нерівності – кульмінація, каламбур, зевгма. Синтаксичні засоби, спрямовані на створення експресивної мови, дуже різноманітні. До них відносяться еліпсис, називні речення, апозіопис, асендетони, парцеляція, повтори, перелік, тавтологія, полісендетон, паралельні конструкції, інверсія розрив членів речення, риторичні питання та ін. Такі стилістичні фігури представляють собою сильний засіб емпатичної інтонації.

На думку О. Борисова, виділяються два основних аспекти впливу на читача: смисловий та емоційний, які потенційно закладені в семантиці тексту. Смислове сприйняття будь-якої текстової ситуації пов'язане з особливою когнітивною діяльністю – розумінням, – результатом якої є оволодіння змістовністю конкретного тексту та його окремих фрагментів [1, с. 10].

Точку зору О. Борисова розділяє С. Гладь, який вважає, що у художньому тексті емотивність актуалізується за допомогою сукупності текстових компонентів – показників емотивності, тобто вплетених у текстову тканину емотивно навантажених слів, фраз, речень тощо, які прямо або опосередковано вказують на характер авторських емоційних інтенцій, експліцитно виражених або імпліцитно окреслених у тексті, моделюють імовірне емоційне реагування читача на текстову дійсність та/або опредметнюють фрагменти знань про світ, що є чи стають емоціогенними [2].

На думку Н. Христич, прагматичний аспект лексико-стилістичних засобів вказує на настрій мовця та охоплює весь спектр прагматичної інформації слова: експресивність, емотивність, оцінність, образність та інтенсивність. В одному такому висловленні можуть виявлятися різні відтінки прагматичного характеру. Іншими словами, прагматичний контекст, що служить для виявлення змісту висловлювання в мовленні, створюється сукупністю підпорядкованих йому контекстів: лінгвістичним, психологічним, стилістичним, екстралінгвістичним, ситуативним, етнокультурним тощо [7, с. 463].

У багатьох лінгвістичних розвідках термін «емотивна лексика» використовується як синонім терміну «емоційна лексика» (О. Косенко (2010), Г. Кузенко (2006), І. Мац (2003) та ін.). На думку низки вчених-лінгвістів, поняття емотивної лексики як особливого шару лексики, опосередкованого емоціями, ширше, ніж поняття лексики емоційної, що функціонує у мові й мовленні (А. Калита (2007), С. Шабанова (2013), W. Lippmann (1992) та ін.).

Лексико-стилістичні засоби сприяють підвищенню емотивної тональності художнього твору, допомагають створювати яскравіші й виразніші образи. Чим вищий ступінь емоційного напруження, тим вищий ступінь дезорганізації синтаксичної структури. Неповні речення, інверсія, повтори, незакінченість синтаксичних конструкцій характерні для високої концентрації емоцій.

Характерною ознакою оцінної лексики є емотивність. Емотивний компонент характеризує насамперед та лексика що вказує на відношення суб'єкта до об'єкта і позначають властивості останнього, такі протилежні за значенням як: *fear/courage, good/bad, vital/dead, fantastic/realistic* тощо.

Виразність тексту на синтаксичному рівні можуть формувати різноманітні пунктуаційні засоби (три крапки, тире й дефіс), які хоч і не виражають емоції прямо, але вказують на певний емоційний стан героїв. Реалізувати загальну емотивну тональність художнього твору допомагає й особлива подача слів у реченнях, як то курсив, чи великі літери.

У художньому творі автор є єдиним суб'єктом оцінки. Ми звертаємося до думки У. Ліппмана про те, що певним групам людей приписують ті чи інші позитивні чи негативні ознаки, риси характеру, особливості поведінки, культурні звички. У. Ліппман зазначав, що «стереотип має подвійну функцію: психічну, що виявляється в економії зусиль у пізнанні світу, і суспільну, що стосується захисту суспільної позиції, цінностей і прав» [9, с. 9].

Емотивна напруга в художньому тексті може досягатися також і за допомогою композиційних засобів й актуалізуватися через емотивно навантажені текстові компоненти, що втілюють авторські емоційні інтенції та моделюють ймовірні емоції адресата, пов'язані зі сприйняттям та інтерпретацією текстової дійсності.

Таким чином, задля підсилення авторської думки та підвищення емотивності в художньому тексті широко використовуються система лексичних засобів, фреймової організації, семантичних конструкцій і деструкцій, дії явищ синтаксичної стилістики тощо.

Список літератури

1. Борисов, О. О. (2005). Мовні засоби вираження емоційного концепту СТРАХ: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі сучасної англомовної художньої прози) : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.04 ; Одес. держ. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса.
2. Гладько, С. В. (2000). Емотивність художнього тексту: семантико-когнітивний аспект (на матеріалі сучасної англомовної прози) : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.04 ; КНЛУ. Київ.
3. Калита, А. А. (2007). Актуалізація емоційно-прагматичного потенціалу висловлення : монографія. Тернопіль: Підручники і посібники.
4. Косенко, О. С. (2010). Мовна картина світу. Філософія. Культура. Життя : Міжвузів. збірн. наук. пр. Дніпропетров. державна фінансова академія, Вип. 34.
5. Кузенко, Г. М. (2006). Структурно-семантичні та комунікативно-прагматичні особливості емотивних висловлювань негативної оцінки (на матеріалі англомовного художнього дискурсу) : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.04 ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків.
6. Мац, І. І. (2003). Різновиди емоцій та способи їх вербалізації (на матеріалі англійської мови). *Вісник Житомир. держ. пед. ун-ту*, 11. 181–183.
7. Христич, Н. С. (2018). Роль епітетів для відтворення емоційних станів у художньому тексті (на матеріалі роману Д. Лоуренса «Коханець леді Чаттерлей»). *Кременецькі компаративні студії: Науковий часопис*, 8 (2). Хмельницький: ФОП: Цюпак А. А. С. 459–467.
8. Шабанова, С. А. (2013). Вербальне вираження емоцій в англійській мові. Одеса: Гельветика.
9. Lippmann, W. (1992.). *Public Opinion*. New York: Harcourt.

ТИПОЛОГІЧНІ ПРОЯВИ СИНТЕТИЗМУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Вікторія Радчук, Ніна Христич (Переяслав, Україна)

У мовах світу існують дві основні групи засобів вираження граматичних значень: синтетичні та аналітичні. Для синтетичних засобів характерне поєднання граматичного показника з самим словом. Загальною рисою аналітичних засобів є вираження граматичного значення за межами слова, окремо від нього – наприклад, за допомогою прийменників, сполучників, артиклів, допоміжних слів та інших службових слів, а також за допомогою порядку слів і загальної інтонації висловлювання.

У словнику лінгвістичних термінів знаходимо таке визначення аналітичних та синтетичних мов: «Аналітична мова – різновид мови, якому властиве окреме вираження лексичних і граматичних значень: перше представлене повнозначними словами, друге – службовими, допоміжними словами, зв'язками, порядком слів, інтонацією тощо» [2, с. 30]. В аналітичних мовах слово набуває певних функцій залежно від позиції у

реченні чи словосполученні і не є такими незалежними, як у синтетичних мовах, де їхня функція виражається простою модифікацією. До цієї групи належать англійська, німецька, французька, іспанська тощо.

Синтетичний спосіб вираження граматичного значення – «спосіб передачі граматичного значення в межах одного графічного слова [2, с. 657]. Засобами синтетичного способу є граматичні відношення, які виражаються у межах словоформи без допомоги службових слів, порядку слів та суперсегментних одиниць. До синтетичних способів вираження граматичних значень належать афіксація (суфіксація, префіксація, нуль-афіксація, інфіксація, внутрішня флексія).

Синтетизм та аналітизм визначають також як «типологічні властивості мови, що виявляються за умови наявності формально подільних елементарних номінативних одиниць, семантична структура яких складається з основного та модифікаційного значень, а формальна – з основного структурного компонента та форматива. Синтетизм виявляється при компактній локалізації складників формальної структури, аналітизм – при розчленованій».

Зростання аналітизму у англійській мові характеризується також як економія мовленнєвих зусиль: форми короткі і потребують менше зусиль для свого продукування; їхня кількість значно менша, а їхній аналітичний і абстрактний характер зумовлює функціонування великої кількості тих сполучень і конструкцій, які раніше були неможливими.

Питання форм надмірності при висловлюванні у англійському мовленні порушувалися І. Буніятовою, В. Бузаровим, О. Дубовою, О. Обуховою, Є. Пономаренко.

У ході дослідження з'ясовано, що англійська мова являється прикладом аналітичної мови. Тобто це означає, що морфологічна структура слів у англійській мові більш проста, ніж, наприклад, в українській мові, що є синтетичною. На рівні словотвору риси аналітизму в англійській мові можуть виражатися різними способами.

В англійській мові, що є аналітичною, ми знаходимо певні риси синтетичного ладу. Взяти, наприклад, утворення множини іменників у англійській мові: *book – books*. Зауважимо, що для утворення множини необхідно до основи слова додати морфему *-s* (або у деяких випадках *-es*). Зміна категорії числа відбулося у межах самого слова, а не за його межами. Дотримуючись визначення синтетичних мов можна зробити висновок, що дане явище у англійській мові є безпосередньою ознакою синтетизму. Те ж саме можна сказати і про утворення часу *The Past Indefinite* правильних

дієслів. Шляхом додатка морфеми *-ed* до їхньої основи ми одержуємо словозміну усередині слова, що також є рисою синтетизму.

Вивчивши порівняльні ступені англійських прикметників, можна зробити висновок, що поряд з аналітичною словозміною у цій мові присутні і синтетичні: *beautiful – more beautiful – the most beautiful*. Подаємо приклад аналітичного утворення порівняльного ступеня прикметника: *small – smaller – the smallest*.

Тому, розглядаючи всі ці приклади можна спостерігати синтетичну ознаку у англійській мові. Синтетизм та аналітизм на синтаксичному рівні репрезентують такі одиниці, для яких основною є номінативна функція і які мають семантичну структуру, що складається з основного й синтаксичного модифікаційного елементів, і формальну структуру, що поділяється на основний компонент – засіб вираження основного значення та форматив – засіб вираження синтаксичного значення. У компактній або розчленованій локалізації структурних компонентів виявляється протиставлення синтаксичного синтетизму та синтаксичного аналітизму.

Список літератури

1. Дубова, О. А. (2001). Синтетизм та аналітизм: поняття і терміни. *Вісник Київського лінгвістичного університету. Серія. Філологія*. Т. 4. № 1. 136-140.
2. Селіванова, О. О. (2010). *Лінгвістична енциклопедія*. Полтава: Довкілля-К.

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК АУДІЮВАННЯ У СЛУХАЧІВ ПІДГОТОВЧОГО ВІДДІЛЕННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Людмила Пікулицька (Суми, Україна)

Викладання української мови як іноземної (УМІ) на підготовчих відділеннях у закладах вищої освіти (ЗВО) має свою специфіку. Варто зазначити, що на підготовчому відділенні навчаються студенти-нефілологи, для яких оволодіння українською мовою має практичну спрямованість. Досить гострою як для слухачів, так і для педагогів є проблема «пізніх заїздів», коли навчання проводиться у короткі терміни, і студенту необхідно засвоїти навчальний матеріал щонайшвидше, а перед викладачем постає низка першочергових завдань: врахувати рівень підготовки слухачів-іноземців, їхні інтереси, зовнішні та внутрішні мотиви, а також наявність відповідних навчальних посібників і засобів

ІКТ. Усе це вимагає ретельної підготовки викладача та пошуку нових форм, методів, засобів навчання.

Після закінчення підготовчого відділення іноземний студент повинен опанувати українську мову в обсязі, необхідному для спілкування у навчально-професійній, соціально-побутовій і соціально-культурній сферах; володіти базою предметних знань; бути психологічно готовим до життя й навчальної діяльності в умовах нового для нього соціально-культурного середовища.

Для реалізації цієї мети навчання іноземних студентів української мови відбувається в єдності трьох напрямів: комунікативного, адаптаційного та загальнонаукового.

Комунікативний напрям є одним із найважливіших і досягається шляхом формування в іноземних слухачів мовних і мовленнєвих умінь та навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності: слуханні (аудіюванні), читанні, говорінні та письмі. «У реальній комунікації чотири види мовленнєвої діяльності розподілено наступним чином: аудіювання – 42%, говоріння – 32%, читання – 15%, письмо – 11%» [2, с. 5].

Як бачимо, проблема навчання такого виду мовленнєвої діяльності, як аудіювання під час вивчення УМІ належить до однієї з найважливіших. Сучасна методика навчання іноземної мови розглядає аудіювання як процес смислового сприйняття усного мовлення. Цей термін акцентує увагу на психологічній складності сприйняття мовлення на слух, що охоплює не лише слухання, а й розуміння висловлювання.

Проблема формування вмінь і навичок аудіювання автентичного українського мовлення залишається актуальною. Тому розробка технологій формування навичок слухання, виявлення факторів, які позитивно впливають на процес аудіювання, та усунення труднощів у процесі сприйняття мови необхідні на всіх етапах навчання УМІ. При цьому той, хто говорить повинен донести свою думку до слухача, а слухач зрозуміти висловлювання й коректно на нього відреагувати.

Українські й зарубіжні науковці виділяють метакогнітивні, когнітивні та соціально-афективні стратегії, які полегшують розуміння іншомовного тексту і роблять процес навчання ефективнішим. Метакогнітивні стратегії контролюють, регулюють і спрямовують процес вивчення мови. Когнітивні стратегії допомагають студентам відповідним чином маніпулювати матеріалом, який потрібно вивчити. Соціально-афективні стратегії описують методи, які слухачі використовують для перевірки розуміння тексту та зняття тривожності [3].

Досягнення студентами-іноземцями високого рівня вміння розуміти усне українське мовлення передбачає регулярну цілеспрямовану роботу викладача з навчання аудіювання. Система цієї роботи охоплює серію аудіотекстів, що ускладнюються від заняття до заняття, і спеціальних завдань, які супроводжують ці тексти.

Як правило, робота над аудіотекстом складається з трьох етапів, а саме: передтекстової роботи, власне аудіювання тексту й післятекстової роботи. На першому етапі викладач знайомить іноземних студентів із темою тексту, який буде прослуховуватися, допомагає усунути лексичні труднощі й розвиває навички мовленнєвого прогнозування. Після прослуховування тексту виконуються різноманітні вправи (запитання до тексту; тести множинного вибору; визначення правильних тверджень тощо) для перевірки розуміння аудіотексту.

Під час роботи зі слухачами підготовчого відділення на початковому рівні викладач сам презентує тексти для слухання, тобто застосовує контактне аудіювання. Для студентів-іноземців це завжди найлегший варіант аудіювання: по-перше, вони звикають до голосу свого викладача; по-друге, вони бачать викладача, а такі зорові опори, як міміка, жести, рухи органів мовлення сприяють розумінню змісту аудіотексту. Нарешті, викладач стежить за реакцією студентів і за необхідності може змінити темп мовлення, повторити будь-який змістовий фрагмент, тобто полегшити аудиторії слухове сприйняття тексту.

Наступним кроком, коли рівень підготовки студента підвищується, доречним є використання дистантного аудіювання. Для цього слід вводити в процес навчання аудіо- та відеозаписи. На нашу думку, широкі можливості для дистантного аудіювання має використання матеріалів навчальних сайтів, а особливо підкастів як засобів навчання аудіювання. Наразі, за інформацією сайту «Студвей» (<https://studwav.com.ua/vivchai-ukrainsku/>), такі джерела, як-от: 1) [Ukrainian Lessons \(https://ukrainianlessons.com/\)](https://ukrainianlessons.com/); 2) [hosdelqi.com \(https://hosgeldi.com/ukr/\)](https://hosgeldi.com/ukr/); 3) [w2mem.com \(https://w2mem.com/lana/uk\)](https://w2mem.com/lana/uk) – сприяють вивченню української мови як іноземної [1].

Зауважимо, що під час аудіювання можуть виникати певні перешкоди у сприйнятті слухачами-іноземцями мовного матеріалу, а саме: лексичні, граматичні, фонетичні тощо. Так, лексичні труднощі виникають тому, що збільшується словниковий матеріал, зокрема, з'являється велика кількість наукової лексики; у тексті можуть бути фразеологічні звороти, а деякі слова вживаються у переносному значенні. У свою чергу, граматичні складнощі можуть бути пов'язані з граматичними моделями або із

синтаксичними конструкціями. Щоб мінімізувати вище зазначені труднощі, процес формування аудитивних навичок у контексті сприйняття й розуміння мови на слух повинен відбуватися регулярно й послідовно.

Отже, ефективність навчання УМІ буде вищою, якщо його невід'ємною складовою буде поетапне формування аудитивних умінь і навичок у студентів-іноземців, систематичне використання аудіо- та відеоматеріалів. У свою чергу, використання інформаційно-комунікаційних, мультимедійних технологій, інтернет-ресурсів для формування навичок аудіювання у студентів сприяє вдосконаленню змісту, методів та організаційних форм навчально-виховного процесу, забезпечуючи високий науково-методичний рівень викладання, комунікативний, індивідуальний і компетентнісний підходи у навчанні УМІ.

Список літератури

1. Дегтярьова, К. В. (2019). Навчання аудіювання з української мови як іноземної: пошук новітніх технологій. *Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні: навч.-наук. конф. з міжнар. участю, (м. Полтава, 21 березня 2019 р.)*, 61-63.
2. Федорова, О. А. (2016). *Формування аудитивних умінь іноземних слухачів підготовчого відділення у процесі навчання української мови*. (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02). Івано-Франківськ.
3. Чиркова, В. М. (2018). Формирование аудитивных навыков у студентов-медиков, изучающих русский язык как иностранный. *Карельский научный журнал*, 1(22).

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНИХ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Ольга Тамаркіна (Суми, Україна)

Досліджуючи стандарти вищої професійної освіти протягом останніх років, не можна не зазначити помітне зростання рівня вимог до володіння іноземною мовою студентами нелінгвістичних навчальних закладів. При цьому володіння іноземною мовою охоплює не тільки вміння здобувати професійну підготовку. Вивчення іноземних мов є необхідною та невід'ємною складовою частиною професійної підготовки майбутніх фахівців. Знання іноземних мов полегшує доступ до фахової та наукової інформації, використання Інтернет-джерел, допомагає налагоджувати міжнародні наукові контакти, розширювати можливості підвищення професійного рівня студента. Саме тому навчання іноземної мови як засобу комунікації у процесі майбутньої професійної діяльності є пріоритетним завданням викладача. Таким чином, формування іншомовної

професійно-комунікативної компетентності майбутніх фахівців, необхідної їм для обробки та використання інформації іноземною мовою є актуальною проблемою сучасної професійної вищої школи [1].

Кожна дисципліна має значні можливості для виховання толерантності у студентів. Але вивчення мов є одним з найбільш ефективних шляхів для виховання толерантності і взаєморозуміння. І тому зараз ми особливо потребуємо широко освічених фахівців, які здатні зазирнути в майбутнє, уміють спілкуватися і працювати з іншими людьми.

Майбутній фахівець не повинен ігнорувати інші культури, він має розглядати, аналізувати, організовувати своє життя в контексті з іншими. Формування готовності до міжкультурної комунікації пов'язане з розвитком у того, хто навчається, компетенції, яка дозволяє йому співвідносити свою культуру з культурою країни мови, що вивчається. Останнє вимагає вміння бачити відмінності і спільне в культурах, у світосприйнятті їх носіїв, у системах норм, обов'язків, прав і т.п., прийнятих у різних соціумах.

Провідною стратегією навчання іноземної мови має стати соціокультурний підхід, заснований на принципі залучення національної культури у процес навчання. Використання матеріалів культури сприяє пробудженню пізнавальної мотивації, коли студенти не лише освоюють програмний матеріал, але і знайомляться з невідомими фактами культури, що, поза сумнівом, викликає їхній інтерес до предмета, сприяє розвитку творчого начала особистості майбутнього фахівця, його індивідуалізації. Цьому сприяють сучасні підручники з іноземних мов, які часто доповнюються інтерактивними і мультимедійними завданнями. Основна властивість інформаційно-комунікаційної системи – активно реагувати на дії користувача і вибудовувати персоналізовані зв'язки. Варто також звернути увагу на додаткові матеріали, які доступні в мережі: автентичні відео, фільми, літературні твори мовою оригіналу. Вітчизняні вчені не раз говорили про те, що не можна зрозуміти інший народ, не опанувавши систему понять його мови.

Для ефективного навчання іноземної мови необхідно враховувати те, що студенти повинні розуміти внутрішні закони іншомовної реальності, смисловий світ іноземної мови. Саме тому є важливим узгодження вживання мовних одиниць із їхнім внутрішнім змістом.

Завдання викладача іноземної мови полягає в тому, щоб допомогти студентам розширити індивідуальну свідомість новою інформацією про світ, що відтворюється іноземною мовою, зберегти інтерес до процесу

оволодіння іноземною мовою, щоб він міг самостійно продовжувати її вивчення, враховуючи внутрішні закони функціонування іноземної мови.

Суттєвим чинником в процесі навчання іноземних мов є можливість отримувати зворотній зв'язок – контакт з носіями. Одним з прикладів використання Інтернету у вивченні мови називають соціальні мережі [2]. Саме на сторінках таких мереж студенти можуть знайти співрозмовників, з якими можуть обговорювати повсякденне життя, тим самим доповнюючи тематику і лексику, засвоєну під час занять в університеті [4]. Враховуючи основні вимоги щодо організації роботи з метою розвитку професійних якостей майбутніх фахівців у процесі вивчення іноземної мови, вважаємо, доречним використання наступних комунікативних вправ: а) на корекцію діалогічних бар'єрів на основі моделювання типових комунікативних ситуацій, які повністю зорієнтовані на вироблення навичок усного і писемного мовлення на матеріалі фахової лексики; б) спрямовані на розвиток навичок дискусійного обговорення з використанням прийомів активного слухання в процесі ведення діалогу іноземною мовою; в) на розкриття соціокультурного компонента при вивченні іноземної мови [3].

Виходячи з цього, навчання іноземної мови має включати формування комунікативної компетенції, тобто мовну письменність, культурну обізнаність, що являє собою загальнолюдські культурні знання і відомості прикладного характеру.

Таким чином, цілком очевидним є той факт, що вивчення іноземної мови в системі вищої освіти є потужним чинником впливу на особистість і сприяє формуванню соціальної мобільності особистості, становленню майбутнього фахівця як професіонала, розвиває інтелектуальні здібності, комунікативні уміння, дає широку гуманітарну підготовку.

Список літератури

1. Асоянц П. Г., Бебих В.В. Формування у студентів умінь англомовного професійного писемного спілкування з використанням інформаційних технологій. *Іноземні мови*. 2004. №3. С. 40–43.
2. Матухин Д. Л. Професійно-орієнтоване навчання іноземній мові студентів нелінгвістических спеціальностей. *Язык и культура*. № 2(14). 2011.
3. Покушалова Л. В. Формирование иноязычной компетенции профессионально-ориентированной компетенции у студентов технического вуза. *Молодой ученый*. 2011. № 3. Т. 2. С.151–154.
4. Павлусенко О.В. Вивчення англійської мови за допомогою мережі Інтернет. <http://intkonf.org/pavlusenko-ov-vivchennya-angliyskoyi-movi-za-dopomogoyu-merezhi-internet>

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ СПЕЦІАЛІСТІВ З ДОДАТКОВОЮ ПІДГОТОВКОЮ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Тетяна Рідель (Суми, Україна)

Соціально-економічні та політичні реформи, що проходять в Україні з початку 90-х років ХХ століття, істотно вплинули на розширення кола людей, які активно залучені до міжнародних контактів в різних сферах людської діяльності.

Перетворення в усіх сферах життя нашого суспільства призвели до істотних змін у галузі освіти. Офіційно визнаною стає особистісно-орієнтована парадигма освіти, при якій той, кого навчають розглядається не як об'єкт впливу викладача, а як суб'єкт своєї навчальної діяльності, потреби, можливості й здатності якого повинні постійно враховуватися.

Розширення міжнародних зв'язків, вступ нашої держави у світове співтовариство зробило іноземну мову реально затребуваною. Практичне володіння іноземною мовою стало сприйматися і як особистісно значуще.

Як відомо, навички та вміння, знання та розвиток є основою формування особистості. Таким чином, навчання іноземним мовам у контексті міжкультурної парадигми має великий особистісно-розвивальний потенціал, і з цієї точки зору є дуже перспективним для освіти. Але найголовніший висновок стосується розуміння сучасної мети навчання іноземних мов як інтегративного цілого, що має «вихід» на особистість того, хто навчається, на його готовність, здібності та особистісні якості, що дозволяють йому здійснювати різні види мовленнєвої та розумової діяльності в умовах соціальної взаємодії з представниками інших лінгво-етно-соціумів і їх культурою, іншим мовленнєвим образом світу.

Останнім часом в освіті широке застосування отримав особистісно-орієнтований підхід. Особистісно-орієнтоване навчання дозволяє максимально адаптувати навчальний процес до можливостей та потреб студентів.

Орієнтація на врахування індивідуальних особливостей особистості здатна створювати більш сприятливі умови для впровадження системи розвивального навчання, так як буде забезпечено більшість необхідних умов для її ефективної реалізації.

Модернізація освіти в галузі іноземних мов передбачає так званий пороговий рівень володіння нею, прийнятий Радою Європи.

Процес загального, соціально-морального і професійного розвитку особистості набуває оптимального характеру, коли студент виступає суб'єктом навчання. Ця закономірність обумовлює єдність реалізації діяльнісного й особистісного підходів. Особистісний підхід в навчанні вимагає ставлення до студента як до унікального явища, незалежно від його індивідуальних особливостей. Такий підхід вимагає і того, щоб сам студент сприймав себе такою особистістю і бачив її в кожному з його оточення. Особистісний підхід передбачає, що і педагоги, і студенти ставляться до кожної людини як до самостійної цінності, а не як до засобу досягнення своїх цілей.

Пізнаючи чужу культуру, студенти краще і глибше вивчають власну, більшою мірою усвідомлюють себе її носіями. Ґрунтуючись на даних методики, психології та психолінгвістики, процес взаємопов'язаного навчання читанню та говорінню можна визначити як навчання, спрямоване на одночасне формування умінь читання і говоріння, що передбачає використання кожного з цих видів мовленнєвої діяльності як мети так і як засобу навчання, що забезпечує позитивний взаємний вплив цих двох видів мовленнєвої діяльності на розвиток кожного з них.

У кінці 90-х років у вітчизняну методику міцно ввійшло поняття «міжкультурна компетенція» як показник сформованості здатності людини ефективно брати участь в міжкультурній комунікації та як важлива категорія нової наукової парадигми.

Міжкультурна комунікація трактується вітчизняними лінгводидактами як сукупність специфічних процесів взаємодії партнерів по спілкуванню, що належать до різних лінгво-етно-культурних співтовариств.

Тому мова йде про переосмислення сутності і змісту цілей навчання. Вимоги міжкультурного спілкування ставлять перед необхідністю навчити студентів (на різних рівнях володіння) умінням:

а) вживати іноземну мову (у всіх її проявах) в автентичних ситуаціях міжкультурного спілкування (процес формування навичок і вміння);

б) пояснити і засвоїти (на певному рівні) чужий образ життя / поведінки (процеси пізнання);

в) розширити індивідуальну картину світу за рахунок залучення до мовної картини світу носіїв мови, що вивчається (процеси розвитку).

При вивченні культури країни мови, що вивчається, важливо, щоб навчальні матеріали містили інформацію не тільки про культуру істеблішменту, а й представляли широку палітру культур сучасних полікультурних спільнот, що вивчаються.

При навчанні також необхідно навчити студентів і створити умови для:

- збору відповідної інформації про культуру країни досліджуваної мови;
- вивчення зібраних даних з метою виявлення цінностей, відносин, поведінки, що характеризують конкретну культуру чи тип культури;
- об'єднання, узагальнення, класифікації отриманих даних.

Специфіка цільових і змістовних аспектів навчання іноземної мови в контексті міжкультурної парадигми обумовлена тим, що в якості центрального елемента методичної моделі виступає студент як суб'єкт навчального процесу і як суб'єкт міжкультурної комунікації.

Виходячи з даної наукової парадигми, можна стверджувати, що пріоритет тут віддається розвитку комунікативної компетенції. Комунікативна компетенція як методична категорія за своєю суттю інтегративна, так як включає різні види компетенцій: мовну, мовленнєву, соціокультурну, компенсаторну, навчальну. А якщо мати на увазі, що в процесі формування комунікативної компетенції повинні реалізовуватися і виховні, і освітні, і розвиваючі цілі, то ще більш очевидним стає інтегративний характер цілей навчання іноземної мови.

РОЗВИТОК НАВИЧОК ЧИТАННЯ У КОНТЕКСТІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ

Юлія Луцик (Суми, Україна)

Зазвичай у методиці викладання іноземної мови читання розуміється як репродуктивний вид мовленнєвої діяльності. Однак, у контексті вивчення української мови студентами-іноземцями його не варто недооцінювати. Читання текстів не тільки сприяє розширенню словникового запасу, підвищенню загальної грамотності, але й виступає засобом здобуття знань, закладає підґрунтя для подальшого професійного розвитку тих іноземців, які здобувають вищу освіту в Україні. Ця діяльність спрямована на сприйняття й розуміння написаного тексту, у її результаті людина одержує потрібну інформацію, дізнається ідеї й погляди автора з певної теми, переживає емоції, отримує задоволення.

Отже, актуальність представленої роботи зумовлена тим, що читання як вид мовленнєвої діяльності є надзвичайно важливим фактором опанування іноземною мовою. Мета публікації – стисло висвітлити особливості навчання іноземних студентів читання україномовних текстів на практичних заняттях початкового етапу.

З погляду методики викладання української мови як іноземної (УМІ) метою навчання читання є розкриття смислових зв'язків (розуміння) мовленнєвого твору, представленого у письмовому вигляді [2; 3; 4].

Безперечно, на кожному етапі викладання УМІ педагогу доречно зосередити увагу на розвиткові певних умінь і навичок: чи то для забезпечення технічного боку читання (навчання техніці читання) – сприйняття графічних знаків, співвіднесення їх з певним значенням, правильна вимова слів, словосполучень, розуміння їх значень тощо; чи то тих, які дозволяють сприймати смисл тексту – встановлення смислових зв'язків у тексті, сприйняття його змісту [0].

Сучасна методика викладання іноземних мов, у тому числі й української, накопичила суттєвий теоретико-практичний інструментарій щодо класифікації видів читання: за формою, за психологічною установкою, за ступенем участі рідної мови в розумінні тексту, за ступенем допомоги, за формою організації навчальної роботи, за цільовою спрямованістю й характером, за соціолінгвістичною спрямованістю. Це обумовлює чисельність підходів до навчання читання, різноманітність систем вправ для розвитку навичок читання, доречність їх використання на різних етапах опанування УМІ.

Зупинимося на деяких особливостях навчання читання іноземців на початковому етапі вивчення української мови й зауважимо аспекти, які ускладнюють цей процес.

Навчання читання як виду мовленнєвої діяльності доречно починати з формування навичок техніки читання під час вступного фонетичного курсу паралельно з оволодінням графічними навичками. Технічні навички й уміння формуються під час читання вголос або під час внутрішнього промовляння. Так на початковому етапі протягом перших тижнів вивчення УМІ активно використовується читання вголос. З одного боку, таким чином студент-іноземець засвоює відповідність графічної й звукової системи української мови, правила інтонаційного оформлення речень. З іншого, досить часто він усю увагу зосереджує на процесі читання, намагаючись вимовити слово з правильним наголосом, словосполучення – з правильною ритмікою, речення – з правильною інтонацією, і це перешкоджає повноцінному розумінню змісту тексту.

Формуванню техніки читання сприяє чітко спланований комплекс вправ, який виконується систематично на кожному занятті. Він має містити різноманітні тренувальні завдання для роботи із складами, словами, реченнями й текстами. Результативними для формування техніки читання будуть наступні вправи: озвучування складів за спеціально розробленими складовими таблицями; промовляння слів, речень за викладачем, диктором чи самостійно; читання вголос й опанування ритмікою багатоскладових слів і словосполучень; читання вголос речень різних інтонаційних конструкцій; читання речень, в яких поступово збільшується кількість мовних одиниць, так звана «снігова куля» (Алі пише...; Алі швидко пише...; Алі швидко пише слова...; Алі швидко пише українські слова... тощо); читання й повторення, не дивлячись у текст, збільшуючи кількість речень, так зване «нанизування намиста» (1) Алі пише слова. 2) Алі пише слова. А Ахмед не пише слова. 3) Алі пише слова. А Ахмед не пише слова. Він читає текст); читання тексту вголос або мовчазне читання з обмеженням у часі; виразне читання; вивчення напам'ять віршів, діалогів, у подальшому – уривків прози.

При формуванні первинних навичок техніки читання методично обґрунтованим є добір текстів, які містять знайому для студентів лексику, а також багаторазове звернення до тексту і його багаторазове читання. Це сприяє кращому збереженню зорового образу слова, словосполучення, речення в пам'яті й співвіднесенню їх з певним смислом.

Зазвичай робота з текстом для навчання техніки читання на початковому етапі охоплює передтекстові, притекстові й післятекстові завдання. Такий підхід дозволяє студентів регулювати темп читання, повертатися до незрозумілих моментів і спокійно їх з'ясувати й засвоювати.

Передтекстові завдання можуть передбачати тренування читання складних для вимови слів і словосполучень; переклад незнайомих слів тощо. Такі вправи можуть виконуватися студентами вдома й частково перевірятися викладачем під час заняття. Притекстові завдання пов'язані безпосередньо з представленням тексту. При цьому викладач дає чітку настанову, як саме читати текст (наприклад, слухайте й намагайтеся повторювати за викладачем). Післятекстові завдання спрямовані на багаторазове читання тексту з метою розвитку й удосконалення навичок техніки читання (мовчазне читання тексту студентом; читання й розставляння наголосів у кожному слові; прослуховування зразкового читання (диктором або викладачем) і перевірка й виправлення наголошення слів; групове читання; читання в різному темпі; читання за певний час тощо); читання окремих фраз (запропонованих викладачем або

обраних самостійно студентом) і їх продовження за принципом «снігової кулі» чи «нанизування намиста» тощо.

Таким чином студенти-іноземці розширюють словниковий запас, запам'ятовують короткі висловлювання за темою вивчення, навчаються встановлювати логічні й смислові зв'язки в прочитаних текстах тощо.

Протягом навчального процесу види, форми й обсяг вправ з метою навчання читання змінюються. Педагоги, закликають уникати монотонності й однобічності при навчанні читання й не плутати навчання техніки читання власне з самим читанням [2]. Проте сформовані навички техніки читання сприятимуть активності й зацікавленості особи на заняттях і стануть основою для формування іншомовних компетенцій – полікультурної, країнознавчої, соціокультурної [3].

Техніка читання є важливим аспектом у навчанні студентів-іноземців читання як виду мовленнєвої діяльності на початковому етапі опанування УМІ. Регулярна робота над її розвитком сприяє подоланню деяких навчальних труднощів, дозволяє студенту-іноземцю змінити увагу з процесу читання й поступово перейти до осмисленого сприйняття змісту тексту, що є базою для його професійного розвитку в майбутньому.

Список літератури

1. Акишина, А. А., Каган, О. Е. (2012). *Учимся учить. Для преподавателя русского языка как иностранного*. Москва: Русский язык.
2. Бойко, Г. І. (2016). Удосконалення навиків читання студентів-іноземців на заняттях з української мови як іноземної. *Парадигма пізнання: Гуманітарні питання*, 2(13), 125-136.
3. Зозуля, І. Є. (2018). Навчання читання іноземних студентів україномовних текстів (початковий етап). *Закарпатські філологічні студії*, Вип. 5, Том 1, 20-25.
4. Шелест, Г. (2020). Читання як один з аспектів вивчення української мови як іноземної. *Актуальні питання гуманітарних наук*, Вип. 27, Том 5, 231-235.

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ

Юлія Щербина (Суми, Україна)

В наш час успішний розвиток сучасного суспільства неможливий без оволодіння іноземними мовами, що сприяє інтеграції України у світове економічне співтовариство. Перехід до інформаційного суспільства вимагає нових професійних й особистісних якостей від студентів-аграріїв, що забезпечують їх мобільність і конкурентоздатність. Прожити без знання іноземних мов можна, але стати конкурентоздатним — ні. В умовах

широких міжнародних зв'язків з іншими країнами важливо спілкуватися з іноземними спеціалістами, розвивати професійно-ділові й особисті контакти із зарубіжними партнерами, колегами, читати різні видання іноземною мовою. Метою навчання іноземної мови у закладах вищої освіти є як оволодіння іноземною мовою як засобом комунікації, так і набуття професійно-спрямованої іншомовної компетентності для успішного виконання подальшої професійної діяльності.

Соціально-економічна ситуація, яка склалася на сьогодні в країні, розкриває перед майбутніми спеціалістами в аграрній сфері нові можливості самореалізації. Сьогодні ситуація на ринку праці складається таким чином, що все більше й більше великих аграрних та переробних підприємств України, створених спільно з іноземними партнерами, потребують висококваліфікованих фахівців, спроможних працювати за новітніми технологіями. Таким чином студенти аграрних закладів мають унікальну можливість не тільки отримати теоретичні знання з обраної спеціальності, а й закріпити їх на практиці у провідних аграрних підприємствах як нашої країни, так і цілої низки країн зарубіжжя, з якими плідно співпрацюють університети. Наприклад, студенти Сумського національного аграрного університету мають змогу ознайомитися з передовими світовими досягненнями в аграрній галузі у фермерських господарствах Англії, Данії, Фінляндії, Швеції, Німеччини, США, Голландії, а це значно підвищує їх рівень як фахівців і у подальшому сприяє працевлаштуванню на провідні сільськогосподарські та переробні підприємства України.

Викладачі кафедри іноземних мов СНАУ завжди цікавляться новими технологіями і підходами у викладанні мов та застосовують їх для формування професійно - спрямованої іншомовної компетенції студентів. Все далі найбільшої популярності набувають креативні учбові матеріали. Викладачі постійно використовують інтелект-картки, учбове відео, презентації тощо. Окрім того, ми використовуємо на заняттях пошуково-творчий підхід, тандем-метод, технологію неперервної ділової гри, креативні інформаційні технології, проектну методику активації пізнавальної діяльності студентів, компаративну технологію тощо. Також до активних методів, що використовуються у практиці навчання іноземній мові належать: мозковий штурм, кейс-стаді, проводиться аналіз ситуацій, тренінги. Розглядаючи детальніше «Кейс-стаді» технологію, можна сказати, що «Кейсом» може стати будь-яка ситуація спілкування (в тому числі професійна ситуація), що вимагає її негайного вирішення шляхом обговорення, тобто за допомогою знання іноземної мови (ІМ). На нашу

думку метод «Кейс-стаді» (метод аналізу конкретних ситуацій) сприяє формуванню іншомовної компетентності у студентів – аграріїв, оскільки, по-перше, «кейси» дозволяють спиратися на міждисциплінарні зв'язки і створити наближене до реальності професійне середовище, що дозволяє поєднати навчання ІМ із використанням студентами набутих ними професійних навичок та вмінь. По-друге, наближеність до реальних ситуацій безсумнівно підвищує вмотивованість студентів, дозволяючи зняти або подолати психологічні бар'єри, які можуть виникати при відпрацюванні аналогічних мовних навичок у традиційному навчальному середовищі в аудиторії. По-третє, аналіз кейсів вимагає від викладача певної позааудиторної та аудиторної підготовки, яка сама по собі є ефективним видом навчальної діяльності. Як показує практика, студенти більш відповідально й творчо готуються до розбору «кейсу», виконуючи певну кількість навчальних завдань.

В курсі дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)», «Ділова іноземна мова» ми ставимо за мету формування комунікативної компетенції майбутнього спеціаліста мовою спеціальності, високої культури ділового спілкування, оволодіння фаховою термінологією та прийомами і практичними навичками, які необхідні і в подальшій професійній діяльності. Для реалізації цих цілей ми активно застосовуємо різні електронні освітні ресурси. Навчальні сайти є корисними та цікавими для вивчення іноземної мови. Існують вузько направлені навчальні сайти, на яких матеріал викладено згідно з чотирма видами мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, письмо та говоріння), а також звертається увага на вивчення фонетики, лексики і граматики. Вони зазвичай мають декілька рівнів складності. Навчальний сайт «Breaking News English Lessons: Easy English News / Current Events» є надзвичайно корисним для вивчення іноземних мов, а саме англійської як мови міжнародного спілкування [1, с.83].

Сьогодні використання інформаційних технологій – одна з умов успішного викладання будь-якої дисципліни у закладах вищої освіти. Сучасні інформаційні технології є ефективним інструментом, який робить процес навчання інтерактивним, комунікативно спрямованим, цікавим, наочним, індивідуальним. Окрім ґрунтовної фахової підготовки, володіння сучасною комунікативною методикою, викладачі використовують різні системи дистанційного навчання (LMS - learning management systems), які дозволяють організувати навчальний процес «з нуля» і відстежувати успішність студентів за допомогою створення онлайн-курсів або віртуальних класів, доступних у будь-який час і в будь-якій точці світу, де

є Інтернет. Найпопулярнішими на сьогодні LMS системами є *Moodle*, *Google Classroom*, *Edmodo* [3, с.2]. Мені, як викладачу іноземних мов, подобається додаток *Mondly* та *Simpler*. Якщо студенти вивчають другу іноземну мову (англійську), додаток допоможе швидко вивчити нові слова, проходити аудіювання, розібратись у граматиці. Фрази та завдання супроводжуються авторськими ілюстраціями, які полегшують сприйняття матеріалу. Навчання проходить покроково: спочатку студенти вивчатимуть слова, згодом їм пропонують добре структуровані правила, а потім практику у формі діалогу.

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що посилення міжнародних професійних і культурних зав'язків вимагають від сучасного студента, майбутнього фахівця достатньо високого рівня міжкультурної професійної комунікації, тобто набуття іншомовної професійної компетентності. Різні інформаційно-комунікативні технології сприяють формуванню іншомовної професійної компетентності студентів-аграріїв. Все далі іноземна мова слугує не лише об'єктом навчання, а і засобом для отримання новітніх професійних знань, формування іншомовної професійної компетентності.

Список літератури

1. Ніколаєва С.Ю. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
2. Подопригорова Л. А. Использование Интернета в обучении иностранным языкам. *Иностранные языки в школе*. 2003. № 5. С. 25-31.
3. 5 платформ для організації дистанційного навчання. <https://buki.com.ua/news/5-platform-dlya-orhanizatsiyi-dystantsiynoho-navchannya>

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Тетяна Кириченко (Суми, Україна)

Активні інтеграційні процеси України до Європи вимагають вільного володіння англійською мовою громадянами нашої держави та водночас вказують на необхідність реформування та покращення якості професійної освіти. Мова являє собою джерело політичного, економічного та культурного впливу, відповідно, рівень володіння іноземною мовою визначатиме місце нашої країни у світі. Інформатизація та глобалізація суспільства мають значний вплив на фахівця у будь-якій сфері, що передбачає формування та

надбання необхідних знань, вмінь, моральних якостей, ціннісних орієнтацій. Водночас, досягти успіху у вирішенні професійних завдань майбутнім фахівцям можна не тільки завдяки сформованим професійним, а і іншомовним комунікативним компетенціям. Знання іноземної мови стали невід'ємною складовою професійної компетентності майбутніх фахівців економічного профілю, саме вони сприяють їх конкурентоспроможності на міжнародному ринку праці.

Міністерство освіти і науки України наголошує на тому, що економічний розвиток країни залежить від знання громадянами англійської мови. Чим вищим є рівень володіння англійською мовою фахівця будь-якої галузі господарства, тим більш успішною є країна [2,3]. Європа також розглядає багатомовність як важливу освітню мету та ключову ланку економічного розвитку, а Рада Європи розробила Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти [4] щодо рівнів володіння іноземними мовами). Цей документ використовується міністерствами освіти та центрами оцінювання у багатьох країнах світу як надійне джерело встановлення стандартів, яких потрібно досягти на різних етапах освіти. Україна також приєдналася до цього процесу і почала встановлювати рівні володіння іноземною мовою, на які слід орієнтуватися майбутнім фахівцям [2].

Інтеграційні та глобалізаційні процеси, інформаційний розвиток – всі ці фактори зумовлюють необхідність якісних змін у навчанні іноземних мов студентів немовних спеціальностей, а особливо економічних, адже саме ці фахівці відіграватимуть роль у становленні місця нашої держави серед економік світу [5, с. 78].

Сучасний студент-економіст впевнений у необхідності знання іноземної мови для успішної кар'єри. Навчаючись мові, студенти переслідують мету навчитися вільно спілкуватися, викладати свої думки, добре сприймати мову на слух. Водночас, викладачі та майбутні роботодавці вкладають більш широке значення в поняття «володіння іноземною мовою» - це здійснення комунікативної професійної діяльності, а саме володіння іноземною мовою за своєю спеціальністю [1]. Професійні вимоги та стандарти майбутніх економістів продиктовані вимогами ринку. Роботодавці все частіше ставлять умову володіння іноземною мовою на рівні B2 та C1, вітається або ж є обов'язковою наявністю міжнародних сертифікатів.

Для належного забезпечення навчального процесу в рамках досліджуваної теми необхідне виконання ряду умов, а саме:

- облік сукупності потреб суб'єктів освітнього процесу;
- облік особистісних характеристик студентів;

- перенесення акценту на розвиток критичного мислення в процесі вивчення;
- підвищення мотивації до навчальної діяльності з використанням професійно - насиченого контенту, сучасних технологій навчання і нових форм роботи;
- інтеграція мовної та професійної підготовки;
- залучення фахівців випускаючих кафедр для організації позааудиторної іншомовної підготовки.

Виконання вищевказаних умов, а також створення на заняттях з іноземної мови позитивної атмосфери успіху і системи заохочень, особистої зацікавленості викладацького складу і студентів в досягненні високих результатів в опануванні іноземної мови, облік професійних запитів при моделюванні занять, розвиток пізнання і інтелектуальної діяльності в кінцевому підсумку дозволять підвищити ефективність процесу навчання в цілому та підготувати фахівця, здатного скласти конкуренцію на ринку праці. Належний рівень іноземної мови в подальшому сприятиме підвищення можливостей працевлаштування спеціалістів, розширить можливості міжнародної співпраці, забезпечить доступ до нових досліджень та інформації, сприятиме міжнародній мобільності студентів.

Список літератури

1. Вороніна Г.Р.(2015) Формування комунікативної компетенції професійного спрямування у вищій школі. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції викладання іноземної мови професійного спрямування у вищій школі»*. http://confesp.fl.kpi.ua/sites/default/files/formuvannya_komunikativnih_umin.pdf
2. Закон України «Про вищу освіту». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Указ Президента України «Про національну доктрину розвитку освіти». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>
4. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. <https://rm.coe.int/16802fc1bf>
5. Kyrychenko T.O. (2018) The impact of innovative education to country economic development. *The World of Economic Science*. Vol. 3.

FOREIGN LANGUAGE AS A MEAN OF THE PROFESSIONAL COMPETENCE FORMATION OF FUTURE BACHELORS OF RAILWAY TRANSPORT

Anton Hrebenyk (Konotop, Ukraine)

Modern realities dictate the need to increase the level of professional competence of a specialist in any production field, including railway transport, in all its senses. Students or graduates of higher educational institutions must be mobile and competitive both in the educational space and in the labor market.

According to experts and analysts, giving priority to English-speaking countries around the world in choosing an educational institution and business partners reflects the growing acceptance of English as a global language. In the professional competence formation process of future bachelors of railway transport, learning English can be associated with learning it as a foreign language and the desire to improve their language skills by immersing themselves in the language environment in the training process.

The professional training problem of future specialists was studied by scientists, in particular:

- professional communication formation (T. Alekseeva, N. Volkova, L. Dariychuk, L. Savenkova and others);
- the structure of specialists' professional and communicative competence (N. Bibik, L. Galikova, N. Dolovova, V. Zykova and others);
- engineers' training in the field of information and communication technologies in Ukraine (G. Kozlakova, T. Morozova, S. Semerikov, M. Stryuk, and others);
- teaching English at high school (N. Sharandak, O. Filenko, and others);
- the problem of communication in English for engineers (T. Goncharenko, V. Osadchy, S. Symonenko, and others), etc.

However, English as a mean of the professional competence formation of future bachelors of railway transport is not sufficiently studied.

According to the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) [1], a language user, including a future railway specialist, must have a number of general competencies (declarative knowledge, practical skills, existential competence, ability to study), linguistic and communicative competence, which, according to the developers, includes lexical, grammatical, semantic, phonological, orthographic and orthoepic competence; sociolinguistic and pragmatic competencies. According to the document, levels of language proficiency are divided into three categories (A, B, C), which in turn are divided

into two sublevels. Descriptors have been developed for each level, which describe the requirements for the language user. Foreign language training of future specialists is an integral component of their professional training. In the last 5-7 years there have been changes not only in the name of the discipline with an emphasis on professional orientation, but also changes in order to study it and the course content.

“Every day the requirements for the bachelors’ skills of railway transport and specialists in general are becoming more complicated and growing. The employers’ requirements for engineering and technical knowledge and skills are constantly becoming more complicated. This is due to the accelerated evolution of technical skills, the emergence of new engineering professions and the technology penetration into all human life spheres” [4, p. 446–457].

The main task of a foreign language teacher, according to T. Goncharenko, is to ensure high quality education, to achieve a real increase in the teaching level and in accordance with the level of language acquisition by students [2]. The author identifies a number of objective reasons that prevent the increase in the language training level. An obstacle to a high level of English proficiency is: the separation of foreign language teaching from the modern professional environment, the impossibility of improving the teaching quality in terms of simultaneous reduction of time for learning a foreign language, and others.

In view of the above, it can be argued that knowledge of a foreign (English) language is mandatory, although not a sufficient condition for the future bachelors training of railway transport. Such motivation is the desire to study and apply the scientific knowledge of other countries in their working field. Improving one’s qualification level is the main goal for which a railway employee must speak a foreign language.

References

1. *Common European framework of reference for languages, 1st ed.* Cambridge [etc.]: Cambridge. <https://rm.coe.int/16802fc1bf>
2. Goncharenko, T. (2009). *English language of professional communication as an element of professional competence of an engineer.* <http://www.kpi.kharkov.ua/archive.pdf>
3. Osadchiy, V.V. Symonenko, S.V. (2017). Foreign language as a means of formation of communicative competence of future engineering-programmers. *Information technologies and teaching aids. Volume 58. 2.* 38-48.
4. Sosnovsky, S., Girenko, A., Galeev, I. (2014). Informatization of the mathematical component of engineering, technical and natural science training within the MetaMath project. *Educational Technologies and Society. Volume 17. 4.* 446–457.

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЕКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Ольга Комар (Умань, Україна)

Сучасний світ надзвичайно мінливий. Нині студенти, які навчаються, повинні бути завжди готові до цих змін. З'являється великий обсяг нової інформації, яка досить швидко втрачає свою актуальність і на зміну їй з'являється інша. Здатність працювати з такою кількістю інформації необхідна сучасному студенту для самореалізації, розширення світогляду, розвитку інтелектуальних і творчих здібностей. Уміння визначати проблеми, знаходити шляхи їх вирішення, досліджувати причини, – всі ці якості важливі для майбутньої успішної професійної діяльності. Так само для сучасного студента необхідне й володіння іноземною мовою. Уміння фахівця підтримати розмову іноземною мовою, провести переговори, представити результати своїх розробок – це запорука успішної кар'єри.

Дослідники з різних країн, нормативні документи підтверджують необхідність формувати у студентів іноземну комунікативну компетентність.

Комунікативна компетентність – це «здатність і готовність здійснювати іноземне спілкування відповідно до вимог програми, які, в свою чергу, базуються на комплексі специфічних для іноземної мови знань, умінь і навичок – володіння засобами та процесами відтворення і розпізнавання мови; граматичні знання, вміння, навички; лексичні знання, вміння, навички (з урахуванням соціокультурного лексичного мінімуму); орфографічні знання, вміння, навички; вміння вимовляти і розпізнавати мову на слух, а також, як додатковий елемент, вміння досягати взаєморозуміння, вийти зі скрутного в мовному відношенні положення тощо» [1].

Дане визначення не відображає міжкультурний компонент, який є важливим, на нашу думку, в підготовці сучасного фахівця.

Міжкультурна компетентність – це «здатність особистості здійснювати комунікацію в полікультурному суспільстві. Ця здатність базується на спеціальних знаннях рідної і зарубіжних культур і мов, а також на особистісних особливостях, за допомогою яких здійснюється професійна комунікація в різних культурах» [3].

Професійно-орієнтоване навчання іноземної мови передбачає вивчення наукової літератури в галузі професійної підготовки. Ця діяльність допомагає формувати професійний, науковий, комунікативний і

культурно-освітній досвід. Таким чином відбувається формування професійно-наукової компетентності, компетентності наукового спілкування і освітньої компетентності.

Ці компетентності є компонентами науково-дослідницької компетентності в професійно-орієнтованому навчанні та дозволяють визначити науково-дослідну компетентність, як «здатність узагальнювати і критично оцінювати результати, отримані вітчизняними та зарубіжними дослідниками, виявляти перспективні напрямки, складати програму досліджень, обговорювати етапи і результати досліджень з дослідниками з різних країн, вирішуючи основні завдання професійної діяльності» [4, с. 32].

Іншомовна комунікативна науково-дослідницька компетентність є багатокомпонентною й об'єднує іншомовну комунікативну компетентність, міжкультурну компетентність, професійно-наукову компетентність, компетентність наукового спілкування та освітню компетентність.

У процесі навчання викладачі активно використовують проєктну діяльність для підвищення мотивації до навчання. Науково-дослідна робота студентів – це плідний діалог студента і викладача. Займаючись проєктною роботою у студента формуються вміння аналізувати, порівнювати різну інформацію, вміння вести діалог в групах. Вони вчаться самостійно займатися пошуком необхідної інформації, використовуючи різні джерела знань. Таким чином, студенти опановують цінні навички і вміння, які не формуються в процесі традиційних занять.

З метою модернізації процесу навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей популярним стало впровадження проєктної діяльності в навчання студентів на всіх етапах мовної підготовки.

На першому курсі, як семестровий проєкт, студентам пропонується створити проєкт і оформити презентацію на одну з вивчених тем у межах дисципліни «Іноземна мова». Метою проєкту є пошук інформації про спеціальності, розгляд позитивних і негативних сторін майбутньої професійної діяльності. Студенти так само можуть підготувати матеріал про відомих діячів науки (в сфері їх наряду підготовки), їх досягнення і внесок у розвиток галузі.

На початковому етапі навчання алгоритм виконання проєкту складається повністю викладачем і включає наступні етапи: 1) ознайомлення з вимогами до виконання проєкту; 2) пошук інформації; 3) відбір матеріалу; 4) створення презентації; 5) підготовка усного виступу б) захист проєкту.

Під час виконання проєктних завдань на першому курсі важлива індивідуальна робота з кожним студентом, незалежно від рівня підготовки,

коли є можливість порадити, виправити, знайти спільне рішення складного питання. Постійні консультації сприяють підвищенню мотивації й творчої активності студентів до вивчення англійської мови [2].

На другому курсі як семестровий проєкт студентам пропонується проєкт на тему «Іноземна мова за професійним спрямуванням». Метою проєкту є розповідь про різні технологічні процеси спеціальності.

На другому етапі навчання алгоритм виконання семестрового проєкту «Технологічні процеси спеціальності» включає наступні етапи: 1) ознайомлення з вимогами до виконання проєкту; 2) формулювання теми; 3) пошук інформації; 4) відбір матеріалу; 5) створення презентації; 6) підготовка усного виступу; 7) захист проєкту.

Студенти другого курсу, так само, як і студенти першого курсу, здійснюють семестровий проєкт згідно з цим алгоритмом. На другому курсі студенти вже самостійно формулюють тему. Тема проєкту повинна бути сформульована таким чином, щоб в ній студенти могли побачити приховану проблему.

У процесі навчання іноземної мови застосовуються сучасні комп'ютерні технології, використання яких дає можливість студентам сформувати іншомовну комунікативну науково-дослідну компетентність. Впровадження проєктної діяльності в процес навчання сприяє досягненню поставленої мети. Студенти вчаться працювати з першоджерелами, набувають дослідницькі знання, навички аналізувати, так само вони вчаться виявляти проблеми, формулювати узагальнюючі висновки, набувають досвід публічного виступу.

Список літератури

1. Гейхман Л.К. Интерактивное обучение общению (общепедагогический подход): дисс. доктора пед. наук. Екатеринбург. 2003.
2. Дымова Е.Е., Ковалева А.Г. Проектная деятельность студентов на иностранном языке с применением информационных технологий. *Успехи современной науки и образования*. № 4, Т.2, 2017.
3. Ковалева А.Г. Обучение иностранному языку студентов радиотехнических направлений подготовки на основе мультимедийных трансформаций: диссертация кандидата пед. наук. Екатеринбург. 2017.
4. Ковалева А.Г., Дымова Е.Е., Курманова Д.И. Компетентностная модель студента для научно-исследовательской деятельности на иностранном языке в вузе. *Современные лингвистические и методико-дидактические исследования*. Выпуск №3 (35), 2017.

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ПРОФЕСІЙНО- ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Ольга Ігнат'єва (Суми, Україна)

В даний час на ринку праці існує попит на фахівців, які володіють кількома іноземними мовами. Міжнародні відносини України зі світовим співтовариством і інтеграційні процеси в освіті призвели до того, що міжкультурна іншомовна комунікація стає невід'ємним компонентом професійної діяльності випускника закладів вищої освіти. З одного боку, значущість дисципліни «Іноземна мова» зростає, з іншого боку, кількість годин на мовну підготовку скорочується.

З одного боку, студенти усвідомлюють необхідність вивчення іноземної мови для успішної професійної діяльності, з іншого боку, в рамках дисципліни «Іноземна мова» мета формування професійно орієнтованої комунікативної компетенції на рівні, достатньому для ведення успішної іншомовної комунікації в професійній сфері, виглядає важкодоступною. Отже, необхідно створити таке освітнє середовище, яке б відповідала цілям навчання іноземної мови студентів закладів вищої освіти. На даний момент мета навчання іноземних мов може бути сформульована як формування особистості студента, здатної і бажаної брати участь в спілкуванні на міжкультурному рівні, включаючи професійне середовище. Таким чином, з одного боку, професійно-освітнє середовище має сприяти розвитку іншомовних комунікативних навичок у студентів з урахуванням їхньої професійної діяльності, а з іншого боку, повинна відповідати сформованим вимогам електронного навчання, як невід'ємної частини сучасного процесу освіти.

Поняття освітнього середовища розробляється протягом останніх десятиліть рядом вчених в різних країнах. У сучасній педагогіці освітнє середовище трактується як частина соціокультурного простору, зона взаємодії освітніх систем, їх елементів, освітнього матеріалу і суб'єктів освітнього процесу. Таким чином, професійно-освітнє середовище може бути визначено як система формування особистості в процесі набуття професійних компетенцій, а також можливостей її розвитку в професійній сфері в різних соціально-культурних умовах. Так як, з одного боку, нас цікавить професійно-освітнє середовище для навчання іноземної мови, то необхідно враховувати обов'язковий комунікативний компонент освітнього середовища. З іншого боку, професійно-освітнє середовище

тісно пов'язане з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, що має на увазі їх активне освоєння і використання в процесі навчання і подальшої професійної діяльності. Таким чином, актуальним є створення інформаційно-комунікаційного професійно-освітнього середовища для навчання іноземної мови. Інформаційно-комунікаційне професійно-освітнє середовище для навчання іноземної мови студентів закладів вищої освіти - це система формування особистості в процесі набуття професійних і іншомовних компетенцій, а також можливостей їх розвитку засобами інформаційно-комунікаційних технологій в сфері професійної комунікації в різних соціально-культурних умовах.

Необхідно визначити основні компоненти інформаційно-комунікаційного професійно-освітнього середовища:

- нормативно-змістовний компонент, який акумулює комплекс законів, програм, стандартів і навчальних планів, які визначають цілі і зміст даного освітнього середовища;
- комунікативно-лінгвістичний компонент, який об'єднує спеціальні методики, принципи і підходи, навчально-методичні комплекси для навчання іноземної мови;
- інформаційно-комунікаційний компонент, який представлений різними ІКТ засобами навчання для рішення навчальних завдань, програмним забезпеченням, електронними освітніми платформами, які сприяють розвитку професійних компетенцій і є засобом надбання іншомовних;
- суб'єктний компонент, який визначає взаємодію суб'єктів-учасників професійно-освітнього середовища: викладачів, студентів, фахівців в сфері професійної та іншомовної підготовки;
- компонент професійної соціалізації, який об'єднує систему заходів, спрямованих на розвиток знань, умінь, навичок і компетенцій в професійній сфері на іноземній мові: конкурси, фестивалі, конференції, колоквиуми, семінари, вебінари, круглі столи, проектна робота тощо.

Всі компоненти інформаційно-комунікаційного професійно-освітнього середовища відповідають основним елементам електронного навчання. Цілі, завдання та форми навчання визначаються змістом нормативно-змістовного компонента, зміст освітніх програм знаходить своє відображення в комунікативно-лінгвістичному компоненті, засоби навчання і технології їх використання представлені в інформаційно-комунікативному компоненті, учасників процесу навчання об'єднує

суб'єктний компонент, а компонент професійної соціалізації співвідноситься з усіма елементами електронного навчання.

Створення інформаційно-комунікаційного професійно-освітнього середовища передбачає комплекс заходів, які забезпечують:

- впровадження мультимедійних засобів навчання в навчальний процес (використання комп'ютерів, Інтернету в якості основних засобів навчання; розробка мультимедійних навчальних матеріалів для навчання всіх видів мовленнєвої діяльності; використання електронних, онлайн довідкових джерел, впровадження онлайн тренажерів і електронних освітніх платформ для організації аудиторної та самостійної роботи студентів, а також для моніторингу ефективності навчання).
- організацію професійно-орієнтованої навчальної діяльності студентів на іноземній мові (проектна робота в області спеціалізації напряму підготовки, круглі столи, конференції, вебінари, відкриті колоквиуми з носіями мови і фахівцями у професійній сфері).
- професійно-спрямовані заходи для організації позааудиторної роботи студентів на іноземній мові, які виконують як освітню, так і виховну функції (рекламні ролик на іноземних мовах, відеоконференції, олімпіади, конкурси, тощо).

Практична реалізація створення інформаційно-комунікаційного професійно-освітнього середовища, анкетування студентів і викладачів доводять підвищення ефективності процесу навчання іноземної мови та підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови.

FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE AS AN IMPORTANT COMPONENT IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF LAW-ENFORCEMENT OFFICERS

Yehor Turchenko (Sumy, Ukraine)

Knowledge of the English language is a necessary component of the training of a specialist of any profile. It is a means of international business and professional communication. But unfortunately, until now we are faced with an underestimation of the role of the foreign language communicative competence of police officers.

Internationalization of law, the fight against terrorism, organized crime, in particular in the sphere of drug trafficking, make it necessary for joint and

coordinated actions of representatives of law enforcement agencies from different countries. This is impossible without knowledge of a foreign language in the field of professional activity and the presence of certain professionally oriented socio-cultural knowledge. Knowledge of a foreign language gives the future police officer an opportunity to get acquainted with foreign experience in law enforcement, learn about the achievements of jurisprudence in foreign countries, opens the way to self-improvement, and expands the opportunities for professional growth in specialization in the chosen field. A foreign language is an effective means of forming the personality of a modern specialist as a bearer of the culture of his own country, an example of a tolerant attitude towards other people and an example of a researcher in his professional field, taking into account world achievements.

Police officers often turn to speech as a source of information in their professional activities. The need to be correctly understood requires the police officer to speak the language that is understandable to the interlocutor. And although the Law on the National Police does not contain requirements for police officers to speak a foreign language, the police must provide assistance to all residents. In connection with the formation of a legal society and increase in the number of calls to the police by citizens of other countries, the requirements are increasing not only for legal knowledge, but also for the communication skills of police officers.

Thus, intercultural communicative competence becomes an important component in the professional activity of a police officer, which means the ability of a person to establish relationships and reach mutual understanding with representatives of other cultures based on recognition of cultural, spiritual and material values and a tolerant attitude towards their differences in communication, behavior, and lifestyle.

Competent behavior of an employee and knowledge of English when communicating with foreign citizens helps to strengthen the international authority of the law-enforcement bodies of Ukraine. In addition, today the English language is increasingly required by police officers in connection with the organization and conduct of various international events.

Proficiency in English can be viewed as a means of professional and personal development. The results of numerous studies indicate that people with knowledge of two or more foreign languages, as a rule, have better memory, better remember the list and sequence of actions, for example, names, surnames, routes, etc. Bilinguals can more easily pick up a person's voice among extraneous sounds. Scientists say that this increased mindfulness helps you

focus better on what the other person is saying. The ability to listen and hear is a very valuable skill that has real practical significance for police officers.

In the context of the competence-activity approach to teaching foreign languages, professional foreign language communicative competence should be considered as the integrative ability of a future specialist to carry out speech activities in a foreign language within a specific professional sphere. At the same time, the main condition for the success of such activities is considered a high level of proficiency in a foreign language and readiness for intercultural professional interaction, due to modern international integration processes.

It means that the communicative component of learning is leading in the study of a foreign language. Modern communicative methods offer many active non-standard methods and forms of work for better conscious assimilation of the material. Such forms of work as individual, pair, group and team work are effective and interesting. The most well-known forms of pair and group work are inside / outside circles, brainstorm, jigsawreading, think-pair-share, pair-interviews and others [1, p.231].

The credit-module system, which is already actively used in Ukraine and has long been widespread in the United States and European countries, provides for interdisciplinary integration. Teaching foreign languages is effective when carried out in collaboration with teachers of vocational and special disciplines, i.e. the so-called binary classes. Such a system contributes to the training of future professionals, taking into account the specifics of their main profession, the development of professional creative thinking, acquaintance with professional etiquette, develops teamwork skills, cooperation, etc. [2, p.58].

We can conclude that a foreign language is extremely important today in the training of future professionals in any sphere who want to be competitive in today's labor market and be highly qualified professionals.

References

1. Antoniuk, N.M., Tytarenko, O.Yu., Horokhova, I.V. (2009). The study of foreign languages in the context of humanistic education. *Visnyk Akademii advokatury Ukrainy*, 1, 228–233 [in Ukrainian].
2. Ihnatiuk, O.A. (2011). Peculiarities of training of modern specialists in the system of higher professional education of the USA. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnymi systemamy*, 1, 55-64 [in Ukrainian].

СЕКЦІЯ 5 / SECTION 5
ВПРОВАДЖЕННЯ ІКТ У ПРОЦЕС ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ
ICT Implementation in the process of students' professional training

**THE STATUS QUO OF RESEARCH ON INFORMATIZATION
OF COLLEGE ENGLISH TEACHING IN CHINA**

Fuli CHEN (Xinxiang, China)

With the rapidly improvement of education informatization, information technology has played an important role in college English teaching. Online education in China has developed rapidly in recent years, especially under the influence of the COVID-19 epidemic, the share of distance teaching and APP-based teaching has greatly increased. This paper conducts a bibliometric and visual analysis of the journal articles of information technology in college English teaching in the past 10 years, and reviews and prospects the application of information technology in college English teaching in China.

CiteSpace is one of the most-used software for generating knowledge maps [1, p. 3]. This article counts the literature retrieved in the CNKI database, and uses CiteSpace 5.7.R4 to draw knowledge map, more comprehensively displays the structure and context of the field, analyzes the research hot topics, and analyzes the development status and evolution path of the field research. The data in this article comes from the CNKI database, and the retrieval time is March 1, 2021, a total of 1328 search results were obtained.

Amount of Posts and Time Distribution

The number of publications is an indicator that visually shows the popularity and trend of research topics. It can be seen from Figure 1 that there were only 23 papers on this topic in 2011, and a breakthrough of 55 in 2014. Since 2014, there has been an increase of about 40 papers every year, which shows that more and more researchers have begun to pay attention to the topic of college English teaching informatization and conduct research on this topic.

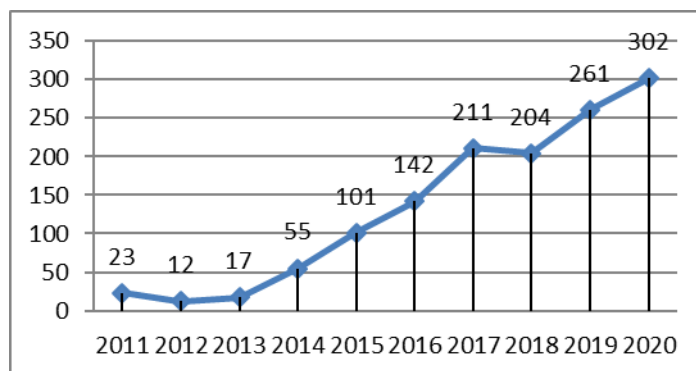

Figure 1. Number of papers published on the of college English informatization

By making statistics on related research topics and drawing co-occurrence maps, you can understand the hot topics and keywords in the research field, so as to have a comprehensive understanding of the research field. In the keyword co-occurrence map, the size of the node area represents the word frequency. The larger the ring area, the higher the word frequency.

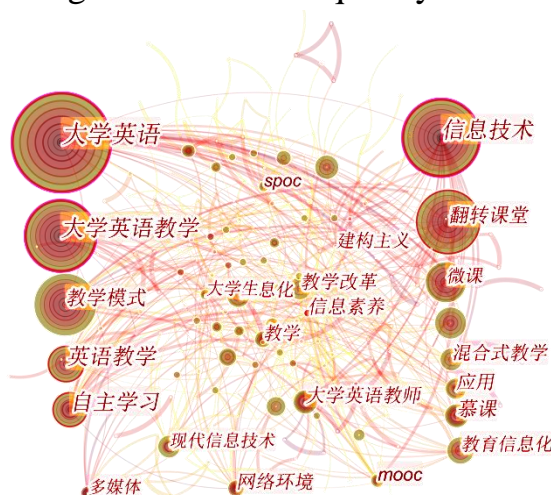

Figure 2. Co-occurrence map of research topics

From Figure 2 and Table 1, we can see that the top three research topics are "College English", "Information Technology" and "Flipped classroom". Since both "College English" and "Information Technology" are search keywords, we exclude them and analyze the remaining keywords.

Table 1. Keyword statistics of research topics

	Freq.	Keyword	#	Freq.	Keyword
	773	College English	6	79	“Internet+”
	268	Information Technology	7	52	Self-learning
	247	Flipped classroom	8	50	Blended teaching
	131	Teaching mode	9	42	Application
	86	Micro Lesson	10	41	MOOC

In Table 1 we can see information technology-related topics such as flipped classrooms, micro-classes, "Internet+", blended learning, applications, and MOOCs.

Flipped classroom is the most intensive research topic. Flipped classroom refers to re-adjusting the time inside and outside the classroom and transferring the decision-making power of learning from teachers to students. Under this teaching mode, the teacher helps the students instead of merely delivering information, students need to take the initiative to study outside the class, so as to gain a deeper understanding of the course materials [2, p. 334].

Micro-classes are also new things to adapt to mobile learning. With the development of mobile networks, foreign language learning based on mobile devices such as mobile phones and tablet computers has become one of the important ways for college students to learn English. Chinese universities will offer elective courses to help college students study independently in their spare time, which requires a lot of micro-course resources. Therefore, research based on micro-classes is also a hot topic.

"Internet+" is an initiative initiated by China to further promote knowledge innovation, hoping to promote the development of all aspects of society through "Internet+". Of course, "Internet+ education" is also one of the important contents.

Blended learning is a mixed type of learning method and learning philosophy. It needs to combine the advantages of traditional learning methods and online learning methods to promote college students' learning to achieve results [3, p. 251].

Application refers to learning software based on smart devices that can help college students improve their English. There are many applications for college students in China, such as word memory, listening, reading, and oral English.

MOOC connects teachers and learners from all over the world, and promotes collaborative learning through learning communities.

All aboved topics have specific applications in college English teaching in Chinese universities. For example, flipped classrooms and blended learning are often used in formal classroom teaching. Micro-classes, "Internet+", and MOOCs are suitable for students to learn after class, and the applications are more It is suitable for learning in fragmented time and has advantages in listening and speaking.

Table 2. The applicable scenarios and scope of different technologies

Technology	Application scenarios	Suitable class size	Suitable equipment
Flipped classroom	Classroom teaching	<30	computer
Micro Lesson	Self-study	Unlimited	Computer, Mobile device
“Internet+”	Self-study, Group study	Unlimited	Computer, Mobile device
Blended teaching	Classroom teaching and Online teaching	<30	computer
Application	Fragmented learning	Unlimited	Mobile devices
MOOC	Self-study, Group study	Unlimited	Computer, Mobile device

The rapid development of information technology has promoted college English teaching and formed a new teaching model. Flipped classroom, micro-classes, "Internet+", blended learning, application, and MOOC are hot topics in Chinese college English teaching. These IT implementation have their applicable scenarios and equipment, which should be selected according to the class size, interactive needs and equipment conditions. In the 10 years from 2011 to 2020, we can see a clear main line, which is "new technology-how to use-how to use it correctly-forming a teaching model-deep integration". Informatization of teaching is a form of deep integration of information technology and college English teaching, and it is also the direction of future development.

References

1. Chen, C. (2017). Science mapping: A systematic review of the literature. *JDIS*, 2(2), 1-40.
2. Akçayır, G., & Akçayır, M. (2018). The flipped classroom: A review of its advantages and challenges. *Computers & Education*, 126, 334-345.
3. Zhang, W., & Zhu, C. (2018). Comparing Learning Outcomes of Blended Learning and Traditional Face-to-Face Learning of University Students in ESL Courses. *International Journal on E-Learning*, 17(2), 251-273.

ДО ПИТАННЯ ПОШУКУ ЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ МАГІСТЕРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

Олена Козлова, Дмитро Козлов (Суми, Україна)

Олександр Галус (Хмельницький, Україна)

Сучасні досягнення теорії та практики навчання відкривають нові можливості для всебічного вивчення навчального процесу під час магістерської підготовки та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на підвищення його ефективності. Основними напрямками вдосконалення освітнього процесу під час магістерської підготовки є вирішення організаційних питань, пошук оптимального змісту навчання, вдосконалення методів оцінки результатів навчальної діяльності, підвищення кваліфікації викладачів. Особливого значення набувають методи навчання як способи взаємодії викладачів і студентів, спрямовані на досягнення дидактичної та соціальної мети.

Ми погоджуємося з думкою вчених і педагогів-практиків про те, що протиставляти поняття «активний» і «пасивний» методи навчання немає потреби. Вважаємо, що актуальним може бути питання про рівень і зміст активності студента, зумовлений тим чи іншим методом навчання. Активність, яка стає визначальною у якісному навчанні студента та подальшому його професійному вдосконаленні, обумовлює систему вимог до навчальної діяльності студента та педагогічної діяльності викладача. У означеній системі можна виокремити певні ієрархічно представлені складові, зокрема потреби та мотиви, постановка цілей і завдань, зовнішні та внутрішні фактори, методологічні підходи та принципи тощо. Співвідношення означених характеристик визначає вибір змісту навчання, конкретних форм і методів його проведення та умови організації освітнього процесу загалом.

Отже йдеться про застосування таких методів, які стимулюють продуктивне, творче мислення студента, роблять його співавтором відкриття нових ідей та інноваційних технологій, привчають до самостійного прийняття рішень та організації їх ефективної реалізації. Такий технологічний підхід, на наш погляд, дає можливість забезпечувати довготривалу активність студентів, підвищувати їхній рівень мотивації та емоційності, дбати про взаємодію викладача та студента за допомогою відстеження прямих і зворотних зв'язків.

Зокрема Д. Вулфорд наголошує, що процес навчання слід розглядати як один із видів людської взаємодії, де два головні компоненти – зміст і процес. У більшості випадків викладачі акцентують свою увагу саме на змісті взаємодії, а відтак і на навчанні. Але практика підтверджує, що велике значення в організації навчальної діяльності має і такий компонент, як процес. Йдеться про розвиток вміння спілкування між учасниками навчання. Відповідно до окресленої проблеми актуальним бачиться розгляд так званих імітаційних і не імітаційних видів занять та їх роль у процесі магістерської підготовки.

Зрозуміло, що такий поділ методів є досить умовним, через діалектичну їх взаємообумовленість. До не імітаційних занять можуть бути віднесені: проблемна лекція (самостійна творча робота слухачів протягом всього заняття забезпечується контрольними запитаннями, обговоренням); практичне заняття та лабораторна робота при умові забезпечення самостійного отримання слухачами результатів, їх аналізу та корекції помилок і упущень; семінар і тематична дискусія при залученні всіх слухачів у якості доповідачів і виступаючих; підготовка курсового проекту, випускної роботи при наявності надійного контролю за самостійною роботою студента; групова консультація при залученні до творчого обговорення поставлених проблем; науково-дослідна робота при забезпеченні контролю та гарантії самостійного її виконання слухачами.

Головною ознакою імітаційних занять, на наш погляд, є відтворення індивідуальної або колективної професійної діяльності. До них відносимо: аналіз конкретних ситуацій; імітаційні вправи; індивідуальний тренаж, селфстормінг (індивідуальна «мозкова атака»); «прес-конференція», брейнстормінг (колективна «мозкова атака»); ділові ігри, проблемстормінг (каскадна «мозкова атака»); воркшопи, квести, хакатони (навчальний захід, під час якого слухачі, об'єднані в команди, вирішували певну професійну проблему в обмежений період часу), івент-менеджмент, нетворкінг (соціальна та професійна діяльність, яка спрямована на максимально швидко й ефективно вирішення складних життєвих, професійних завдань і бізнес-питань за допомогою кола друзів і знайомих (наприклад, знаходити клієнтів, наймати кращих співробітників, залучати інвесторів), брендинг, краудфандинг (співробітництво осіб, які добровільно об'єднують фінансові чи інші ресурси, зазвичай, за допомогою Інтернет, з метою надання підтримки іншим людям або організаціям), фандрайзинг (пошук людських, інформаційних, фінансових, матеріальних та інших ресурсів для реалізації цільових проектів або наука про успішне переконання інших у тому, що діяльність організації заслуговує уваги).

Процес конструювання імітаційних занять передбачає врахування таких складових: імітаційного моделювання конкретних умов; ігрового моделювання змісту і форм професійної діяльності; спільної діяльності всіх учасників; діалогічності спілкування; проблемності змісту імітаційної моделі.

Таким чином, процес магістерської підготовки у закладі вищої освіти як об'єкт дидактичного аналізу дає можливість отримати цінну інформацію для реалізації подальших управлінських рішень, зокрема: визначення якості освітнього процесу та його складових частин; оцінки взаємодії між учасниками освітнього процесу; впровадження сучасних навчальних технологій тощо. Вважаємо, що творче використання запропонованих підходів до процесу магістерської підготовки може сприяти підвищенню його ефективності та результативності.

ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ ЗАСОБАМИ MOOK COURSERA

**Ольга Янишин, Юліанна Книгницька
(Івано-Франківськ, Україна)**

Переклад текстів, насичених новітньою термінологією, входить до кола найскладніших проблем у галузі лінгвістики та перекладознавства. До таких текстів належить не тільки праці, які стосуються інформаційних технологій чи досягнень науки й техніки. Це також і тексти, що змальовують реалії сьогоденного суспільно-політичного життя планети, зокрема стосуються інформаційної війни. Як нове явище, що стрімко прогресує у сучасному світі, інформаційна війна є джерелом новітньої термінології, яка поновлюється швидкими темпами, має попит у фахівців різних сфер та потребує особливої уваги.

На загал, термінологія інформаційної війни тісно пов'язана із суспільно-політичними подіями, проте в наявних підручниках щодо перекладу суспільно-політичної лексики така проблематика не розкривається. Нам не вдалося знайти наукові розвідки або методичні розробки, присвячені перекладу текстів або термінології зі сфери інформаційної війни.

Інформаційна війна є предметом уваги закордонних і вітчизняних науковців, окремі сторони інформаційної війни описали Г. Почепцов [1] та

Г. Сасин [2]. Актуальність таких досліджень викликана сучасним станом неоголошеної війни Росії проти України.

Для успішного перекладу таких текстів, пов'язаних із цією тематикою перекладачі мають володіти термінологією інформаційної війни та розуміти її суть. Якщо сформулювати коротко, то інформаційна війна – це бойові дії об'єктом впливу яких є інформація, яка зберігається в керівних, розвідувальних, бойових та інших системах супротивника. Мета інформаційної війни – послабити моральні та матеріальні сили супротивника і зміцнити власні. Це боротьби між державами за допомогою інформаційної зброї, відкриті та приховані цілеспрямовані інформаційні впливи систем (держав) одна на одну, що можуть обманним шляхом привести до панування одних держав над народами інших країн.

Для якісного перекладу таких текстів в умовах глобального інформаційного суспільства, вищій школі необхідно сформувати у студентів критичне мислення та вміння послуговуватися інноваційними освітніми технологіями, зокрема інформаційно-комп'ютерними, для здобування знань і продовження освіти впродовж життя.

Особливої актуальності це завдання набуло в умовах пандемії COVID-19, коли онлайн освіта та змішані форми навчання оперативно перенеслися з поля теоретичних педагогічних дискусій у площину щоденної дидактики. Тож зросла актуальність медіаосвіти, технології якої формують уміння послуговуватися медіа в освітніх цілях, забезпечуючи майбутнім фахівцям набуття медіаграмотності, тобто здатності використовувати медіа, інтерпретувати й розуміти отримані за допомогою інформаційно-комп'ютерних засобів різноформатні медіатексти та самостійно їх створювати й розповсюджувати.

Заскочені пандемією COVID-19 пересічні українські заклади вищої освіти не завжди мали матеріальну змогу одразу ж запропонувати студентами повноцінне навчання в нових для всіх умовах. Як значну допомогу розглядаємо ініціативу технологічної компанії Coursera – Coursera for Campus, яка з 12 березня 2020 року надала безплатний доступ до свого каталогу курсів усім університетам, які потрапили у зону пандемії.

Coursera є провідною світовою платформою з надання відкритих масових онлайн-курсів (коротка назва – MOOC), створених провідними університетами Америки та інших країн. Ці курси забезпечують глибокий зміст та інтерактивну роботу у різних сферах знань.

Івано-Франківський національний технічний університет також відкрив базовий план *Ivano Frankivsk National Technical University on Coursera for Campus*, що охопив понад 3800 курсів та 400 спеціалізацій від

провідних університетів світу. До кінця листопада 2020 року студенти могли безоплатно вивчати та отримати сертифікат на нелімітовану кількість курсів, на які встигли зареєструватися до 30 вересня 2020 р.

Для формування базових знань зі сфери інформаційної війни та медіаграмотності майбутніх перекладачів було обрано курс «Media Literacy» від університету Пенсильванії, США. Курс розроблено для не носіїв англійської мови, які хочуть більше дізнатися про різні типи класичних і сучасних засобів масової інформації (газети, журнали, телебачення та соціальні мережі тощо), поглибити розуміння ролі засобів масової комунікації у сучасному житті та одночасно збагатити словниковий запас і надбати навичок, необхідних для аналізу медіатекстів усіх видів: друкованих, аудіо чи відео.

Перший підрозділ цього курсу допомагає ознайомитись із медіаграмотністю та дає можливість оцінити власний рівень. Другий та третій – навчають аналізувати та відокремлювати факти від припущень і здогадок, відшукати різноманітні думки у засобах масової інформації, зосереджують на розбіжностях між різними видами мас-медіа. Особливо цікавим став аналіз статті з американського журналу про воєнні події на сході України. Четвертий – присвячений висвітленню проблем статі та індивідуальності у ЗМІ. Прикінцеве завдання пропонує створити власний проєкт у сфері соціальних медіа, який має продемонструвати ріст медіаграмотності. Упродовж навчання студенти переглядають відеолекції, читають рекомендовані статті, виконують домашні завдання у вигляді онлайн-тестів, есе, творчих завдань чи проєктів. Якщо тести перевіряються автоматично, то для оцінювання інших типів завдань Coursera послуговується технологію взаємоперевірки. Спочатку студенти завантажують свої роботи, а потім автоматично отримують кілька анонімних домашніх завдань, виконаних іншими слухачами. Інтерфейс Coursera спрямовує студента-оцінювача через чіткі критерії оцінювання (за кожним з яких ставиться окремий бал).

За результатами пройденого курсу та проведених опитувань можемо стверджувати, що майбутні перекладачі одностайні в тому, що роботу з МООК слід продовжувати, оскільки в умовах змішаного чи дистанційного навчання вони забезпечують повноцінний англомовний контент. Студенти отримали 18 сертифікатів. Середня оцінка задоволення таким видом роботи склала 4,8 бала з 5. Виконані проєкти засвідчили значний рівень зростання медіаграмотності та засвоєння термінології зі сфери інформаційної війни. Майбутні перекладачі пропонують ввести переклад відеосюжетів до низки курсів освітньо-професійної програми, зокрема

науково-технічного перекладу, прикладної лінгвістики, теорії та практики перекладу, навчальної перекладацької практики тощо.

Загалом MOOK «Media Literacy» сприяв поглибленню іншомовних комунікативних умінь та інформаційно-комунікативних умінь, поглибленню перекладацьких навичок і опануванню термінології зі сфери інформаційної війни, формуванню медіаграмотності майбутніх перекладачів.

Оскільки Coursera for Campus і зараз дозволяє студентам університетів і коледжів безоплатно освоїти потрібні для роботи навички та необмежений доступ до проєктів з консультаціями й один безоплатний курс у рік, пропонуємо залучати MOOK цієї освітньої платформи до навчальних програм як частину самостійної роботи студента.

Список літератури

1. Почепцов, Г. Г. (2013). Смыслові та інформаційні війни. Інформаційне суспільство, 18, 21-27.
2. Сасин, Г. В. (2015). Інформаційна війна: сутність, засоби реалізації, результати та можливості протидії (на прикладі російської експансії в український простір). Грани, 3, 18-23.

IMPLEMENTATION OF ICT IN ASYNCHRONOUS AND SYNCHRONOUS E-LEARNING

Olha Berestok (Sumy, Ukraine)

Digitalization of education is an integral part of the development of a society nowadays. The use of information communication technologies (ICT), the introduction of distance learning has become a challenge for both educational institutions and students. Restrictive measures during the period of strict quarantine put the education system in a rapid transition from full-time studying to distance one. Circumstances motivated teachers of educational institutions to move to new activities with the use of ICT, which helped to ensure partnership of all participants of the educational process.

According to the current Regulation of the Ministry of Education and Science of Ukraine “On Distance Education” dated October 16 2020, the organization of distance learning can be implemented by providing education with distance learning as a separate form of education, using various forms of distance learning technologies (full-time, correspondence, network, external, family (home), pedagogical patronage) in terms of strict quarantine and other emergency circumstances) [7].

For the first time the integration of various forms of education was announced by K.J. Bonk (Curtis J. Bonk) and Ch. R. Graham (Charles R. Graham) in the book “Blended Learning” in 2006 [2]. At present the application of different types of distant learning is explored by modern scholars, namely Shahabadi, Hung, Lu, Zare, Fryer and Bovee who investigated the development of the theoretical and practical background of distance learning and classified its modes [9, p.134], [4, p.321], [5, p.315], [12, p.115], [3, p.230].

The use of ICT instruments is an important and effective tool to modernize the educational process. Learning and free communication via the Internet is not a new way of interaction. But its irreplaceability has become obvious because its importance has increased especially in terms of quarantine. Such tools did not dominate in the work of higher educational establishments, and long-term quarantine forced educators to gain new experience. In terms of strict quarantine, the methodological board of each educational institution must decide on the use of certain ICT tools for distance learning in accordance with the Regulations on distance learning. [7] Online learning environments are mentioned to be divided into a triad of synchronous, asynchronous and blended learning ones. Special attention of this study is focused on distinguishing and comparison the learning ways of students in mode of asynchronous and synchronous e-learning. The mode of “Asynchronous distance learning” appeared in education much earlier than the synchronous one due to the lack of ICT development at that moment. It can be characterized as a teaching method which involves contact between the trainer and the student with a time delay. Online resources used to support asynchronous learning include email, electronic mailing lists, e-courses (e.g. Intuit, Cisco Networking Academy), CD-ROMs, conferencing systems, e-tests, virtual training systems, online forums, wikis, blogs (Habrahabr), podcasts (PodFM), screencasts (Skillopedia) [6, p.151] [11] [13]. One of the models of asynchronous learning is the so-called. peer-to-peer learning (other names: horizontal learning, peer learning, P2P learning). This approach combines self-learning with asynchronous communication between students and teachers. The group of individuals involved in asynchronous learning via the Internet is called the Asynchronous Learning Network. Synchronous learning environments provide real time interaction, which can be collaborative in nature incorporating e-tivities (Salmon, 2013) such as an instructor’s lecture with a facility of questions-answer session. [8] However, a synchronous session requires simultaneous student-teacher presence. Synchronous mode instills a sense of community through collaborative learning. [10, p.927] Synchronous learning involves various forms of interaction, namely: students can receive information, work

with it independently or in groups, discuss it with other students and teachers; the teacher has the ability to assess the reaction of students, understand their needs, respond to them - answer questions, choose a pace that is convenient for the group, monitor the student's involvement in the process and "return" him to the group if necessary. While there are clear similarities between face-to-face classroom and synchronous formats, classroom and simultaneous learning are not the same thing. Indeed, both formats assume that the students gather at the same time in a single space, and the teacher, using various teaching aids, explains the theoretical material. In addition, many of the student engagement techniques used in classroom teaching can be transferred to a synchronous environment. However, the differences are no less obvious. Firstly, the classroom and synchronous format presupposes various collaboration tools: the synchronous format is focused on mobile learning tools - the use of mobile applications, chats, online team boards. Secondly, in synchronous teaching, the teacher usually does not have the opportunity to check whether the students are listening to him or her, so the success of the training largely depends on the consciousness of the students [12, p.110]. Besides, teaching in a synchronous environment can be more interactive than a traditional classroom course. In classroom teaching, you can never get every student's opinion, while the use of chats and online whiteboards in synchronous teaching allows the instructor to gather feedback in minutes. Nowadays there exist numerous free and paid tools for video calls and webinars. The most widespread well-known resources commonly used by educators are: BigBlueButton, Zoom, Hangouts, YouTube, Skype for Business and others. BigBlueButton and Zoom provide audio, video, slide, chat and screen sharing in real time and allow you to create a webinar recording for later viewing. Students participate in surveys and can work on a shared online board. In the book "The Blended Synchronous Learning Handbook" Bonk and Graham note that students prefer synchronous learning. It became easier for remote students to get help with their studies, and students in the classroom received additional tools to study new material. While students enjoy learning at their own pace, they still need face-to-face or online meetings to discuss a subject or ask questions [2].

The asynchronous learning model is more flexible than the synchronous one, and with the perseverance and self-discipline of the student, it provides the student with serious advantages, providing us with an access to the course and its educational materials at any convenient time from any geographic point, subject to an Internet connection, the ability to choose disciplines and the sequence of their study [1], [13]. This opportunity increases the availability of the course for various groups of students, including full-time students, working

specialists, foreign students in foreign countries [11]. Thanks to highly developed ICT and modern software, asynchronous learning environments provide with a "high degree of interactivity" between participants who are separated from each other geographically and in time [6, p.152].

All types of training (both online and offline) can be divided into two large groups: synchronous and asynchronous. This division is based on the synchronization of receiving and sending information between subjects and objects of interaction. It is clear that the choice of means should always be related to educational goals, but this is only in theory. In practice, the organizers of online learning are most often guided not by goals, common sense or scientific knowledge, but by their experience and habits.

Using only synchronous or asynchronous training leads to reduced efficiency. The ideal solution is certainly to combine or use both modes in parallel. Classical academic teaching usually offers a synchronous mode (lecture) as the main, and asynchronous as an additional one. The same principle is most often tried to be applied to other training formats, for example, corporate training and distance courses. At the same time, in corporate training and additional education asynchronous training should be used as the main type in modern conditions, as it is more flexible, allowing you to study at a convenient time, anywhere. Rather, synchronous learning should perform additional functions of clarifying difficult points, increasing motivation and involvement in the learning process.

References

1. Asinhronnoe obuchenie. (2015). Institut matematiki, mehaniki i kompyuternyih nauk YuFU. URL: <http://www.mmcs.sfedu.ru/159-students/78-anisochronous> (accessed 04.01.2021).
2. Bonk, C., Graham, C. (2006). The Handbook of Blended Learning: Global Perspectives. Local Designs, Wiley, 585. URL: https://books.google.com.ua/books/about/The_Handbook_of_Blended_Learning.html (accessed 04.01.2021).
3. Fryer, L., Bovee, H. (201). Staying motivated to e-learn: Person- and variable-centered perspectives on the longitudinal risks and support. *Comput. Educ.*, 120, 227–240. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2018.01.006>
4. Hung, M., Chou, Ch. (2015). Students' perceptions of instructors' roles in blended and online learning environments: A comparative study. *Computers and Education*, 81, 315–325. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2014.10.022>
5. Lu, H., Chiou, M. (2019). The impact of individual differences on e-learning system satisfaction: A contingency approach. *Br. J. Educ. Technol.*, 41, 307–323. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8535.2009.00937.x>
6. Mihaylova, N. (2012). Osobnosti organizatsii asinhronnogo obucheniya studentov vuza v elektronnoy srede. *Vestnik Orenburgskogo gosudarstvennogo universiteta*, 2(138), 149–154. URL: http://vestnik.osu.ru/2012_2/25.pdf (accessed 04.01.2021).
7. Polozhennia pro dystantsiine navchannia: Nakaz M-va osvity i nauky Ukrainy vid 16.10.2020 № 466 iz zminamy. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13> (accessed 04.01.2021).

8. Salmon, G. (2015). E-tivities: The key to active online learning. Routledge. 2nd Edition. ISBN 9780415881760,216. URL: <https://www.routledge.com/E-tivities/p/book/9780415881760> (accessed 04.01.2021).
9. Shahabadi, M. M., Uplane, M. (2015). Synchronous and asynchronous e-learning styles and academic performance of e-learners. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 176, 129–138. doi: 10.1016/j.sbspro.2015.01.453.
10. Teng, D., Chen, N., Kinshuk, Leo, T. (2018). Exploring students' learning experience in an international online research seminar in the Synchronous Cyber Classroom. *Computers & Education*, 58(3), 918–930. <http://dx.doi.org/10.1016/j.compedu.2011.10.018>.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Оксана Губіна (Суми, Україна)

Особливої актуальності набувають інноваційні технології в навчанні іноземних мов у сучасній вітчизняній системі освіти в умовах інтеграції останньої у європейську освітню систему. Даний процес супроводжується застосуванням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, дистанційних форм навчання, опануванням відповідних вмінь, навичок і компетентностей.

Серед сучасних ІКТ, які роблять процес навчання іноземних мов гнучкішим і доступнішим є такі, як:

1. Фліп відео. Використання портативних відеореєстраторів для фільмування презентацій, експериментів, лекцій, практичних занять, а також інших видів навчальної діяльності. Дані відео студенти завантажують до Web сайту університету або Facebook, обмінюються думками, а кращі з відео можуть бути використані у студентських проектах або дослідженнях.

2. SMS. Використання мобільних технологій для встановлення зворотнього зв'язку зі студентами. За допомогою власних телефонів студенти надсилають текстові відповіді на номер PAYG. Надіслані повідомлення обробляються в Excel і потім складається графічне представлення результатів, або надсилаються до хмар Wordle для створення візуальної презентації. Можливо також використання інших технологій, як-от: MS Excel, Nokia PC Suite, Bluetooth, хмарні технології. Результати студентських робіт також можуть обговорюватись на лекціях і практичних заняттях.

3. Система «Відповідь аудиторії». Використання спеціальних мобільних пристроїв, найчастіше смартфонів, уможливорює зворотній зв'язок студентів із викладачами та активізує їхню участь у навчальному процесі. Дана технологія можлива для занять у невеликих групах й побудована таким чином, що в разі виникнення труднощів із засвоюванням інформації, студентами надсилаються повідомлення викладачу, який, урахувавши дану інформацію додатково роз'яснює матеріал. Існують різні сценарії інтерактивного навчання, під час яких можна використовувати дану технологію, наприклад: управління подіями (за допомогою голосування в аудиторії студенти можуть безпосередньо сигналізувати, який підхід має бути використаним для представлення матеріалу чи рішення певних задач у межах поточного курсу, відповідно сприяючи управлінню подією), регулювання швидкості (студенти оцінюють швидкість лекції, урахувавши повідомлення, лектор може змінювати темпи викладання навчального матеріалу), відображення змісту (студенти сигнализують про труднощі в засвоєнні матеріалу, а викладач пояснює незрозуміле) [4].

4. Echo360, яка є навчальною платформою, що має хмарне сервісне обслуговування. На платформі централізовано зберігаються лекції та гіперпосилання на джерела інформації, які студент може проглянути в будь-який час. В он-лайн режимі студенти можуть робити нотатки, задавати питання щодо записаних лекцій, а також копіювати та зберігати окремі частини чи повну версію презентацій, слайдів або лекцій.

5. Screenshot. Використання даної технології можливе за умови використання планшетного ПК. Завдяки Screenshot студенти мають можливість робити знімки екрану з поясненнями матеріалу протягом занять. Знімки екрана можуть бути доступними через систему WebCT.

6. Автоматизоване оцінювання Computer-Aided Assessment. Автоматизоване комп'ютерне оцінювання охоплює всі форми оцінювання: сумативне (тести, які сприяють оцінюванню формальної кваліфікації) або формативне (тести, які сприяють оцінюванню та удосконаленню процесу навчання) та відбувається за допомогою комп'ютерів. Однією з найпоширеніших форм комп'ютерної оцінки в системі відкритого навчання є он-лайн вікторини або іспити.

7. Е-портфолію. Індивідуальний профіль студента, де зберігаються електронні файли із особистою інформацією, результатами навчання, зображеннями, мультимедіа, записами у блозі, гіперпосиланнями [3].

У межах навчання іноземних мов також використовуються такі технології, як: подкаст, Second Life, e-book readers і Wimba Voice Board, що

підвищує не тільки якість навчання й інтерактивність, але й гнучкість навчальних програм.

1. Подкасти, що представляють собою епізодичні серії цифрових аудіо- або відеофайлів, які студенти можуть завантажувати та прослуховувати на комп'ютерах, мобільних додатках або портативних медіа програвачах. Подкасти розповсюджуються через веб-канал університету Blackboard. Використання технології подкастів сприяє збагаченню навчальних підходів до викладання. Прослуховування подкастів можливо через mp3, mp4 плеєри та AAC файли. Головними характеристиками подкастів є їхня портативність та мобільність.

2. Second Life – це віртуальне 3D середовище, де студенти можуть будувати свої знання через зображення, голоси та синхронні/асинхронні інтерактивні вправи. Використання технології Second Life сприяє покращенню інтерактивної роботи між викладачами та студентами, особливо завдяки дошці оголошень веб-каналу Blackboard. Також маючи можливість асинхронного зв'язку, студент може виконувати завдання у зручній для нього час та місці. Second Life уможливорює віртуальні зустрічі «обличчям до обличчя», розмовний або текстовий чат, імітацію реальних сценаріїв тощо.

3. E-book reader – портативний пристрій для читання електронних книг. Серед спеціалізованих пристроїв є смартфони, планшети, iPad та комп'ютери із відповідним програмним забезпеченням. Через пристрій студентам надсилаються роздаткові матеріали, а також електронні таблиці, файли фільмів, програми, звукові та інші файли PowerPoint в одному портативному, читабельному пакеті. Перевагами даної технології є її гнучкість і мобільність – навчальний матеріал можна вивчати у зручному місці та часі [2].

4. Wimba Voice Board – це набір веб-інструментів, які забезпечують синхронну та асинхронні голосові види роботи, а саме: аудіо-дискусії, конференції, лекції, подкасти, інструкції, голосові он-лайн презентації тощо. Навчання завдяки даній технології є більш емоційним і цікавим, а тому його перевагами є відчуття «реального» та «особистого», що зближує студентів у спільній взаємодії, наближуючи навчання до класного середовища, одночасно уможливаючи дистанційне навчання [1].

Запровадження у навчальний процес названих вище ІК-засобів підтверджують переваги використання інноваційних технологій: підвищення гнучкості та мобільності навчання, зниження ізоляції студентів шляхом надання додаткових можливостей для участі викладачів та студентів у навчанні, активізація розвитку навичок інноваційного навчання.

Список літератури

1. Deimann, M., Sloep, P. (2013). How does Open Education Work? *Openness and Education (Advances in Digital Education and Lifelong Learning)*, 1, 1–23. Doi/abs /10.1108/S2051-2295(2013)0000000001
2. *Delivering University Curricula: Knowledge, Learning and INnovation Gains (DUCKLING)*. SMEL project University of Leicester. http://www2.le.ac.uk/departments/beyond-distance-research-alliance/projects/duckling?uol_r=f5d83a92
3. *Integrative Technologies Project*. [https:// projects.exeter.ac.uk/integrate/](https://projects.exeter.ac.uk/integrate/)
4. *International Education: Global Growth and Prosperity*. National strategy program. <http://www.webarchive.nationalarchives.gov.uk...global-growth... 24/>

ДИДАКТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Людмила Байдак (Суми, Україна)

З кожним днем Інтернет все глибше проникає в усі сфери людського життя: від розваг до наукових досліджень. За своїми потенційними можливостями, зумовленими їх дидактичними властивостями, комп'ютерні телекомунікації є нагальними та перспективними для використання у сфері освіти, у тому числі у процесі навчання іноземних мов. Багаторічний досвід їх застосування продемонстрував, що цей вид інформаційних технологій дозволяє:

- обмінюватися інформацією, ідеями, планами з питань, які цікавлять учасників;
- забезпечувати оперативну консультаційну допомогу з науково-методичних центрів;
- створювати мережі дистанційного навчання;
- організовувати різноманітні спільні дослідницькі роботи викладачів і студентів;
- допомагати викладачам і студентам набути навичок користування комп'ютерною технікою, які можуть стати дуже корисними у різних сферах життя.

Сучасні інформаційні технології надають практично необмежені можливості у розміщенні, збереженні, обробці та доставці інформації будь-якого об'єму та змісту на будь-які відстані. Вони дають можливість виходу у єдиний інформаційний простір. Упровадження таких технологій у систему освіти дозволяє підвищити рівень викладання, забезпечує

наочність, контроль, містить великий об'єм інформації, слугує стимулом у навчанні. Комп'ютерні навчальні програми, наприклад, допомагають формувати фонетичні, лексичні та граматичні навички, розвивати усне та письмове мовлення.

Слід зазначити, що навчання іноземної мови з використанням комп'ютерних технологій зазнає постійних змін у зв'язку з технологічними інноваціями, які кидають виклик традиційним уявленням про те, як викладати та вивчати іноземну мову.

Використання новітніх технологій у навчально-педагогічному процесі – це якісно новий етап у теорії та практиці педагогіки. Прагнення прогресивних педагогів задовольнити зростаючі потреби суспільства в навчанні з використанням комп'ютерних технологій зумовлює появу і нових форм навчання. Однією з них стала дистанційна форма освіти з використанням комп'ютерних телекомунікаційних мереж, яка стала особливо затребуваною в умовах світової пандемії коронавірусу. Пандемія COVID-19 змусила усі навчальні заклади, зокрема і заклади вищої освіти, перейти до дистанційного формату навчання, що стало справжнім викликом, особливо у перші місяці карантину. Довелося терміново пристосовуватися до нових умов і викладачам, і студентам, вирішуючи цілу низку проблем і назавжди змінивши уявлення про можливості організації процесу навчання з використанням сучасних телекомунікаційних технологій.

У системі дистанційного навчання на перший план виходить педагогічна, змістова складова його організації. Маються на увазі не лише відбір матеріалу для засвоєння, але й структурна організація цього матеріалу, а також методи навчання.

Якісний результат будь-якого навчання на відстані базується на чотирьох складових:

- ефективній взаємодії викладача та студента;
- ефективності педагогічних технологій, які використовуються;
- ефективності розроблених методичних матеріалів і способів їх використання;
- ефективності зворотного зв'язку.

Тож успішність та якість дистанційного навчання значно залежать від ефективності організації та методичної якості матеріалів, які використовуються, а також від керівництва та майстерності педагога, який організовує цей процес.

Залежно від форми процесу навчання, застосовуються системи управління навчанням Moodle, масові онлайн курси, цифрові колекції

освітніх ресурсів мережі Інтернет, платформи для проведення онлайн занять у режимі відеоконференцій (Zoom, Skype, Microsoft Teams, Google Forms тощо), які дозволяють здійснювати мобільну дистанційну роботу. На навчальних платформах використовуються такі ресурси, як: текстові файли, веб-сторінки, аудіофайли, презентації, зображення, гіперпосилання на веб-сторінки та різноманітні файли (відео, аудіо, електронні підручники тощо) у мережі Інтернет. Дистанційне навчання з використанням мультимедійних технологій дозволяє студентам краще пізнати усе різноманіття мови, а не лише зосереджуватися на граматичних і лексичних явищах.

Мультимедійними технологіями студенти залучаються в активну пізнавальну діяльність. Вони навчаються не лише отримувати та застосовувати знання, але й знаходити необхідні їм засоби навчання та джерела інформації, уміти працювати з цією інформацією. У процесі пізнавальної творчої діяльності студент може реалізувати себе як особистість. Використання комп'ютера оживляє процес навчання. До того ж, студент має можливість окрім вивчення іноземної мови ще й опанувати комп'ютер, що в наш час є необхідним умінням для будь-якої освіченої людини.

На сьогодні незаперечним є той факт, що студенти вищого навчального закладу повинні уміти демонструвати своє розуміння ідей, фактів, концепцій, теорій, а не лише запам'ятовувати їх. Для формування таких умінь важливим є створення відповідних умов викладачам і студентам. Студентів важливо все активніше залучати у пошукову та дослідницьку діяльність, розвивати свої знання, зокрема з використанням комп'ютерних телекомунікацій.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ MOODLE У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Олексій Курінний (Суми, Україна)

Сучасний період освітньої діяльності в Україні та по всьому світу позначений специфікою її переходу з традиційної форми на дистанційну. Дистанційна освіта є абсолютно окремим явищем, яке вимагає суто нових підходів, методів, технологій, підручників. Не оминула дистанційна форма і вищу освіту. Вища освіта має свою специфіку. І якщо в початковій і середній школах виникає багато проблем під час дистанційного навчання,

то студенти мають чудову можливість для розкриття всіх переваг дистанційного навчання.

У сучасному форматі вважається доцільним якомога більше використовувати інформаційні технології. Студенти мають право отримати доступ до електронної інформації у вигляді лекцій, конспектів з певної дисципліни. Також було б дуже зручно мати можливість проходити тестування он-лайн одночасно великою кількістю студентів. Інформаційні технології були б неповними якби не дозволяли студентам ефективну комунікацію з викладачем курсу та між собою. Вже достатньо давно у вищих навчальних закладах України для оцінювання якості знань, перевірки вмінь та навичок з певних дисциплін у студентів заочної форми навчання, студентів з індивідуальним графіком навчання використовується платформа Moodle. У період карантину та навчання на відстані використання цієї платформи набуває надзвичайно важливого значення. У межах цього наукового допису спробуємо проаналізувати що являє собою Moodle, які у неї є переваги та недоліки, і чому вона повинна використовуватися у навчальних закладах.

По-перше, потрібно дати загальну характеристику системі Moodle. Moodle – це система управління змістом сайту (Content Management System-CMS), спеціально створена для розробки он-лайн курсів викладачами. Такі e-learning системи часто називаються системами управління навчанням (Learning Management Systems) або віртуальними освітніми середовищами (Virtual Learning Environment).

Moodle розшифровується як Modular Oriented Distance Learning Environment. Moodle – це інструментальне середовище для розробки як окремих он-лайн курсів, так і освітніх веб-сайтів. В основу проекту закладена теорія соціального конструктивізму та її використання для навчання. Автор Moodle австралієць Мартін Доугіамас вважає, що головною метою створення системи було створення відмінною від всіх інших вже існуючих на ринку системи, яка б ґрунтувалася на основах пізнавальної психології, де студент є активним суб'єктом, який самостійно створює свою власну систему знань, користуючись доступними йому джерелами [4, с.15].

Роль викладача полягає в тому, щоб мотивувати і підтримувати своїх студентів шляхом підготовки завдань для самостійного опрацювання, оцінювання результатів їх виконання, коригування знань. Відповідно до основ соціального конструктивізму, конструйоване знання найбільш ефективно, коли студенти навчаються в співпраці. Це можливо тоді, коли студент працює в групі, ділиться своїм досвідом і думками, будучи

відкритим для досвіду і думок інших. Треба відмітити, що ідея створення цієї платформи виникла у Мартіна Доугіамаса в 1999 році після тривалого досвіду адміністрування комерційної платформи WebCT в Curtin University (Австралія). Moodle був задуманий як інструментарій розширення можливостей викладання, а не як безкоштовна заміна комерційних e-learning систем. Але архітектура та принципи Moodle виявились настільки вдалими, що Moodle отримала визнання світової спільноти.

Цей безкоштовний програмний комплекс за своїми функціональними можливостями, простотою та зручністю використання задовольняє більшість вимог, що висуваються до систем електронного навчання.

Moodle пропонує широкий спектр можливостей для повноцінної підтримки процесу навчання у дистанційному середовищі. Важливою характеристикою Moodle є його веб-сайт, який є централізованим джерелом відомостей про систему, а також місцем для співпраці користувачів Moodle. Завдяки цьому Moodle підтримує інтерфейс більше ніж 80 мовами [2, 85]. Система використовується більше ніж у 60 тис. організацій у більш ніж 200 країн світу [2, 87], має 2 млн користувачів, 46 тисяч освітніх порталів та об'єднує більше ніж 300 програмістів.

Що дозволяє робити електронне середовище Moodle і чому його використання є таким доцільним?

Система Moodle включає в себе повний набір модулів, що надає можливість співпрацювати на рівнях «студент-студент» або «студент-викладач», а саме:

- урок
- семінар
- робочий зошит
- чат
- завдання
- анкета
- опитування
- глосарій
- форум

Moodle дає можливість підключити такі типи модулів:

- елементи курсу
- типи завдань
- блоки
- формати курсів
- звіти по курсах
- звіти адміністратора

- звіти по оцінках
- формати експорту оцінок
- формати імпорту оцінок
- типи питань у тестах
- звіти по тестах.

Таким чином, Moodle дозволяє студентам отримувати доступ до електронної інформації у вигляді конспектів лекцій. Якщо студент не може бути присутнім на лекції через заборону відвідувати заняття, йому більше не потрібно витратити час, шукаючи необхідну інформації. Вся вона зібрана в одному місці – у курсі Moodle з даної дисципліни. Студент може мати доступ не лише до текстових файлів, але й до аудіо та відеофайлів, що покращує, розширює та спрощує засвоєння нового матеріалу. Крім теоретичного матеріалу – лекцій, він також отримує доступ до практичних занять – семінарів, робочих зошитів. Дане середовище можна назвати інформаційно-комунікаційною технологією з огляду на те, що воно дозволяє здійснювати комунікацію між студентами та у форматі студент-викладач. Для цього можуть бути використані чати, опитування, форуми, які дозволяють викладачу отримувати зворотній зв'язок та аналізувати досягнення студентів.

Для більш глибокого аналізу та безпосереднього оцінювання студентів існують тести та звіти по тестах. Ймовірно це одне з найцінніших переваг Moodle. Ця можливість дозволяє проводити одночасне оцінювання великої кількості студентів, відразу ж отримувати результати, зведені до електронної бази, а також проводити аналіз помилок.

Вважаємо, що використання електронного середовища Moodle є не лише доцільним, але й конче необхідним, якщо ми ставимо на меті не зниження, а навіть підвищення якості навчання у вищих навчальних закладах.

Список літератури

1. Анісімов А.М. Работа в системе дистанционного обучения Moodle. Харьков: ХНАГХ. 2009.
2. Триус Ю. В., Герасименко І. В., Франчук В. М. Система електронного навчання ВНЗ на базі Moodle: Методичний посібник. Черкаси, 2012. 220 с.
3. Смолянко Ю. М. Використання електронного навчального середовища Moodle під час підготовки майбутніх вихователів ДНЗ. *Молодий вчений*. №4 (44). 2017. с 460-464.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Section 1

Academic mobility and internationalization of the educational process

1. Zhang Li – Ph.D student, Henan Institute of Science and Technology.
2. Yanan Wang – Ph.D student, Henan Institute of Science and Technology.
3. Wu Lingling – Master of Philosophy of Science and Technology, Lecturer, Ph.D student, Henan Institute of Science and Technology.
4. Zhang Fenghe – Lecturer, Ph.D student, Henan Institute of Science and Technology.
5. Vasyl Bilokopytov – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Sumy National Agrarian University.
6. Zhang Lei – Ph.D student, Henan Institute of Science and Technology.
7. Viktoriia Medvid – Doctor of Economics, Professor, Sumy National Agrarian University.
8. Andrii Chyrva – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Sumy National Agrarian University.
9. Yanjun Fu – Ph.D student, Henan Institute of Science and Technology.
10. Wenxi Zhang – Ph.D student, Henan Institute of Science and Technology.
11. Mykhaylo Heyenko – Candidate of Economics, Associate Professor, Sumy National Agrarian University.
12. Larysa Korzh-Usenko – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko.
13. Svitlana Grynenko – Magister of specialty 073 Management of Education, Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko.
14. Oksana Berezniak – Senior Lecturer, Sumy National Agrarian University.
15. Wenxi Zhang – Ph.D student, Henan Institute of Science and Technology.
16. Yanjun Fu – Ph.D student, Henan Institute of Science and Technology.
17. Inna Lozynska – Doctor of Economics, Professor, Sumy National Agrarian University.
18. Yuliia Samoiloiva – Candidate of Pedagogical sciences, Associate Professor, Sumy branch of Kharkiv National University of Internal Affairs.

Section 2

Multicultural communication in the academic environment

1. Yuliia Kosenko – Head of International students preparatory department, Sumy National Agrarian University.
2. Olha Tamarkina – Candidate of Pedagogical sciences, Associate Professor, Sumy National Agrarian University.
3. Qiu Hongzhou – Ph.D student, Henan Institute of Science and Technology.
4. Liudmyla Korniyenko – Senior Lecturer, Sumy National Agrarian University.
5. Tetiana Cherkasova – Senior Lecturer, Sumy National Agrarian University.
6. Olena Krekoten – Senior Lecturer, Sumy National Agrarian University.
7. Tatiana Fomenko – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Sumy National Agrarian University.
8. Marina Bilotserkovets – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Sumy National Agrarian University.

Section 3

Current issues of philology

1. Nataliia Romanenko – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas.
2. Tetiana Marchenko – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Sumy National Agrarian University.
3. Angelina Antonenko – Master student, Sumy branch of Kharkiv National University of Internal Affairs.
4. Oksana Lytvynko – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Sumy National Agrarian University.
5. Olena Statsenko – Ph.D student, Lecturer, Sumy National Agrarian University.
6. Anna Tsyhanok – Candidate of Philological Sciences, Senior Lecturer, Sumy National Agrarian University.

Section 4

Foreign languages as a means for students' professional development

1. Yuliia Hlavatska – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Kherson State Agrarian Economical University.
2. Zhang Lianfeng – Ph.D student, Henan Institute of Science and Technology.
3. Nina Khrystych – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav.
4. Olha Shmal – Master student, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav.

5. Victiriia Radchuk – Master student, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav.
6. Liudmila Pikulytska – Senior Lecturer, Sumy National Agrarian University.
7. Tetiana Ridel – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Sumy National Agrarian University.
8. Yuliia Lushchyk – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Sumy National Agrarian University.
9. Yuliia Shcherbyna – Senior Lecturer, Sumy National Agrarian University.
10. Tetiana Kyrychenko – Senior Lecturer, Sumy National Agrarian University.
11. Anton Hrebenyk – Ph.D student of Glukhov National Pedagogical University, Lecturer of Separate structural department «Classic professional college of Sumy State University».
12. Olha Komar – Lecturer, Pavel Tychyna Uman State Pedagogical University.
13. Olha Ihnatieva – Senior Lecturer, Sumy National Agrarian University.
14. Yehor Turchenko – Master student, Sumy branch of Kharkiv National University of Internal Affairs.

Section 5

ICT implementation in the process of students' professional training

1. Fuli Chen – Ph.D student, Master in Education, Lecturer, Department of Publicity Office, Henan Institute of Science and Technology.
2. Olena Kozlova – Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Head of Chair of Educational Management and Pedagogy of Higher School Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko.
3. Dmytro Kozlov – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko.
4. Alexander Halus – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Research of Khmelnytsky Humanities and Pedagogic Academy.
5. Olha Yahyshyn – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas.
6. Yulianna Knyhnytska – Master student, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas.
7. Olha Berestok – Senior Lecturer, Sumy National Agrarian University.
8. Oksana Gubina – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Sumy National Agrarian University.
9. Liudmyla Baidak – Senior Lecturer, Sumy National Agrarian University.
10. Alexey Kurinnyi – Lecturer, Sumy National Agrarian University.

Наукове видання

*Матеріали I Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції*

**«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ
У МУЛЬТИКУЛЬТУРНОМУ АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ»**

**The First International Scientific and Practical
Internet Conference Proceedings**

**“MODERN TENDENCIES OF STUDENTS’ FOREIGN LANGUAGE
TRAINING IN THE MULTICULTURAL
ACADEMIC ENVIRONMENT”**

**Збірник тез доповідей [Електронний ресурс]
ONLINE BOOK OF ABSTRACTS**

*Оргкомітет не несе відповідальності за зміст наукових праць і
достовірність наведених фактологічних і статистичних даних*

Підп. до друку 23.04.2021.

Формат 60x84/16. Гарнітура Arial.

Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 8,37.

Ум. фарб.-відб. 8,37. Обл.-вид. арк. 8,43.

Тираж 50 пр. Вид. № 28.

Видавець і виготовлювач:

ФОП Цьома С.П. 40002, м. Суми, вул. Роменська, 100.

Тел.: 066-293-34-29.

Свідоцтво суб’єкта видавничої справи:

серія ДК, № 5050 від 23.02.2016.